

Γ'
Γυμνασίου

Αρχαία

Τετράδιο Σπουδής

α τεύχος

ΞΕΝΟΦΩΝ
430-354 ΠΧ

 ΑΡΝΟΣ
Online Education

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ & ΑΣΚΗΣΕΩΝ

★ **100%** ★
επιτυχία
Μέθοδος
ΑΡΝΟΣ

Τετράδιο Σπουδής - Γιατί;

Το Τετράδιο Σπουδής ΑΡΝΟΣ είναι βασισμένο στη Μέθοδο ΑΡΝΟΣ, ένα σύστημα μάθησης με Στόχους – Υλοποίηση – Πιστοποίηση.

Βοηθάει το μαθητή να οικοδομήσει τη σκέψη του βήμα-βήμα, απλά και κατανοητά. Είναι Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο βάσει του οποίου γίνεται η διδασκαλία στο online μάθημα με «φυσικό» τρόπο. Ο δάσκαλος γράφει και υπογραμμίζει παράλληλα με το μαθητή.

Το Τετράδιο Σπουδής αποτελείται από:

- ★ Οπτικοποιημένη Θεωρία με ροή & συνέχεια
- ★ Ασκήσεις για Διδασκαλία και Εξάσκηση
- ★ Συνδυαστικές και Επαναληπτικές Ασκήσεις
- ★ Θέματα Προσομοίωσης Εξετάσεων

Πιστοποίηση Γνώσεων

Σε προγραμματισμένες ημερομηνίες διεξάγονται online ή/και δια ζώσης **Επαναληπτικά Τεστ Αξιολόγησης** στα οποία ο μαθητής πιστοποιεί και επαληθεύει τις γνώσεις του.

Για τους Γονείς

Πώς ο γονέας μπορεί να έχει εικόνα και εποπτεία στην πρόοδο του παιδιού του;

Το Τετράδιο Σπουδής είναι σχεδιασμένο με τέτοιον τρόπο για τη βήμα – βήμα εξάσκηση του μαθητή, μεταβαίνοντας με ασφάλεια από τα πιο απλά στα πιο σύνθετα. Επίσης, είναι ένας φυσικός τρόπος ο Γονέας να ελέγχει την πρόοδο του παιδιού του.

Πώς γίνεται η εποπτεία από το γονέα;

Σε κάθε μάθημα ελέγχει την ορθότητα των λύσεων, την κατανόηση και τη συμμετοχή του παιδιού στα μαθήματα.

Διδασκαλία στον ΑΡΝΟ σημαίνει:

- ★ Απεριόριστη μελέτη με video lessons
- ★ Αυτομάθηση στο App Arnos Learn
- ★ Coaching εξατομικευμένο
- ★ Μοτίβα Μάθησης και Εξάσκησης
- ★ Κάθε Απορία για εμάς είναι Πρόκληση!

★ Μέθοδος ΑΡΝΟΣ

Η **Μέθοδος ΑΡΝΟΣ** οδηγεί κάθε μαθητή, ανεξαρτήτως γνώσεων ή επιπέδου, να μελετά από το επίπεδο όπου αισθάνεται άνετα, ώστε να διαμορφώσει γερές βάσεις για μάθηση.

Live Διδασκαλία Το online μάθημα γίνεται με φυσικό τρόπο, γιατί συνδυάζει την Τεχνολογία, το Πνεύμα, την Οργάνωση και την Εμπειρία.

Τετράδιο Σπουδής Είναι ο οδηγός για τη διδασκαλία του μαθήματος, την εξάσκηση του μαθητή και την πραγματοποίηση της online διδασκαλίας με Λόγο, Εικόνα και Παρατήρηση.

Καθηγητής Είναι ο σκηνοθέτης της διδακτικής πράξης, ο οποίος δρα σε ένα οργανωμένο εκπαιδευτικό οικοσύστημα με Στόχους, Μαθησιακό Πλάνο και Ευθύνη.

«Μέθοδος ΑΡΝΟΣ... το καταστάλαγμα μιας πορείας 35 ετών με εκπαιδευτικές και εκδοτικές επιτυχίες, με ταξίδια πολιτισμού, συμμετοχή σε Διεθνείς Εκθέσεις και αποτυχίες... μα, κυρίως, η παρακαταθήκη του ζευγολάτη πατέρα - Αρνού.»

Γιάννης Π. Κρόκος

Περιεχόμενα

ΕΝΟΤΗΤΑ 1	2
Η Ελένη και η καταστροφή της Τροίας	2
ΕΝΟΤΗΤΑ 2	25
Θυσία για την πατρίδα	25
ΕΝΟΤΗΤΑ 3	45
Η κατοχή της εξουσίας δεν εγγυάται την ευτυχία.....	45
ΕΝΟΤΗΤΑ 4	61
Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης.....	61
ΕΝΟΤΗΤΑ 5	78
Η ισονομία των πολιτών εγγύηση της δημοκρατίας.....	78
ΕΝΟΤΗΤΑ 6	93
Η μουσική εξημερώνει.....	93

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Η Ελένη και η καταστροφή της Τροίας

A. Κείμενο

- Στις ερμηνευτικές ασκήσεις να αιτιολογείτε τις απαντήσεις σας με αναφορές στο κείμενο

1. Να ... το απόσπασμα :

Αλλά δεν είχαν την Ελένη, για να την επιστρέψουν ούτε τους πίστευαν οι Έλληνες, παρόλο που αυτοί έλεγαν την αλήθεια, όπως εγώ πιστεύω, επειδή ο θεός μηχανευόταν για να κάνουν με την ολοκληρωτική τους καταστροφή ολοφάνερο στους ανθρώπους αυτό ότι δηλαδή για τις μεγάλες αδικίες μεγάλες είναι και οι τιμωρίες από τους θεούς.

2. Να ... σημασία τους :

1-χ, 2-ι, 3-χι, 4-ιχ, 5-νίιι, 6-νίι, 7-νί, 8-ιν, 9-ν, 10-ιίι, 11-ιί

3. Για ποιον ... Ελλάδα;

Οι θεοί παρεμβαίνουν για να αποδείξουν πως οι τιμωρίες είναι ανάλογες των αδικημάτων τους. Το σχέδιό τους είναι να καταστραφούν ολοκληρωτικά οι Τρώες και να καταδειχθεί με αυτόν τον τρόπο ότι για τα μεγάλα αμαρτήματα μεγάλες είναι και οι τιμωρίες που επέρχονται (τοῦ δαιμονίου παρασκευάζοντος ὅπως πανωλεθρία ἀπολόμενοι καταφανῆς τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις ποιήσωσι, ὡς τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλαι εἰσὶ καὶ αἱ τιμωρίαι παρὰ τῶν θεῶν). Γίνεται, ἔτσι, αντιληπτό ότι οι αρχαίοι Έλληνες δε συγχωρούσαν την ὕβριν και πίστευαν πως μεγάλη τιμωρία περίμενε τους υβριστές.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

4. Ο Ηρόδοτος ... μύθο;

Ο Ηρόδοτος – ο πρώτος ιστορικός της Ελλάδας – προσπαθεί να προσεγγίσει λογικοκρατικά των Τρωικό πόλεμο και τον ερμηνεύει με τον τρόπο που θεωρεί πως είναι ο πιο ορθός αποφεύγοντας να στηριχθεί στη μυθολογία.

5. Γιατί εστιάζει στον Πρίαμο ο Ηρόδοτος;

Ο Πρίαμος, εκτός του ότι είναι ηλικιωμένος και σεβάσμιος, είναι ο βασιλιάς των Τρώων, Το χρέος του είναι η ευημερία του λαού του, οπότε ο ιστορικός θεωρεί απίθανο να διακινδύνευε την πόλη του και τη ζωή των πολιτών και, κυρίως, των παιδιών του, απλώς και μόνο για να μένει ο Πάρις μαζί με την Ελένη. Είναι σίγουρος, λοιπόν, πως αν την είχε, θα την επέστρεφε (Οὐ γὰρ δὴ οὕτω γε φρενοβλαβής ἦν Πρίαμος οὐδὲ οἱ ἄλλοι Τρῶες, ὥστε τοῖς σφετέροις σώμασι καὶ τοῖς τέκνοις καὶ τῇ πόλει κινδυνεύειν ἐβούλοντο).

6. Ποιος είναι ο Αλέξανδρος ;

Ο Αλέξανδρος είναι ο Πάρις, ο γιος του Πριάμου, που –σύμφωνα με τον μύθο– έκλεψε την Ελένη από τη Σπάρτη.

7. Οι ... ποιον λόγο γίνεται;

Οι Τρώες αδυνατούν να πείσουν τους Έλληνες πως δεν έχουν την Ελένη, αν και τον ιστορικό τον πείθουν. Αυτό συμβαίνει, γιατί το σχέδιο των θεών είναι να καταστραφούν οι Τρώες από τους Έλληνες παραδειγματικά.

8. Για .. οι Τρώες;

Ο Πάρις απήγαγε την Ελένη και τη μετέφερε στην Τροία θεωρώντας πως δε θα τιμωρηθεί για το αμάρτημά του. Ωστόσο, η τιμωρία της Τροίας, λόγω αυτής της πράξης, ήταν η ολοκληρωτική της καταστροφή.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

9. Σύμφωνα .. Ασίας;

Ο Ηρόδοτος θεωρεί πως η διαμάχη μεταξύ Ασίας και Ευρώπης, που εν τέλει οδήγησε στους περσικούς πολέμους, πυροδοτήθηκε από τις αρπαχτές γυναικών.

10. Για ... α' ενικό;

Ο ιστορικός προσπαθεί να προσεγγίσει την ιστορία με τη λογική του, συνεπώς θέλει με το α' ενικό πρόσωπο να τονίσει πως η άποψη που εκφράζεται είναι αποτέλεσμα της δικής του σκέψης, κρίσης και ερμηνείας.

11. Να ... φράσεων :

αὐτοῖς	Αντικείμενο του ρήματος ἐπίστευον
τὴν ἀλήθειαν	Αντικείμενο της μετοχής λέγουσι
τῶν Τρώων	Γενική διααιρετική
παρά τῶν θεῶν	Εμπρόθετος προσδιορισμός της προέλευσης
αὐτοῦ	Γενική αντικειμενική
παρασκευάζοντος	Επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας (επιρρηματική αιτιολογική απόλυτη μετοχή)
ἄκοντος	Επιρρηματικό κατηγορούμεο του τρόπου
Γνώμην	Αντικείμενο του ρήματος ἀποφαίνομαι
ἀπολόμενοι	Επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου (επιρρηματική χρονική συνημμένη μετοχή)
Τιμωρία	Υποκείμενο του ρήματος εἰσὶ

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

B. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά

1. Να ... συνθετικό.

Προπορεύομαι	πρό (πρόθεση) + πορεύομαι (ρήμα)
Φρενοβλαβής	φρήν (ουσιαστικό) + βλάπτω (ρήμα)
Εύγνώμων	εὖ (επίρρημα) + γνώμη (ουσιαστικό)
Ἀήθης	ἄ (αχώριστο μόριο) + ἦθος (ουσιαστικό)
Καλλιέργεια	κάλλος (ουσιαστικό) + ἔργον (ουσιαστικό)

2. Να σχηματίσετε ...

Φιλῶ + ἀλήθεια (επίθ.)	φιλαλήθης
Περί + γράφω (ουσ.)	περιγραφή
ἄ + τύχη (ρήμα)	ἄτυχῶ
Ναῦς + πέμπω (ουσ.)	νηπομπή
Κενός + δόξα (επίθ.)	κενόδοξος

➤ Γ1. Γραμματική

1. Να ... πίνακα :

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση
Ἑλένη, ἀλήθειαν, γνώμην, πανωλεθρία, τιμωρία	Ἀλεξάνδρου, Πρίαμος, τέκνοις, χρόνους, Μενελάω, ὑπήκοοι, κακῶν (εδῶ ουσιαστικοποιημένο	Ἕλλησιν, Τρῶες, σώμασι, πόλει, υἱεῖς, ἀδικημάτων

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

επίθετο), δαίμονιου,
άνθρωποι, θεῶν

2. Αφού ... ουσιαστικών :

	Α΄ κλίση	Β΄ κλίση	Γ΄ κλίση
Γενική ενικού	Ἑλένης, ἀληθείας, γνώμης, πανωλεθρίας, τιμωρίας	Ἀλεξάνδρου, Πριάμου, τέκνου, χρόνου, Μενελάου, ὑπηκόου, κακοῦ, δαίμονιου, ἀνθρώπου, θεοῦ	Ἕλληνας, Τρωός, σώματος, πόλεως, υἱός, ἀδικήματος
Δοτική ενικού	Ἑλένη, ἀληθεία, γνώμη, πανωλεθρία, τιμωρία	Ἀλεξάνδρῳ, Πριάμῳ, τέκνῳ, χρόνῳ, Μενελάῳ, ὑπηκόῳ, κακῷ, δαίμονίῳ, ἀνθρώπῳ, θεῷ	Ἕλληνι, Τρωί, σώματι, πόλει, υἱεῖ, ἀδικήματι
Αιτιατική ενικού	Ἑλένη, ἀλήθειαν, γνώμην, πανωλεθρίαν, τιμωρίαν	Ἀλέξανδρον, Πριάμον, τέκνον, χρόνον, Μενέλαον, ὑπήκοον, κακόν, δαίμονιον, ἄνθρωπον, θεόν	Ἕλληνα, Τρῶα, σῶμα, πόλιν, υἱόν (εἶναι ετερόκλιτο και κλίνεται σύμφωνα με τη β΄ και γ΄ κλίση), ἀδίκημα

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

**Γενική
πληθυντικού**

-, ἀληθειῶν,
γνωμῶν,
πανωλεθριῶν,
τιμωριῶν

-, -, τέκνων,
χρόνων, -,
ὑπηκόων, κακῶν,
δαμονίων,
ἀνθρώπων, θεῶν

Ἑλλήνων, Τρώων,
σωμάτων, πόλεων,
υἰέων,
ἀδικημάτων

**Δοτική
πληθυντικού**

-, ἀληθείαις,
γνώμασι,
πανωλεθρίασι,
τιμωρίασι

-, -, τέκνοις,
χρόνοις, -, ὑπηκόοις,
κακοῖς, δαμονίοις,
ἀνθρώποις, θεοῖς

Ἑλλησιν, Τρωσί,
σώμασι, πόλεσι,
υἰέσι, ἀδικήμασι

**Αιτιατική
πληθυντικού**

-, ἀληθείας,
γνώμας,
πανωλεθρίας,
τιμωρίας

-, -, τέκνα, χρόνους,
-, ὑπηκόους, κακά,
δαμόνια,
ἀνθρώπους, θεούς

Ἑλληνας, Τρῶας,
σώματα, πόλεις,
υἱεῖς, ἀδικήματα

3. Να .. κατηγορία :

Επίθετα

έκόντος,
ἄκοντος,
φρενοβλαβής,
πρώτοις,
πολλοί,
καταφανές,

Β' κλίση

πρῶτος - πρῶτοι

Γ' κλίση

έκῶν -έκόντες,
ἄκων -ἄκοντες,
φρενοβλαβής - φρενοβλαβεῖς,
πολύς -πολλοί,

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

μεγάλων,
μεγάλοι

καταφανές -καταφανή,
μέγα - μεγάλα,
μέγας -μεγάλοι

4. Να ... γένη :

Αρσενικό		Θηλυκό		Ουδέτερο	
Πρώτος	Φρενοβλαβής	Πρώτη	Φρενοβλαβής	Πρώτον	Φρενοβλαβές
Πρώτου	Φρενοβλαβοῦς	Πρώτης	Φρενοβλαβοῦς	Πρώτου	Φρενοβλαβοῦς
Πρώτῳ	Φρενοβλαβεῖ	Πρώτῃ	Φρενοβλαβεῖ	Πρώτῳ	Φρενοβλαβεῖ
Πρώτον	Φρενοβλαβῆ	Πρώτην	Φρενοβλαβῆ	Πρώτον	Φρενοβλαβές
Πρώτε	Φρενοβλαβές	Πρώτη	Φρενοβλαβές	Πρώτον	Φρενοβλαβές
Πρώτοι	Φρενοβλαβεῖς	Πρώται	Φρενοβλαβεῖς	Πρώτα	Φρενοβλαβῆ
Πρώτων	Φρενοβλαβῶν	Πρώτων	Φρενοβλαβῶν	Πρώτων	Φρενοβλαβῶν
Πρώτοις	Φρενοβλαβέσι	Πρώταις	Φρενοβλαβέσι	Πρώτοις	Φρενοβλαβέσι
Πρώτους	Φρενοβλαβεῖς	Πρώτας	Φρενοβλαβεῖς	Πρώτα	Φρενοβλαβῆ
Πρώτοι	Φρενοβλαβεῖς	Πρώται	Φρενοβλαβεῖς	Πρώτα	Φρενοβλαβῆ

5. Να.. τέκνοις».

Ενικός

Ονομαστική	Τό σφέτερον σῶμα καί τό τέκνον
Γενική	Τοῦ σφετέρου σώματος καί τοῦ τέκνου
Δοτική	Τῷ σφετέρῳ σώματι καί τῷ τέκνῳ

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Αιτιατική	Τό σφέτερον σῶμα καί τό τέκνον
Κλητική	ὦ σῶμα καί τέκνον
	Πληθυντικός
Ονομαστική	Τά σφέτερα σώματα καί τά τέκνα
Γενική	Τῶν σφετέρων σωμάτων καί τῶν τέκνων
Δοτική	Τοῖς σφετέροις σώμασι καί τοῖς τέκνοις
Αιτιατική	Τά σφέτερα σώματα καί τά τέκνα
Κλητική	ὦ σώματα καί τέκνα

6. Να μετοχή του.

Ενεστώτας

Οριστική	Υποτακτική	Προστακτική	Απαρέμφατο /μετοχή
εἰμι	ὦ	—	εἶναι
εἶ	ἦ-ς	ἴσ-θι	
ἔσ-τι(ν)	ἦ	ἔσ-τω	ὄν, οὔσα, ὄν
ἔσ-μὲν	ὦ-μεν	—	
ἔσ-τε	ἦ-τε	ἔσ-τε	
εἰ-σί(ν)	ὦ-σί(ν)	ἔσ-των ἢ ὄν-των ἢ ἔσ-τωσαν	

Παρατατικός

Οριστική
ἦ και ἦν
ἦσθα

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ἦν

ἦ-μεν

ἦ-τε

ἦ-σαν

7. Να κλίνετε ... χρόνων

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
θύω	ἔθουν	θύσω	ἔθυσα	τέθυκα	ἔτεθύκειν
θύεις	ἔθυες		ἔθυσας	τέθυκας	ἔτεθύκεις
θύει	ἔθυε	θύσεις	ἔθυσε	τέθυκε	ἔτεθύκει
θύομεν	ἐθύομεν	θύσει	ἐθύσαμεν	τεθύκαμεν	ἔτεθύκεμεν
θύετε	ἐθύετε	θύσομεν	ἐθύσατε	τεθύκατε	ἔτεθύκετε
θύουσιν	ἔθουν	θύσετε	ἔθυσαν	τεθύκασιν	ἔτεθύκεσαν
		θύσουσιν			

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
θύομαι	ἐθυόμην	θύσομαι	ἐθυσάμην	τέθυμαι	ἔτεθύμην
θύη/ει	ἐθύου	θύση/ει	ἐθύσω	τέθυσαι	ἔτέθυσο
θύεται	ἐθύετο	θύσεται	ἐθύσατο	τέθυται	ἔτέθυτο
θύομεθα	ἐθυόμεθα	θυσόμεθα	ἐθυσάμεθα	τεθύμεθα	ἔτεθύμεθα
θύεσθε	ἐθύεσθε	θύσεσθε	ἐθύσασθε	τέθυσθε	ἔτέθυσθε
θύονται	ἐθύοντο	θύσονται	ἐθύσαντο	τέθυνται	ἔτέθυντο

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

8. Να κλίνετε χρόνων.

Υποτακτική

Ενεστώτας

συγγράφω

συγγράφεις

συγγράφει

συγγράφωμεν

συγγράφητε

συγγράφωσι(ν)

Αόριστος

συγγράψω

συγγράψης

συγγράψει

συγγράψωμεν

συγγράφητε

συγγράψωσι(ν)

Παρακείμενος

συγγεγραφώς ᾧ /συγγεγράφω

συγγεγραφώς ἧς /συγγεγράφῃς

συγγεγραφώς ἧ̅ /συγγεγράφῃ̅

συγγεγραφότες ᾧμεν /συγγεγράφωμεν

συγγεγραφότες ἦτε /συγγεγράφητε

συγγεγραφότες ᾧσι(ν)/συγγεγράψωσι(ν)

συγγράφωμαι

συγγράφῃ

συγγράφηται

συγγραφώμεθα

συγγράφησθε

συγγράφονται

συγγράψωμαι

συγγράψῃ

συγγράψηται

συγγραψώμεθα

συγγράψησθε

συγγράψονται

συγγεγραμμένος ᾧ

συγγεγραμμένος ἧς

συγγεγραμμένος ἧ̅

συγγεγραμμένοι ᾧμεν

συγγεγραμμένοι ἦτε

συγγεγραμμένοι ᾧσι(ν)

Προστακτική

Ενεστώτας

-

σύγγραφε

συγγραφέτω

-

συγγράφετε

συγγραφόντων,
συγγραφέτωσαν

Αόριστος

-

σύγγραψον

συγγραψάτω

-

συγγράψατε

συγγραψάντων,
συγγραψάτωσαν

Παρακείμενος

-

συγγεγραφώς ἴσθι

συγγεγραφώς ἔστω

-

συγγεγραφότες ἔσθε

συγγεγραφότες ἔστων /ἔστωσαν/ ὄντων

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

-	-	-
συγγραφέου	σύγγραψαι	συγχεγραμμένος ἴσθι
συγγραφέσθω	συγγραψάσθω	συγχεγραμμένος ἔστω
-	-	-
συγγράφεσθε	συγγράψασθε	συγχεγραμμένοι ἔστε
συγγραφέσθων, συγγραφέσθωσαν	συγγραψάσθων, συγγραψάσθωσαν	συγχεγραμμένοι ἔστων / ἔστωσαν/ ὄντων
Απαρέμφατο	συγγράφειν	συγγράφεσθαι
Ενεστώτα :		
Μετοχή	συγγράφων -ουσα -ον	συγγραφόμενος -η -ον
Ενεστώτα :		
Απαρέμφατο	συγγράψειν	συγγράψεσθαι
Μέλλοντα :		
Μετοχή	συγγράψων -ουσα -ον	συγγραψόμενος -η -ον
Μέλλοντα :		
Απαρέμφατο	συγγράψαι	συγγράψασθαι
Αορίστου :		
Μετοχή	συγγράψας-ασα-αν	συγγραψάμενος -η -ον
Αορίστου :		
Απαρέμφατο	συγχεγραφέναι	συγχεγράφθαι
Παρακειμένου :		
Μετοχή	συγχεγραφώς- υῖα -ός	συγχεγραμμένος -η -ον
Παρακειμένου :		

9. Να γίνει ... ρημάτων :

Ενεστώτας	συγγράφει	κελεύουσι(ν)	πράττονται	λύομαι	παιδεύω
Παρατακτικός	συνέγραφε	έκέλευον	έπράττοντο	έλυόμην	έπαιδευον
Μέλλοντας	συγγράψει	κελεύσουσιν	πράξονται	λύσομαι	παιδεύσω

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Αόριστος	συνέγραψε	έκέλευσαν	επράξαντο	έλυσάμην	επαίδευσα
Παρακείμενος	συγγέγραφε	κεκέλευκα	πεπραγμένοι	λέλυμαι	πεπαίδευκα
			είσιν		
Υπερσυντέλικος	συνεγεγράφην	έκεκελεύκει	πεπραγμένοι	έλελύμην	έπεπαιδεύκειν
			ήσαν		

10. Δίπλα από ... Λάθος :

- α) Λ
- β) Λ
- γ) Σ

➤ **Γ2. Συντακτικό**

1. Να ... συντακτικά :

Χαρακτηρισμός

- *διδάσκειν* Αντικείμενο του ρήματος «βούλεται»
- *ποιείσθαι* Υποκείμενο της απρόσωπης έκφρασης «δίκαιόν έστιν»
- *πράττειν* Αντικείμενο του ρήματος «οίεται»
- *διδάσκειν* Αντικείμενο του ρήματος «πειράσομαι»

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

2. Να ... κειμένου :

Μετοχές – χαρακτηρισμός

- συγκλειούσης = επιρρηματική χρονική γενική απόλυτη μετοχή, επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου
- θαυμάσας = επιρρηματική αιτιολογική συνημμένη μετοχή, επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας
- τὸν ἐγκαλούμενον = επιθετική μετοχή ως αντικείμενο του ρήματος «ἀπέλυσεν»

3. Πώς ...προτάσεις;

Τρόπος σύνδεσης

- Ασύνδετο σχήμα
- Υποτακτική σύνδεση
- Παρατακτική σύνδεση
- Παρατακτική σύνδεση

4. Αφού προσδιορίζουν.

Είδος προσδιορισμού

Ετερόπτωτος, αιτιατική της αναφοράς

Θεῶν, ετερόπτωτος, γενική υποκειμενική

Ἀθηναῖος, ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός

Όρος που προσδιορίζει

Κατηγορούμενο, ἀγαθός

Υποκείμενο, «ἔριδες»

Υποκείμενο, «Θουκυδίδης»

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

τῶν Πελοποννησίων καὶ τῶν Ἀθηναίων,
ετερόπτωτος, γενικῆς υποκειμενικῆς

Αντικείμενο, τον πόλεμον

Ἀλλήλοις, ετερόπτωτος, δοτικῆς αντικειμενικῆς

Κατηγορούμενο, ὅμοιοι

Ἐρήμης, ομοιόπτωτος, επιθετικός
προσδιορισμός

Αντικείμενο, γῆς

Μόνος, ομοιόπτωτος, κατηγορηματικός
προσδιορισμός

Υποκείμενο, σύ

Τῶν παρόντων, ομοιόπτωτος, επιθετικός
προσδιορισμός

Αντικείμενο, τῶν κακῶν

ἄλλων, ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός

Γενικῆ διαιρετικῆς, Τρώων

Τρώων, ετερόπτωτος, γενικῆ διαιρετικῆς

Υποκείμενο, πολλοί

5. Να εντοπίσετε ... του κειμένου :

Επιρρηματικοί προσδιορισμοί

- ἐν Ἰλίῳ = εμπρόθετος προσδιορισμός του τόπου
- ἐκόντος ἢ ἄκοντος = επιρρηματικά κατηγορούμενα του τρόπου
- οὕτω = επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού
- ἐν τοῖς χρόνοις = εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου
- ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἄλλων Τρώων ἀπώλλυντο = δευτερεύουσα επιρρηματικὴ χρονικὴ πρόταση

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

- μάλιστα δὲ οἱ αὐτοῦ υἱεῖς (ενν. ἀπώλλυντο) = δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση
- μάλιστα = επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού
- ὅποτε συμμίσχοιεν τοῖς Ἕλλησιν = δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση
- εἰ καὶ αὐτὸς Ἑλένη συνώκει = δευτερεύουσα επιρρηματική παραχωρητική πρόταση
- ἵνα αὐτὸς καὶ οἱ ὑπήκοοι αὐτοῦ ἀπαλλαχθεῖεν τῶν παρόντων κακῶν = δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση
- λέγουσιν = επιρρηματική εναντιωματική μετοχή
- παρασκευάζοντος = επιρρηματική αιτιολογική μετοχή
- ὅπως πανωλεθρία ἀπολόμενοι καταφανὲς τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις ποιήσωσι = δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση
- πανωλεθρία = δοτική του τρόπου
- ἀπολόμενοι = επιρρηματική χρονική μετοχή
- παρὰ τῶν θεῶν = εμπρόθετος προσδιορισμός της προέλευσης

➤ **Δ. Ασκήσεις παράλληλου κειμένου :** (να αιτιολογήτε τις απαντήσεις σας με κειμενικές αναφορές)

Πρώτο παράλληλο

«Δὲν μπῆκα στὸ γαλαζόπλωρο καράβι.

30

Ποτὲ δὲν πάτησα τὴν ἀντρειωμένη Τροία».

Μὲ τὸ βαθύ στηθόδεσμο, τὸν ἥλιο στὰ μαλλιά, κι αὐτὸ τὸ ἀνάστημα

ἴσκιοι καὶ χαμόγελα παντοῦ

στοὺς ὤμους στοὺς μηρούς στὰ γόνατα·

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ζωντανό δέρμα, και τὰ μάτια

35

μέ τὰ μεγάλα βλέφαρα, ἦταν ἐκεῖ, στήν ὄχθη ἐνός Δέλτα.

Καί στήν Τροία;

Τίποτε στήν Τροία - ἓνα εἶδωλο.

Ἔτσι τὸ θέλαν οἱ θεοί.

Κι ὁ Πάρης, μ' ἓναν ἴσκιό πλάγιαζε σὰ νὰ ἦταν πλάσμα ἀτόφιο·

40

κι ἐμεῖς σφαζόμεσταν γιὰ τὴν Ἑλένη δέκα χρόνια.

Γ. Σεφέρης, Ἑλένη

Δεύτερο παράλληλο

Ἦ γὰρ Τύχης βουλήμασι καὶ θεῶν
βουλευμάσι καὶ Ἀνάγκης
ψηφίσμασιν ἔπραξεν ἃ ἔπραξεν, ἢ
βία ἀρπασθεῖσα, ἢ λόγοις
πεισθεῖσα, ἢ ἔρωτι ἀλοῦσα. Εἰ μὲν
οὔν διὰ τὸ πρῶτον, ἄξιός αἰτιᾶσθαι
ὁ αἴτιος μόνος· θεοῦ γὰρ προθυμίαν
ἀνθρωπίνην προμηθία ἀδύνατον
κωλύειν. Πέφυκε γὰρ οὐ τὸ
κρεῖσσον ὑπὸ τοῦ ἥσσονος
κωλύεσθαι, ἀλλὰ τὸ ἥσσον ὑπὸ τοῦ
κρεῖσσονος ἄρχεσθαι καὶ ἄγεσθαι,
καὶ τὸ μὲν κρεῖσσον ἡγεῖσθαι, τὸ δὲ
ἥσσον ἔπεσθαι. Θεὸς δ' ἀνθρώπου
κρεῖσσον καὶ βία καὶ σοφία καὶ τοῖς
ἄλλοις. Εἰ οὔν τῇ Τύχῃ καὶ τῷ θεῷ
τὴν αἰτίαν ἀναθετέον, ἢ τὴν Ἑλένην
τῆς δυσκλείας ἀπολυτέον.

Ἐκανε ὅσα ἔκανε εἴτε ἀπὸ θέλημα τῆς Τύχης καὶ
ἀπόφαση τῶν θεῶν καὶ τῆς Ἀνάγκης προσταγή,
εἴτε ἐπειδὴ ἀρπάχτηκε μετὰ βία, εἴτε ἐπειδὴ
πεῖσθηκε μετὰ λόγια, εἴτε ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς θωριά
ερωτεύτηκε. Ἄν λοιπὸν εἶναι τὸ πρῶτον, πρέπει τὴν
εὐθύνην νὰ τὴν ἔχει μόνος ὁ υπαίτιος· γιὰτί εἶναι
ἀδύνατον ἡ προαπόφαση τοῦ θεοῦ νὰ ἐμποδιστεῖ
ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινην προνοητικότητα. Ἀφοῦ ἀπὸ τῆς
φύσεως τοῦ ἀνώτερου δὲν ἐμποδίζεται ἀπὸ τὸ
κατώτερον, παρά τὸ κατώτερον κυριαρχεῖται καὶ
καθοδηγεῖται ἀπὸ τὸ ἀνώτερον, καὶ τὸ ἀνώτερον
κυβερνᾷ ἐνῶ τὸ κατώτερον ἀκολουθεῖ. Ἀλλὰ ὁ θεὸς
εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τὸν ἀνθρώπον καὶ ὡς πρὸς τὴν
βία καὶ ὡς πρὸς τὴν σοφίαν καὶ ὡς πρὸς τὰ
υπόλοιπα. Ἄν λοιπὸν πρέπει νὰ ἀποδώσουμε τὴν
εὐθύνην στὴν Τύχην καὶ στὸν θεόν, τὴν Ἑλένην πρέπει
ὁπωσδήποτε νὰ τὴν ἀπαλλάξουμε ἀπὸ τὴν
καταισχύνην.

Ἀπλά καὶ Κατανοητὰ ἡ Γνώση!

Γοργίας, Έλένης ἐγκώμιον 6

Μετάφραση: Π. Καλλιγιάς

1. Ποιες... κείμενα;

Η Ελένη παρουσιάζεται ως μια πολύ όμορφη γυναίκα, η οποία –παρά τη φήμη που την ακολουθούσε– ήταν έντιμη και πιστή (Δὲν μπιῆκα στὸ γαλαζόπλωρο καράβι. Ποτὲ δὲν πάτησα τὴν ἀντρειωμένη Τροία). Ἀκόμα και αν ὄντως, την εἶχε ο Πάριος, η πράξη αυτή ήταν θέλημα των θεῶν και όχι της Ελένης (γιατί είναι αδύνατον η προαπόφαση του θεοῦ να εμποδιστεί από την ανθρώπινη προνοητικότητα).

2. Ποιοι ...παράλληλα κείμενα;

Διαβάζοντας τα κείμενα της ενότητας κατανοούμε πως την ευθύνη για τον πόλεμο δεν εἶχε, ὅπως νόμιζαν, η Ελένη αλλά οι θεοί. Λόγω της δικῆς τους βούλησης και του δικού τους σχεδίου, οι Έλληνες και οι Τρώες συγκρούστηκαν.

➤ Ε. Ασκήσεις για το σπίτι**1. Να ...αποσπασμάτων :**

Γιατί βέβαια δεν ήταν τόσο παράφρονος ο Πρίαμος ούτε οι άλλοι Τρώες, ὥστε να βάζουν σε κίνδυνο τη ζωή τη δική τους και των παιδιών τους και της πόλης τους, για να ζει ο Αλέξανδρος μαζί με την Ελένη.

Αλλά δεν είχαν την Ελένη, για να την επιστρέψουν ούτε τους πίστευαν οι Έλληνες, παρόλο που αυτοί ἔλεχαν την αλήθεια, ὅπως εγώ πιστεύω, επειδή ο θεός μηχανευόταν με την ολοκληρωτική τους καταστροφή να κάνουν ολοφάνερο στους ανθρώπους αυτό ὅτι δηλαδή για τις μεγάλες αδικίες μεγάλες εἶναι και οι τιμωρίες από τους θεούς.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

2. Σύμφωνα ... ανθρώπων;

Την απόλυτη ευθύνη για την κήρυξη του πολέμου μεταξύ Ελλήνων και Τρώων φέρουν οι θεοί, οι οποίοι διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη ζωή των ανθρώπων, αφού η δική τους επιθυμία και σκέψη δεν μπορεί να παρακαμφθεί.

3. Σύμφωνα .. πολέμου;

Η Ελένη, όπως αποκαλύπτεται στα κείμενα της ενότητας, δε φέρει ουσιαστική ευθύνη για τον πόλεμο, καθώς ήταν και η ίδια μέρος του σχεδίου και της θέλησης των θεών. Εκείνοι επιθυμούσαν και προκάλεσαν τον πόλεμο, όχι η ίδια.

4. Με.... την παραδώσουν.

Στο απόσπασμα «Οὐ γὰρ δὴ οὕτω γε φρενοβλαβῆς ἦν ὁ Πρίαμος οὐδὲ οἱ ἄλλοι Τρῶες, ὥστε τοῖς σφετέροις σώμασι καὶ τοῖς τέκνοις καὶ τῇ πόλει κινδυνεύειν ἐβούλοντο, ὅπως Ἀλέξανδρος Ἑλένη συνοικῆ.» υποστηρίζει τη συλλογιστική του ο ιστορικός, ότι δηλαδή οι Τρώες δεν είχαν την Ελένη, θεωρώντας πως μόνο κάποιον παράφρων θα διακινδύνευε τη συλλογική και προσωπική ευημερία για να μένει ο γιος του με μια ωραία γυναίκα. Ένα ακόμα επιχείρημα, το οποίο συμπληρώνει το προηγούμενο, εντοπίζεται στο απόσπασμα «Εἰ δέ τοι καὶ ἐν τοῖς πρώτοις χρόνοις ταῦτα ἐγίγνωσκον, ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἄλλων Τρῶων, μάλιστα δὲ οἱ αὐτοῦ υἱεῖς, ὁπότε συμμίσθοιεν τοῖς Ἕλλησιν, ἀπώλλυντο, Πρίαμος, εἰ καὶ αὐτὸς Ἑλένη συνώκει, ἀπέδωκεν ἂν αὐτὴν Μενελάῳ, ἵνα αὐτὸς καὶ οἱ ὑπήκοοι αὐτοῦ ἀπαλλαγείεν τῶν παρόντων κακῶν.» . Σε αυτό το σημείο επισημαίνει όλα τα αρνητικά τα οποία θα μετέστρεφαν τον νου του Πριάμου, ακόμα και αν αρχικά δεν ήθελε να δώσει στους Έλληνες την Ελένη.

5. Να γράψετε ...του κειμένου :**Συντακτικός ρόλος**

Επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας (επιρρηματική αιτιολογική απόλυτη μετοχή)

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Έμμεσο αντικείμενο του ρήματος «ἀπέδωκεν»

Επιθετικός προσδιορισμός στο ουσιαστικό «χρόνους»

Υποκείμενο του εννοούμενου ρήματος «ἦσαν»

Κατηγορούμενο στο υποκείμενο «Τρίαμος»

Αντικείμενο στο ρήμα «ἐβούλοντο»

6. Να ... των λέξεων :

Ουσία, παρουσία

Ποίηση, προσποίηση

Γνώση, γνώμη

Οικολογία, οικονομία

Πίστη, εμπιστοσύνη

Παράδοση, αποδοτικότητα

7. Να κλιθεί ... Οριστική:

	Ενεργητική	Μέση	Απαρέμφατο – μετοχή
Ενεστώτας	παρασκευάζω	παρασκευάζομαι	Παρασκευάζειν
	παρασκευάζεις	παρασκευάζη/ει	/παρασκευάζων - ουσά-ον
	παρασκευάζει	παρασκευάζεται	
	παρασκευάζομεν	παρασκευαζόμεθα	Παρασκευάζεσθαι
	παρασκευάζετε	παρασκευάζεσθε	/παρασκευαζόμενος
	παρασκευάζουσιν	παρασκευάζονται	-η-ον
Παρατατικός	παρεσκεύαζον	Παρεσκευαζόμενην	
	παρεσκεύαζες	Παρεσκευάζου	

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

	παρεσκευάζε	Παρεσκευάζετο	
	παρεσκευάζομεν	Παρεσκευαζόμεθα	
	παρεσκευάζετε	Παρεσκευάζεσθε	
	παρεσκευάζον	Παρεσκευάζοντο	
Μέλλοντας	παρασκευάσω	παρασκευάσομαι	Παρασκευάσειν /παρασκευάσων - ουσα-ον
	παρασκευάσεις	παρασκευάση/ει	
	παρασκευάσει	παρασκευάσεται	
	παρασκευάσομεν	παρασκευασόμεθα	Παρασκευάσεσθαι
	παρασκευάσετε	παρασκευάσεσθε	/παρασκευασόμενος
	παρασκευάσουσιν	παρασκευάσονται	-η-ον
Αόριστος	παρεσκευάσα	Παρεσκευασάμην	Παρασκευάσαι / παρασκευάσας - σασα-σαν
	παρεσκευάσας	Παρεσκευάσω	
	παρεσκευάσαε	Παρεσκευάσατο	
	παρεσκευάσαμεν	Παρεσκευασάμεθα	Παρασκευάσασθαι
	παρεσκευάσατε	Παρεσκευάσαθε	/
	παρεσκευάσαν	Παρεσκευάσαντο	Παρασκευασάμενος -η -ον
Παρακείμενος	παρεσκευάκα	Παρεσκευάσμαι	Παρεσκευακέναι
	παρεσκευάκας	Παρεσκευάσαι	/παρασκευακώς- υϊα-ός
	παρεσκευάκαε	Παρεσκευάσται	

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

	παρεσκευάκαμεν	Παρεσκευάσμεθα	Παρεσκευάσθαι /παρεσκευασμένος -η -ον
	παρεσκευάκατε	Παρεσκευάσθε	
	παρεσκευάκασι	Παρεσκευασμένοι είδιν	
Υπερσυντέλικος	παρεσκευάκει	Παρεσκευάσμη	
	παρεσκευάκεις	Παρεσκευάσο	
	παρεσκευάκει	Παρεσκευάστο	
	παρεσκευάκεμεν	Παρεσκευάσμεθα	
	παρεσκευάκετε	Παρεσκευάσθε	
	παρεσκευάκεσαν	Παρεσκευασμένοι ἦσαν	

8. Να ... και Προστακτική :

Υποτακτική

Ενεργητική

Μέση

Ενεστώτας

παρασκευάζω

παρασκευάζωμαι

παρασκευάζης

παρασκευάζη

παρασκευάζη

παρασκευάζεται

παρασκευάζωμεν

παρασκευαζώμεθα

παρασκευάζητε

παρασκευάζησθε

παρασκευάζωσι

παρασκευάζωνται

Αόριστος

παρασκευάσω

παρασκευάσωμαι

παρασκευάσης

παρασκευάση

παρασκευάση

παρασκευάσθηται

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

	παρασκευάσωμεν	παρασκευασώμεθα
	παρασκευάσητε	παρασκευάσησθε
	παρασκευάσωσιν	παρασκευάσωνται
Παρακείμενος	παρεσκευακώς ᾧ / παρεσκευάκω	Παρεσκευασμένος ᾧ
	παρεσκευακώς ἧς / παρεσκευάκης	Παρεσκευασμένος ἧς
	παρεσκευακώς ἧ / παρεσκευάκη	Παρεσκευασμένος ἧ
	παρεσκευακότες ᾧμεν /	Παρεσκευασμένοι ᾧμεν
	παρεσκευάκωμεν	Παρεσκευασμένοι ἦτε
	παρεσκευακότες ἦτε	Παρεσκευασμένοι ᾧσιν
	/παρεσκευάκητε	
	παρεσκευακότες ᾧσι(ν)	
	/παρεσκευάκωσιν	
Προσθητική		
Ενεστώτας	-	-
	Παρασκευάζε	Παρασκευάζου
	Παρασκευαζέτω	Παρασκευαζέσθω
	-	-
	Παρασκευάζετε	Παρασκευάζεσθε
	Παρασκευαζόντων,	Παρασκευαζέσθων,
	παρασκευαζέτωσαν	παρασκευαζέσθωσαν
Αόριστος	-	-
	Παρασκεύασον	Παρασκεύασαι
	Παρασκευασάτω	Παρασκευασάσθω

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

	-	-
	Παρασκευάσατε	Παρασκευάσασθε
	Παρασκευασάντων, παρασκευασάτωσαν	Παρασκευασάσθων, παρασκευασάσθωσαν
Παρακείμενος	-	-
	Παρεσκευακώς ἴσθι	Παρεσκευασμένος ἴσθι
	Παρεσκευακώς ἔστω	Παρεσκευασμένος ἔστω
	-	-
	Παρεσκευακότες ἔσθε	Παρεσκευασμένοι ἔσθε
	Παρεσκευακότες ἔστων, ὄντων, ἔστωσαν	Παρεσκευασμένοι ἔστων, ὄντων, ἔστωσαν

9. Να ..., χειμών:

Γενική ενικού	ιερέως	Σώματος	Γέροντος	Χειμῶνος
Δοτική ενικού	ιερεῖ	Σώματι	Γέροντι	Χειμῶνι
Αιτιατική ενικού	ιερέα	Σῶμα	Γέροντα	Χειμῶνα
Γενική πληθυντικού	ιερέων	Σωμάτων	Γερόντων	Χειμώνων
Δοτική πληθυντικού	ιερεῶσι	Σώμασι	Γέρουσι	Χειμῶσι
Αιτιατική πληθυντικού	ιερέας	Σώματα	Γέροντας	Χειμῶνας

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

Θυσία για την πατρίδα

➤ **A. Κείμενο**

- *Στις ερμηνευτικές ασκήσεις να αιτιολογείτε τις απαντήσεις σας με αναφορές στο κείμενο*

1. Να ... απόσπασμα :

Και γάρ τοι ἀγήρατοι μὲν αὐτῶν αἱ μνήμαι, ζηλωταὶ δὲ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἱ τιμαί· οἱ πενθοῦνται μὲν διὰ τὴν φύσιν ὡς θνητοί, ὑμνοῦνται δὲ ὡς ἀθάνατοι διὰ τὴν ἀρετὴν. Καὶ γάρ τοι θάπτονται δημοσίᾳ, καὶ ἀγῶνες τίθενται ἐπ' αὐτοῖς ῥώμης καὶ σοφίας καὶ πλούτου, ὡς ἀξιους ὄντας τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότας ταῖς αὐταῖς τιμαῖς καὶ τοὺς ἀθανάτους τιμᾶσθαι.

Και γι' αὐτὸ βέβαια οἱ ἀναμνήσεις γι' αὐτούς θα εἶναι ἀγέραστες καὶ οἱ τιμές ἀξιοζήλευτες ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· αὐτοὶ πενθοῦνται βέβαια λόγῳ τῆς φύσης τοὺς ὡς θνητοί, ὑμνοῦνται ὁμῶς λόγῳ τῆς γενναιότητάς τοὺς ὡς ἀθάνατοι. Καὶ γι' αὐτὸ βέβαια θάβονται με δημοσία φροντίδα καὶ καθιερώνονται πρὸς τιμὴν τοὺς ἀγῶνες δύνάμης, σοφίας καὶ πλούτου, με τὴν ἰδέα ὅτι εἶναι ἀξιοὶ αὐτοὶ ποὺ ἔχουν σκοτωθεῖ στον πόλεμο νὰ τιμοῦνται με τὶς ἴδιες τιμές με τοὺς ἀθάνατους.

2. Να .. τους :

1-ν, 2-ίχ, 3- χί, 4- ἴν, 5-1, 6-χ, 7- νίι, 8-νί, 9-ἴ, 10- νί, 11- ἴι

3. .. ποιον λόγο;

Ο ῥήτορας Λυσίας θεωρεῖ πῶς οἱ πρὸς εὐτυχεσμένοι ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πρέπει νὰ θεωροῦνται ὅσοι ἐπέλεξαν νὰ ἀγωνιστοῦν μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς τοὺς γιὰ τὰ ἰδανικά καὶ τὶς ἀξίες τοὺς. Οἱ ἀνθρώποι αὐτοὶ δὲν ἐπαναπαύτηκαν ἀλλὰ ἐπέλεξαν νὰ προασπιστοῦν ὅσα θεωροῦνται σημαντικά, ὅπως εἶναι ἡ πατρίδα καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς (Ὡστε προσήκει τούτους εὐδαιμονεστάτους ἡγεῖσθαι, οἵτινες ὑπὲρ μεγίστων καὶ καλλίστων κινδυνεύσαντες οὕτω τὸν βίον ἐτελεύτησαν).

4. Πώς ... ιδανικά;

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Όσοι από τους πολίτες θυσίασαν τη ζωή τους υπερασπιζόμενοι τα ιδανικά τους τιμούνται όπως οι αθάνατοι. Θάβονται δηλαδή προς τιμή τους με δημόσια φροντίδα και καθιερώνονται προς τιμήν τους αχώνες δύναμης, σοφίας και πλούτου (Καί γάρ τοι θάπτονται δημοσίᾳ, καί ἀχῶνες τίθενται ἐπ' αὐτοῖς ῥώμης καί σοφίας καί πλούτου).

5. Ποια ... του;

Στο απόσπασμα «ἐπειδὴ θνητῶν σωμάτων ἔτυχον, ἀθάνατον μνήμην» τονίζεται η αντίθεση μεταξύ της θνητής φύσης των ηρώων και τον τρόπο ζωής τους. Επέλεξαν δηλαδή να θυσιαστούν προστατεύοντας τα μεγαλύτερα ιδανικά, οπότε η πράξη τους αυτή τους κατατάσσει στο βάθρο των αθανάτων και όχι των θνητών.

6. του;

Καταλαβαίνουμε πως το κείμενο αποτελεί απόσπασμα από επιτάφιο λόγο καθώς παρουσιάζει τις αρετές των νεκρών που έθαβαν, προτρέποντας τους συμπολίτες τους σε μίμηση και παρηγορώντας τους κοντινούς τους ανθρώπους λέγοντας πως ομοιάζουν των αθανάτων.

7. Για ... επικροτείται;

Οι προκείμενοι νεκροί θεωρούνται ευδαιμονέστατοι γιατί πέθαναν για τα πιο ωραία και τα πιο μεγάλα χωρίς να περιμένουν τον φυσικό θάνατο ή να εμπιστευτούν τον εαυτό τους στην τύχη ("Ὡστε προσήκει τούτους εὐδαιμονεστάτους ἡγεῖσθαι, οἵτινες ὑπὲρ μεγίστων καὶ καλλίστων κινδυνεύσαντες οὕτω τὸν βίον ἐτελεύτησαν, οὐκ ἐπιτρέψαντες περὶ αὐτῶν τῇ τύχῃ οὐδ' ἀναμείναντες τὸν αὐτόματον θάνατον, ἀλλ' ἐκλεξάμενοι τὸν κάλλιστον).

8. Στο ...;

Μέσω του υπερθετικού βαθμού (εὐδαιμονεστάτους) υπογραμμίζεται η σημασία του θανάτου όσων πέθαναν αγωνιζόμενοι, χωρίς να συμβιβαστούν, και ταυτόχρονα τονίζεται η αθάνατη μνήμη που άφησαν πίσω παρηγορώντας έτσι τους οικείους τους και προτρέποντας τους συμπολίτες σε μίμηση των γενναίων αυτών πράξεων. Επίσης, ο λόγος γίνεται πομπώδης και μεγαλοπρεπής.

9. Γιατί ...»;

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Οι νεκροί στους οποίους αναφέρεται ο ρήτορας Λυσίας χαρακτηρίζονται ως «άθανatoi» καθώς οι πράξεις τους τους κατατάσσουν στην ίδια κατηγορία με τους αθανάτους. Για αυτόν τον λόγο τιμούνται και με τον ίδιο τρόπο.

10. Για ποιον ... α' ενικό;

Ο ρήτορας μέσω του α'ρηματικού προσώπου εκφράζει τη γνώμη του και ταυτόχρονα προσδίδει στον λόγο αμεσότητα, οικειότητα και ζωντάνια.

11. Να εντοπίσετε τον ... φράσεων :

υπό ανθρώπων	Εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου
οἱ	Υποκείμενο του ρήματος πενθοῦνται
διὰ τὴν φύσιν	Εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας
ἡγεῖσθαι	Υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος προσήκει
κρείττον εἶναι	Αντικείμενο του ρήματος οἶμαι
τοῦ θανάτου	Γενική της αιτίας στο ρήμα μακαρίζω
μόνοις	Κατηγορηματικός προσδιορισμός στο τούτοις
τούτοις	Δοτική προσωπική
ἀνθρώπων	Γενική διααιρετική
γενέσθαι	Υποκείμενο της απρόσωπης έκφρασης κρείττον εἶναι

➤ **B. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά**

1. Να κατατάξετε ... :, μνήμα.

Πρόσωπο που ενεργεί	Ενέργεια – Κατάσταση	Αποτέλεσμα ενέργειας
Τιμητής, επίτροπος, ἡγεμών	Φύσις, ἡγεμονία	Πένθος, μνήμα

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

2. Να γράψετε ... ίδια λέξη);

Κενοτάφιο	Θάπτονται
Ευρωστία	ρώμης
Διάλειμμα	Κατέλιπον
Ταξιθέτρια	Τίθενται
Οιηματίας (=αλαζόνας)	Οϊμαι
Περιουσία	Είναι
Υπόλοιπο	κατέλιπον
Σωματοφύλακας	σωμάτων
Επίλεκτος	έκλεξάμενοι
Λιποθυμία	κατέλιπον
Προγονικός	γενέσθαι

➤ **Γ1. Γραμματική**

1. Να ..., εύτυχές, ώραία

β'κλίση	γ'κλίση
ἄξιος, δόκιμη, ἔνδοξον, ώραία	εὐήθης, σύνηθες, σῶφρον, εὐτυχές

2. Να επιθέτων.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
τό λαμπρόν	Λαμπρότερον	Λαμπρότατον

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ὁ σεμνός	Σεμνότερος	Σεμνότατος
ὁ ἄκρατος	ἄκρατέστερος	ἄκρατέστατος
τοῦ ἰσχυροῦ	ἰσχυροτέρου	ἰσχυροτάτου
τό συνεπές	Συνεπέστερον	Συνεπέστατον
τά θερμά	Θερμότερα	Θερμότατα
ἡ σοφή	Σοφωτέρα	Σοφωτάτη
ὁ ἥσυχος	ἥσυχώτερος	ἥσυχώτατος
οἱ ώραῖοι	ώραϊότεροι	ώραϊότατοι
τοῖς εὐδαίμοσι	Εὐδαιμονετέροις	Εὐδαιμονεστάτοις

3. Να εντοπίσετε ... στον πίνακα :

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση
Τύχη, μνήμαι, τιμαί, ἀρετήν, ῥώμης, σοφίας, τιμαῖς, μνήμην, ἀρετήν	βίον, θάνατον, ἀνθρώπων, πλούτου, πολέμου, θανάτου, ἀνθρώπων	Φύσιν, ἀγῶνες, σωμάτων

4. Αφού ... ουσιαστικών :

	Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση
Γενική ενικού	Τύχης, μνήμης, τιμῆς, ἀρετῆς, ῥώμης, σοφίας	Βίου, θανάτου, ἀνθρώπου, πλούτου, πολέμου	Φύσεως, ἀγῶνος, σώματος

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Δοτική ενικού	Τύχη, μνήμη, τιμή, ἀρετή, ῥώμη, σοφία	Βίω, θανάτω, ἀνθρώπω, πλούτῳ, πολέμῳ	Φύσει, ἀγῶνι, σώματι
Αιτιατική ενικού	Τύχην, μνήμην, τιμήν, ἀρετήν, ῥώμην, σοφίαν	Βίον, θάνατον, ἄνθρωπον, πλούτον, πόλεμον	Φύσιν, ἀγῶνα, σῶμα
Γενική πληθυντικού	Τυχῶν, μνημῶν, τιμῶν, ἀρετῶν, ῥωμῶν, σοφιῶν	Βίων, θανάτων, ἀνθρώπων, πλούτων, πολέμων	Φύσεων, ἀγῶνων, σωμάτων
Δοτική πληθυντικού	Τύχαις, μνήμαις, τιμαῖς, ἀρεταῖς, ῥώμαις, σοφίαις	Βίοις, θανάτοις, ἀνθρώποις, πλούτοις, πολέμοις	Φύσει, ἀγῶσι, σώμασι
Αιτιατική πληθυντικού	Τύχας, μνήμας, τιμάς, ἀρετάς, ῥώμας, σοφίας	Βίους, θανάτους, ἀνθρώπους, πλούτους, πολέμους	Φύσεις, ἀγῶνας, σώματα

5. Να επιλέξετε τα ..., ὀλίγος

Ανώμαλα κακός, ἀγαθός, καλός, πολὺς, μέγας, μικρός, ὀλίγος

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Κακός	Κακίων/ χείρων	Κάκιστος/χείριστος

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

άγαθός	ἀμείνων/βελτίων/κρείττων/λῶων	ἄριστος/βέλτιστος/κράτιστος/λῦστος
καλός	καλίων	κάλλιστος
πολύς	πλείων	πλείστος
μέγας	μείζων	μέγιστος
μικρός	ἐλάττω	ἐλάχιστος
ὀλίγος	μείων	ὀλίγιστος

6. Να ... επίθετο :

Απάντηση : 1-νί, 2-ί , 3-ίι, 4-νί, 5-ίν, 6-ν, 7-ίι, 8-νί, 9-ί

7. Να κλίνετε ... γένη.

Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Καλίων	Καλίων	Κάλλιον
Καλλίονος	Καλλίονος	Καλλίονος
Καλλίονι	Καλλίονι	Καλλίονι
Καλλίονα, καλλίω	Καλλίονα, καλλίω	Κάλλιον
Κάλλιον	Κάλλιον	Κάλλιον
Καλλίονες, καλλίους	Καλλίονες, καλλίους	Καλλίονα, καλλίω
Καλλιώνων	Καλλιώνων	Καλλιώνων
Καλλίοσι	Καλλίοσι	Καλλίοσι
Καλλίονας, καλλίους	Καλλίονας, καλλίους	Καλλίονα, καλλίω
Καλλίονες, καλλίους	Καλλίονες, καλλίους	Καλλίονα, καλλίω

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

8. Να σχηματίσετε ...πληθυντικό.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός	
Δυνάμενος	Μᾶλλον δυνάμενος	Μάλιστα δυνάμενος	
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Συγκριτικός ενικός	Μᾶλλον δυνάμενος	Μᾶλλον δυναμένη	Μᾶλλον δυνάμενον
Συγκριτικός πληθυντικός	Μᾶλλον δυνάμενοι	Μᾶλλον δυνάμεναι	Μᾶλλον δυνάμενα
Υπερθετικός ενικός	Μάλιστα δυνάμενος	Μάλιστα δυναμένη	Μάλιστα δυνάμενον
Υπερθετικός πληθυντικός	Μάλιστα δυνάμενοι	Μάλιστα δυνάμεναι	Μάλιστα δυνάμενα

9. Να ... βαθμούς.

	Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Εὐδαιμονεστάτους Κάλλιστον (αιτ.αρσ)	Εὐδαίμονας Καλόν	Εὐδαιμονεστέρους Καλλίονα, καλλίω	Εὐδαιμονεστάτους Κάλλιστον
Μεγίστων Θνητῶν	Μεγάλων -	Μειζόνων -	Μεγίστων -
Ἀγήρατοι	-	-	-
Δυνατῆς Σεμνήν	Δυνατῆς Σεμνήν	Δυνατωτέρας Σεμνοτέραν	Δυνατωτάτης Σεμνοτάτην
Λιτόν (ουδ.)	Λιτόν	Λιτότερον	Λιτότατον
ἤσυχα	ἤσυχα	ἤσυχώτερα	ἤσυχώτατα
Εὐγενέστερα	Εὐγενῆ	Εὐγενέστερα	Εὐγενέστατα
Μᾶλλον δυνάμενος	Δυνάμενος	Μᾶλλον δυνάμενος	Μάλιστα δυνάμενος

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Νέος	Νέος	Νεώτερος	Νεώτατος
Άγαθή	ἀγαθή	Κρείττων, βελτίων, ἀμείνων, λῶων	Κρατίστη, βελτίστη, ἀρίστη, λῶστη
Ἐλαττον (ουδ.)	Μικρόν	ἐλαττον	ἐλάχιστον
Ἐντιμος	ἐντιμος	ἐντιμότερος	ἐντιμότατος
Θαλάσσιος	-	-	-
Ἵραία	ῥαία	ῥαιότερα	ῥαιότατη

10. Να ... παραθετικά τους.

	Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Σοφός	Σοφῶς	Σοφώτερον	Σοφώτατα
Συνήθης	Συνήθως	Συνηθέστερον	Συνηθέστατα
Δίκαιος	Δικαίως	Δικαιότερον	Δικαιότατα

11. Να ... επιρρημάτων :

- **εὖ** : ἀμεινον, βέλτιον, κρείττον // ἄριστα, βέλτιστα, κράτιστα
- **κακῶς** : κάκιον, χειρον // κάκιστα, χείριστα
- **καλῶς** : κάλλιον // κάλλιστα
- **μάλα** : μάλλον // μάλιστα
- **ὀλίγον** : μείον, ἐλαττον, ἥττον // ὀλίγιστα, ἐλάχιστα, ἥκιστα

12. Να κλίνετε το ρήμα «θάπτονται» στην Οριστική, Υποτακτική και Προστακτική του Ενεστώτα και του Παρατατικού :

Οριστική	Υποτακτική	Προστακτική
Ενεστώτας		
Θάπτομαι	Θάπτωμαι	-

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Θάπτη, θάπτει

Θάπτεται

Θαπτόμεθα

Θάπτεσθαι

Θάπτονται

Θάπτη

Θάπτηται

Θαπτώμεθα

Θάπτησθε

Θάπτωνται

Θάπτου

Θαπτέσθω

-

Θάπτεσθε

Θαπτέσθων,
θαπτέσθωσαν

Παρατατικός

ἐθαπτόμην

ἐθάπτου

ἐθάπτετο

ἐθαπτόμεθα

ἐθάπτεσθε

ἐθάπτοντο

13. Να ... Παρατατικού :

Οριστική

Ενεστώτας

Μακαρίζω

Μακαρίζεις

Μακαρίζει

Μακαρίζομεν

Μακαρίζετε

Μακαρίζουσι(ν)

Υποτακτική

Μακαρίζω

Μακαρίζης

Μακαρίζη

Μακαρίζωμεν

Μακαρίζητε

Μακαρίζωσι(ν)

Προστακτική

-

Μακάριζε

Μακαριζέτω

-

Μακαρίζετε

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Μακαρίζοντων,
μακαρίζετwsαν

Παρατατικός

εμακάριζον
εμακάριζες
εμακάριζε
εμακαρίζομεν
εμακαρίζετε
εμακάριζον

14. Να ... «έκλεζάμενοι» :

Οριστική

Υποτακτική

Προστακτική

Μέλλοντας

έκλέξω
έκλέξεις
έκλέξει
έκλέξομεν
έκλέξετε
έκλέξουσιν(ν)

-

-

Αόριστος

έξελεξα
έξελεξας
έξελεξε
έξελέξαμεν

έκλέξω
έκλέξης
έκλέξη

-
έκλεξον
έκλεξάτω

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

έξελέξατε	έκλέξωμεν	-
έξελεξαν	έκλέξητε	έκλέξατε
	έκλέξωσι(ν)	έκλεξάντων, έκλεξάτωσαν

15. Να .. κειμένου :

Απαρέμφατο

- ήγεισθαι
- τιμᾶσθαι
- κρείττον εἶναι
- γενέσθαι

Γραμματική αναγνώριση

- απαρέμφατο ενεστώτα μέσης φωνής
- απαρέμφατο ενεστώτα μέσης φωνής
- απαρέμφατο απρόσωπης έκφρασης, ειδικό απαρέμφατο
- απαρέμφατο ενεστώτα μέσης φωνής, τελικό απαρέμφατο

➤ **Γ2. Συντακτικό**

1. Να .. πτώση :

Επιρρηματική σημασία	Γενική	Δοτική	Αιτιατική
Τόπος	✓	✓	✓
Τρόπος		✓	✓
Χρόνος	✓	✓	✓
Αιτία	✓	✓	✓
Αναφορά	✓	✓	✓
Ποσό	✓	✓	✓

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

2. Να επιρρηματική σημασία :

Ουσιαστικό

- Δημοσία
- Θανάτου

Επιρρηματική σημασία

- Επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου
- Επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας

3. Να χαρακτηρίσετε ... /φράσεις :

Συντακτική αναγνώριση

διὰ τὴν φύσιν

Εμπρόθετος προσδιορισμός αιτίας

κρεῖττον εἶναι

Αντικείμενο του ρήματος οἶμαι

γενέσθαι

Υποκείμενο του απαρεμφάτου κρεῖττον εἶναι που προέρχεται από απρόσωπη έκφραση

τὸν κάλλιστον

Επιθετικός προσδιορισμός στο εννοούμενο θάνατον

οὕτω

Επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου

ἀγήρατοι

Κατηγορούμενο στο υποκείμενο μνήμαι

ὑπὸ ἀνθρώπων

Εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου

αἱ μνήμαι

Υποκείμενο του εννοούμενο ἔδονται

4. Να ... συντακτικά :

Απαρέμφατο

- ἡγεῖσθαι
- τιμᾶσθαι
- κρεῖττον εἶναι

Συντακτική αναγνώριση

- Υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος προσήκει
- Απαρέμφατο της αναφοράς από το επίθετο ἀξίους
- Αντικείμενο του ρήματος οἶμαι

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

- γενέσθαι
- Υποκείμενο του απαρεμφάτου κρείττον είναι

5. Να εντοπίσετε ... συντακτικά :

Μετοχή

1. κινδυνεύσαντες
2. επιτρέψαντες
3. αναμείναντες
4. εκλεξάμενοι
5. ὄντας
6. τούς τετελευτηκότας

Συντακτική αναγνώριση

1. Επιρρηματική χρονική μετοχή συνημμένη στο οΐτινες
2. Επιρρηματική τροπική μετοχή συνημμένη στο οΐτινες
3. Επιρρηματική τροπική μετοχή συνημμένη στο οΐτινες
4. Επιρρηματική τροπική μετοχή συνημμένη στο οΐτινες
5. Επιρρηματική αιτιολογική μετοχή
6. Επιθετική μετοχή με υποκείμενο το άρθρο της ως υποκείμενο της μετοχής ὄντας

➤ **Δ. Ασκήσεις παράλληλου κειμένου :** (να αιτιολογήσετε τις απαντήσεις σας με αναφορές στο κείμενο)

1. Πώς ... των .. τους;

Τα παιδιά ὄσων θυσίασαν τη ζωή τους για την πατρίδα τους θα εξελιχθούν σε περίφημους πολίτες για την κοινωνία και οι γονεΐς τους θα απολαμβάνουν την προσοχή, καθώς θα έχουν σαν παρηγοριά, για τον θάνατο των παιδιών τους, τη δόξα που τα περιβάλλει (ἐν ἧ καὶ παῖδες οἱ τούτων ὀνομαστοὶ τραφήσονται καὶ γονεῖς [οἱ τούτων] περίβλεπτοι γηροτροφήσονται, παραψυχὴν τῷ πένθει τὴν τούτων εὐκλειαν ἔχοντες).

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

2. Τι ... μαχόμενων;

Η θυσία των μαχομένων εμπνέει την τιμή και προκαλεί άμιλλα στους συμπολίτες τους. Επαινούνται από όλους και ο θαυμασμός αυτός εκφράζεται με τη δημόσια ταφή. Επίσης, τους λαχταρούν όλοι ανεξαιρέτως και για τον χαμό τους πενθεί το μεγαλύτερο μέρος της οικουμένης (Οὓς γὰρ ἅπαντα μὲν ἡ πατρὶς θάπτει δημοσία, κοινῶν δ' ἐπαίνων μόνοι τυγχάνουσιν, ποθοῦσι δ' οὐ μόνοι συγγενεῖς καὶ πολῖται, ἀλλὰ πᾶσαν ὄσσην Ἑλλάδα χρῆ προσειπεῖν, συμπετένθηκεν δὲ καὶ τῆς οἰκουμένης τὸ πλεῖστον μέρος).

➤ Ε. Ασκήσεις για το σπίτι

10. Να αποσπασμάτων :

Ὅστε προσήκει τούτους εὐδαιμονεστάτους ἡγεῖσθαι, οἵτινες ὑπὲρ μεγίστων καὶ καλλίστων κινδυνεύσαντες οὕτω τὸν βίον ἐτελεύτησαν, οὐκ ἐπιτρέψαντες περὶ αὐτῶν τῆ τύχῃ οὐδ' ἀναμείναντες τὸν αὐτόματον θάνατον, ἀλλ' ἐκλεξάμενοι τὸν κάλλιστον.

Επομένως ταιριάζει να θεωρούμε πολύ ευτυχισμένους αυτούς οι οποίοι, αφού διακινδύνευσαν για τα πιο μεγάλα και τα πιο ωραία, πέθαναν μ' αυτό τον τρόπο, χωρίς να εμπιστευτούν τους εαυτούς τους στην τύχη ούτε να περιμένουν τον φυσικό θάνατο, αλλά διαλέγοντας τον ωραιότερο θάνατο.

Ἐγὼ κατέλιπον.

Εγώ λοιπόν αυτούς και καλοτυχίζω για το θάνατό τους και τους ζηλεύω, και νομίζω ότι μόνο αυτοί από τους ανθρώπους άξιζαν περισσότερο να ζήσουν, οι οποίοι, αφού είχαν σώματα θνητά, άφησαν πίσω λόγω της γενναιότητάς τους αθάνατη μνήμη.

11. Σύμφωνα ... ιδανικά;

Ο ρήτορας Λυσίας θεωρεί πως όσοι άνθρωποι θυσιάζουν τη ζωή τους για να προστατεύσουν τα ανώτερα ιδανικά τους είναι οι μόνοι που πρέπει να τιμούνται και να θεωρούνται πάρα πολύ ευτυχισμένοι, γιατί δε συμβιβάστηκαν αλλά επέλεξαν τον καλύτερο και πιο τιμημένο θάνατο.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

12. Σύμφωνα με το κείμενο της ενότητας και με το παράλληλο κείμενο πώς πρέπει να τιμώνται οι πεσόντες στη μάχη και γιατί;

Σύμφωνα με τα δύο κείμενα της ενότητας όλοι υπερασπίστηκαν την πατρίδα και τις αξίες της πρέπει είναι άξιοι να τιμούνται με τις ίδιες τιμές με τους αθανάτους. Για αυτόν τον λόγο θάβονται με δημόσια φροντίδα και να αποτελούν αντικείμενο θαυμασμού.

13. Σε ... φαίνεται αυτό;

Αμφότερα τα κείμενα της ενότητας είναι επιτάφιοι λόγοι. Παρουσιάζονται οι αρετές των νεκρών που υπερασπίστηκαν την πατρίδα και τα ανώτερα ιδανικά ενώ ταυτόχρονα προβάλλονται ως πρότυπα προς μίμηση και θεωρείται πως παρηγοριά των συγγενών τους είναι η δόξα και η φήμη τους.

14. Να ... φράσεις :

	Επιρρηματικός προσδιορισμός	Σημασία
Αὐτοῦ ἀπέθανε.	Αὐτοῦ	τόπος
Οἱ λαγῶ τῆς νυκτός νέμονται.	Τῆς νυκτός	Χρόνος
Και γάρ τοι θάπτονται δημοσία	Δημοσία	Τρόπος
Μακαρίζω αὐτούς τοῦ θανάτου.	Τοῦ θανάτου	Αιτία
Ἵπερφέρω πλούτῳ.	Πλούτῳ	αναφορά
Πολλῶ μείζων ἐγίνετο ἡ βοή, ὅσῳ πλείους ἐγίνοντο.	Πολλῶ ὅσῳ	ποσό

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

15. Να ... λέξεων :

ἀναμείναντες : διαμονή, μοναστήρι

ἐκλεξάμενοι : λόγος, διαλογή

τίθενται : θέση, πρόσθετος

γενέσθαι : χρόνος, συγγενής

ἔτυχον : τύχη, επίτευξη

κατέλιπον : κατάλοιπο, ἔλλειψη

16. Να ... επιρρημάτων:

	Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
ταχύς	Ταχύς	Θάπτων	Τάχιστος
μάλα	Μάλα	Μᾶλλον	Μάλιστα
σαφής	Σαφῶς	Σαφέστερον	Σαφέστατα
δόκιμος	Δόκιμος	Δοκιμώτερος	Δοκιμώτατος
θερμός	Θερμός	Θερμότερος	Θερμότατος

17. Να ... τρία γένη.

Αρσενικό		Θηλυκό		Ουδέτερο	
Συγκριτικός	Υπερθετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Μείζων	Μέγιστος	Μείζων	Μεγίστη	Μείζων	Μέγιστον
Μείζονος	Μεγίστου	Μείζονος	Μεγίστης	Μείζονος	Μεγίστου
Μείζονι	Μεγίστω	Μείζονι	Μεγίστη	Μείζονι	Μεγίστω
Μείζονα, μείζω	Μέγιστον Μέγιστε	Μείζονα, μείζω	Μεγίστην Μεγίστη	Μείζον Μείζον	Μέγιστον Μέγιστον

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Μείζον

Μείζον

Μείζονες,
μείζους

Μέγιστοι
Μεγίστων

Μείζονες,
μείζους

Μέγισται
Μεγίστων

Μείζονα,
μείζω

Μέγιστα
Μεγίστων

Μειζόνων

Μεγίστοις

Μειζόνων

Μεγίσταις

Μειζόνων

Μεγίστοις

Μείζοσι

Μεγίστους

Μείζοσι

Μεγίστας

Μείζοσι

Μέγιστα

Μείζονας,
μείζους

Μέγιστοι

Μείζονας,
μείζους

Μέγισται

Μείζονα,
μείζω

Μέγιστα

Μείζονες,
μείζους

Μείζονες,
μείζους

Μείζονα,
μείζω

18. Να ...κειμένου.

	Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Γενική ενικού	Ευδαίμονος, μεγάλου, καλού, αυτομάτου, αχηράτου, ζηλωτής, παντός, θνητού, αξιού, αθανάτου, μόνου, αγαθού.	Ευδαιμονεστέρου, μείζονος, καλλίονος, -, -, -, -, -, αξιωτέρου, - , -, κρείττονος.	Ευδαιμονεστάτου, μεγίστου, καλλίστου, -, -, - , -, -, αξιωτάτου, -, -, κρατίστου.
Δοτική ενικού	Ευδαίμονι, μεγάλῳ, καλῷ, αυτομάτῳ, αχηράτῳ, ζηλωτῆ, παντί, θνητῷ, ἀξίῳ,	Ευδαιμονεστέρω, μείζονι, καλλίονι, -, -, -, -, -, αξιωτέρῳ, -, -, κρείττονι.	Ευδαιμονεστάτῳ, μεγίστῳ, καλλίστῳ, -, -, - -, -, αξιωτάτῳ, - -, κρατίστῳ.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

	ἀθανάτω, μόνω, ἀγαθῶ.		
Αιτιατική ενικού	Εὐδαίμονα, μέγαν, καλόν, αὐτόματον, ἀγήρατον, ζηλωτήν, πάντα, θνητόν, ἄξιον, ἀθάνατον, μόνον, ἀγαθόν.	Εὐδαιμονέστερον, μείζονα-μείζω, καλλίονα-καλλίω, -, -, -, -, -, ἀξιώτερον, -, -, κρείττονα- κρείττω.	Εὐδαιμονέστατον, μέγιστον, κάλλιστον, -, -, - , -, -, ἀξιωτάτον, -, -, κράτιστον.
Γενική πληθυντικού	Εὐδαιμόνων, μεγάλων, καλῶν, αὐτομάτων, ἀγηράτων, ζηλωτῶν, πάντων, θνητῶν, ἀξίων, ἀθανάτων, μόνων, ἀγαθῶν.	Εὐδαιμονεστέρων, μειζόνων, καλλιόνων, -, -, -, -, -, ἀξιωτέρων, -, -, κρειττόνων.	Εὐδαιμονεστάτων, μεγίστων, καλλίστων, -, -, -, -, -, ἀξιωτάτων, -, -, κρατίστων.
Δοτική πληθυντικού	Εὐδαίμοσι, μεγάλοις, καλοῖς, αὐτομάτοις, ἀγηράτοις, ζηλωταῖς, παῖσι, θνητοῖς, ἀξίοις, ἀθανάτοις, μόνοις, ἀγαθοῖς.	Εὐδαιμονεστέροις, μείζοσι, καλλίοσι, -, -, -, -, -, ἀξιωτέροις, -, -, κρείττοσι.	Εὐδαιμονεστάτοις, μεγίστοις, καλλίστοις, -, -, - , -, -, ἀξιωτάτοις, -, -, κρατίστοις.
Αιτιατική πληθυντικού	Εὐδαίμονας, μεγάλους, καλοῦς, αὐτομάτους, ἀγηράτους, ζηλωτάς,	Εὐδαιμονεστέρους, μείζονας-μείζους, καλλίονας- καλλίους, -, -, -,	Εὐδαιμονεστάτους, μεγίστους, καλλίστους, -, -, -, -, -,

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

πάντας, θνητούς,
άξιους, άθανάτους,
μόνους, άγαθούς.

-, -, άξιωτέρους,
-, -, κρείττονας-
κρείττους.

άξιωτάτους, -, -,
κρατίστους.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Η κατοχή της εξουσίας δεν εγγυάται την ευτυχία

- *Στις ερμηνευτικές ασκήσεις να αιτιολογείτε τις απαντήσεις σας με αναφορές στο κείμενο*

1. Να ... απόσπασμα.

Άλλα μέντοι και πένητας ὄψει οὐχ οὕτως ὀλίγους τῶν ἰδιωτῶν ὡς πολλοὺς τῶν τυράννων. Οὐ γὰρ τῷ ἀριθμῷ οὔτε τὰ πολλὰ κρίνεται οὔτε τὰ ὀλίγα, ἀλλὰ πρὸς τὰς χρήσεις· ὥστε τὰ μὲν ὑπερβάλλοντα τὰ ἱκανὰ πολλὰ ἔστι, τὰ δὲ τῶν ἱκανῶν ἑλλείποντα ὀλίγα. Τῷ οὖν τυράννῳ τὰ πολλαπλάσια ἦττον ἱκανὰ ἔστιν εἰς τὰ ἀναγκαῖα δαπανήματα ἢ τῷ ἰδιώτῃ.

Ἀλλὰ ὁμῶς θα δεῖς καὶ φτωχοὺς ὄχι τόσο λίγους πολῖτες ὅσο πολλοὺς τυράννους. Γιατί δεν ἐξετάζονται με βάση τον ἀριθμὸ οὔτε τὰ πολλὰ οὔτε τὰ λίγα, ἀλλὰ με βάση τὴ χρησιμότητά τους· ὥστε ὅσα ξεπερνοῦν τὰ ἀρκετὰ εἶναι πολλὰ, ὅσα ὁμῶς υπολείπονται ἀπὸ τὰ ἀρκετὰ εἶναι λίγα. Για τον τύραννο λοιπὸν τὰ πολλαπλάσια ἀρκοῦν λιγότερο γιὰ τὶς ἀναγκαῖες δαπάνες ἀπὸ ὅ,τι στον πολίτη.

2. Να ... σημασία τους :

1-χι, 2-χ, 3-ιχ, 4-νίιι, 5-νίι, 6-νί, 7-ν, 8-ίν, 9-ίιι, 10-ίι, 11-ί

3. Να ... της.

Στο ἔργο οἱ τύραννοι παρομοιάζονται με τοὺς ἀθλητῆς. Αυτό γίνεται γιατί θέλει ο Ἰέρων να πει πως ὅπως οἱ ἀθλητῆς δεν ἐνδιαφέρονται να εἶναι καλύτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους πολῖτες ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀθλητῆς, ὁμοίως καὶ οἱ τύραννοι ἐπιθυμοῦν να ὑπερέχουν τῶν ἄλλων τυράννων καὶ ὄχι τῶν ἀπλῶν πολιτῶν.

4. Τι ... τους;

Οἱ πολῖτες ἐπιθυμοῦν σπείτια ἢ ἀχρὸ ἢ δούλο ἐνῶ οἱ τύραννοι ἢ πόλεις ἢ τεράστια περριοχὴ ἢ λιμάνια ἢ οχυρωμένες ἀκροπόλεις. Καταλαβαίνουμε, λοιπὸν, πως ἀν καὶ οἱ τύραννοι ἔχουν περισσότερα χρήματα ἀπὸ τοὺς πολῖτες, αὐτὸ δε συνεπάγεται ὅτι εἶναι καὶ πῶ πλούσιοι, ἀφοῦ ἔχουν πολὺ μεγαλύτερες ἀνάγκες.

Ἀπλά καὶ Κατανοητὰ ἢ Γνώση!

5. Ποιοι ... τυράννου;

Σύμφωνα με τον τύραννο Ιέρωνα ανταγωνιστές ενός τυράννου αποτελούν οι άλλοι τύραννοι, καθώς αυτούς συναγωνίζεται στον πλούτο και στα συνακόλουθα αποκτηθέντα.

6. Ποια ... διαλόγου;

Στον διάλογο συνομιλούν ο μονάρχης Ιέρων με τον λυρικό ποιητή Σιμωνίδα.

7. Ποιο ... διαλόγου;

Στο διαλογικό έργο του Ιέρων ο Ξενοφών (περ. 430-355 π.Χ.) εκθέτει τις αδυναμίες και τα αδιέξοδα του μοναρχικού πολιτεύματος, και μάλιστα όπως τα αντιλαμβάνεται ο ίδιος ο μονάρχης.

8. Τι ... Ιέρων;

Στο διαλογικό έργο του Ιέρων ο Ξενοφών (περ. 430-355 π.Χ.) εκθέτει τις αδυναμίες και τα αδιέξοδα του μοναρχικού πολιτεύματος, και μάλιστα όπως τα αντιλαμβάνεται ο ίδιος ο μονάρχης. Συζητώντας με τον λυρικό ποιητή Σιμωνίδα τον Κείο, ο τύραννος των Συρακουσών Ιέρων Α' απομυθοποιεί την εικόνα του πανίσχυρου μονάρχη την οποία είναι λογικό να έχει ένας απλός άνθρωπος. Το συμπέρασμα από τον διάλογο είναι ότι η μοναρχία δεν είναι ωφέλιμη ούτε για τον μονάρχη ούτε για τους πολίτες.

9. Από τι ... ευχαρίστηση;

Σύμφωνα με το κείμενο το αν κάποιος είναι πλούσιος σχετίζεται όχι το πόσα χρήματα έχει αλλά αν αυτά τα χρήματα είναι επαρκή για να καλύπτουν όλες τις ανάγκες του και να προσφέρουν στο άτομο τη συνακόλουθη ευχαρίστηση.

10. Τι ... Σιμωνίδη;

Ο λυρικός ποιητής Σιμωνίδης ο Κείος χάρη στην ανταπόκριση που έβρισκε η τέχνη του (έγραψε περίφημα επιγράμματα, σκόλια, επινίκια άσματα, θρήνους και εγκώμια) φιλοξενήθηκε στις αυλές ισχυρών ανδρών της εποχής του. Το 476 π.Χ., στις αρχές της τυραννίδας του Ιέρωνα, ήρθε στις Συρακούδες, πέτυχε τη συμφιλίωση του τυράννου με τον αντίπαλό του Θήρωνα και εξασφάλισε έτσι την

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

εύνοιά του. Ο Σιμωνίδης πέθανε περίπου το 467/466 π.Χ. στον Ακράχραντα της Σικελίας.

11. Να .. φράσεων :

ἀπ' αὐτῶν	Εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας
διὰ τοῦτο	Εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας
ιδιωτῶν	Γενική συγκριτική
ἔχων	Κατηγορηματική μετοχή συνημμένη στο εννοούμενο υποκείμενο οὔτος
ἀνταγωνιστάς	Κατηγορούμενο στην αντωνυμία τούτους
οἰκίας ἢ ἀγροῦ ἢ οἰκέτου	Αντικείμενα του ρήματος ἐπιθυμῆι
ἰσχυρῶν	Επιθετικός προσδιορισμός στο αντικείμενο ἀκροπόλεως
τῷ ἀριθμῷ	Δοτική της αναφοράς
τά ὑπερβάλλοντα	Επιθετική μετοχή ως υποκείμενο στο ρήμα ἐστί-αττική σύνταξη
εἰς τά δαπανήματα	Εμπρόθετος προσδιορισμός του σκοπού

➤ **Β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά**

1. Να ... ψηφίς.

Υποκοριστικό

νεανίσκος, εἰδύλλιον, παιδάριον, ψηφίς.

Περιεκτικό

ἐλαιών, μυρμηγκιά.

Τοπικό

χειρουργεῖον, ἐμπόριον, γραφεῖον.

2. Να βρείτε από ποιες λέξεις παράγονται τα παρακάτω ουσιαστικά :

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Άληθεια	ἀληθής
Τοξότης	Τοξεύω
Δήλιος	Δῆλος
Οίκισκος	οἶκος
Άετιδεύς	ἀετός
Άτρείδης	Ἀτρέας
Ταχύτης	Ταχύς
Ίππεύς	ἵππος
Καλοσύνη	Καλός
Ύροδεών	ῥόδο

3. Να ... παρακάτω :

Εύχρηστος	Χρήσεις
Αδιάβλητος	Ὑπερβάλλοντα
Λιποβαρής	Ἐλλείποντα
Όραση	Ὅφει
Ηγετικός	Ἡγεῖται
Ευεξία	Ἔχων
Πρόγονος	Γένωνται
Περίλυπος	Λυπεῖται
Εξουσία	Ἔστι(ν)/εἶναι
Θυμός	Ἐπιθυμεῖ

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Γ1. Γραμματική

1. Να ... τις συναιρέσεις :

Ενεστώτας ✓

Παρατατικός ✓

Μέλλοντας

Αόριστος

Παρακείμενος

Υπερσυντέλικος

2. Να .. λανθασμένες :

	Σωστό	Λάθος
1. Αν στον ασυναίρετο τύπο ο τόνος δε βρίσκεται σε μία από τις συναιρούμενες συλλαβές, μένει στη θέση που ήταν και όποιος ήταν.	✓	
2. Αν στον ασυναίρετο τύπο ο τόνος βρίσκεται σε μία από τις συναιρούμενες συλλαβές, μένει στη θέση που ήταν και όποιος ήταν.		✓
3. Αν στον ασυναίρετο τύπο ο τόνος δε βρίσκεται σε μία από τις συναιρούμενες συλλαβές, τότε τονίζεται η συλλαβή που προήλθε από τη συναίρεση.		✓
4. Αν στον ασυναίρετο τύπο ο τόνος βρίσκεται σε μία από τις συναιρούμενες συλλαβές, τότε τονίζεται η συλλαβή που προήλθε από τη συναίρεση.	✓	
5. Η συνηρημένη συλλαβή είναι πάντοτε μακρόχρονη.	✓	

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

6. Η συνηρημένη συλλαβή είναι πάντοτε βραχύχρονη. ✓
7. Αν η συλλαβή που προέρχεται από συναίρεση είναι στην προπαραλήγουσα, περισπάται. ✓
8. Αν η συλλαβή που προέρχεται από συναίρεση είναι στην προπαραλήγουσα, οξύνεται. ✓
9. Συνηρημένη παραλήγουσα που ακολουθείται βραχύχρονη λήγουσα, οξύνεται. ✓
10. Συνηρημένη παραλήγουσα που ακολουθείται βραχύχρονη λήγουσα, περισπάται. ✓
11. Συνηρημένη παραλήγουσα που ακολουθείται μακρόχρονη λήγουσα, οξύνεται. ✓
12. Συνηρημένη παραλήγουσα που ακολουθείται μακρόχρονη λήγουσα, περισπάται. ✓
13. Συνηρημένη λήγουσα πάντα περισπάται. ✓
14. Συνηρημένη λήγουσα πάντα οξύνεται. ✓

3. Να ... τις διακρίνει :

1-ίι, 2-ίιι, 3-ί

4. Να ενώσετε .. από μία απαντήσεις) :

1-ίιι, 2-ίι, 3-ίι, 4-ίιι, 5-ί, 6-ίι, 7-ίι, 8-ί

5. Να ..-ῶμαι» :

Ενεστώτας

Οριστική	Υποτακτική	Προστακτική	Απαρέμφατο /μετοχή
Τιμῶ	Τιμῶ	-	Τιμᾶν,

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Τιμᾶς	Τιμᾶς	Τίμα	
Τιμᾶ	Τιμᾶ	Τιμάτω	Τιμῶν-ῶσα-ῶν
Τιμῶμεν	Τιμῶμεν	-	
Τιμᾶτε	Τιμᾶτε	Τιμᾶτε	
Τιμῶσι(ν)	Τιμῶσι(ν)	Τιμώντων, τιμάτωσαν	

Παρατατικός

Οριστική
 ἐτίμων
 ἐτίμας
 ἐτίμα
 ἐτιμῶμεν
 ἐτιμᾶτε
 ἐτίμων

6. Να ...και «ἀγαπάομαι - ὤμαι» :

	ἀγαπάω -ῶ	ἀγαπάομαι -ὤμαι
Ενεστώτας	ἀγαπῶ	ἀγαπῶμαι
Παρατατικός	ἠγάπων	ἠγαπώμην
Μέλλοντας	ἀγαπήσω	ἀγαπήσομαι
Αόριστος	ἠγάπησα	ἠγαπησάμην
Παρακείμενος	ἠγάπηκα	ἠγάπημαι
Υπερσυντέλικος	ἠγαπήκειν	ἠγαπήμην

7. Να γράψετε το β'ενικό και γ'πληθυντικό του Ενεστώτα και του Παρατατικού του ρήματος «πεινώ – πεινῶ» :

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Β'ενικό

Γ'πληθυντικό

8. Να πτώση :

Θετικός

Μικρόν/μικρά

Πένητας

Πολλά

Ταχύν/ταχύ

Όλिया

ἀγαθοί

Μικρούς

Πολύν/πολλά

Ενεστώτας

Πεινῆς

Πεινώσιν

Συγκριτικός

ἐλάττω

πενεστέρους

Πλείονα -πλείω

θᾶπτον

Μείονα

Κρείττονες

ἥττους

Πλείω

Παρατατικός

ἐπεινῆς

ἐπειύνων

Υπερθετικός

ἐλάχιστον/ἐλάχιστα

πενεστάτους

Πλείστα

Τάχιστε/τάχιστον

ὀλίγιστα

ἄριστοι

-

Πλείστον/ πλείστα

9. Να ... γένη.

Αρσενικό

ικανός

ικανοῦ

ικανῶ

ικανόν

ικανέ

ικανοί

Θηλυκό

Ενικός

ικανή

ικανῆς

ικανῆ

ικανήν

ικανή

Πληθυντικός

ικαναί

Ουδέτερο

ικανόν

ικανοῦ

ικανῶ

ικανόν

ικανόν

ικανά

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ικανῶν

ικανοῖς

ικανούς

ικανοί

10. Να ... γένη.

Αρσενικό

Κρείττων

Κρείττονος

Κρείττονι

Κρείττονα, κρείττω

Κρεῖττον

ικανῶν

ικαναῖς

ικανάς

ικαναί

Θηλυκό

Ενικός

Κρείττων

Κρείττονος

Κρείττονι

Κρείττονα, κρείττω

Κρεῖττον

Πληθυντικός

Κρείττονες, κρείττους

Κρειττόνων

Κρείττοσι

Κρείττονας, κρείττους

Κρείττονες, κρείττους

Κρείττονες, κρείττους

Κρειττόνων

Κρείττοσι

Κρείττονας, κρείττους

Κρείττονες, κρείττους

ικανῶν

ικανοῖς

ικανά

ικανά

Ουδέτερο

Κρείττον

Κρείττονος

Κρείττονι

Κρείττον

Κρεῖττον

Κρείττονα, κρείττω

Κρειττόνων

Κρείττοσι

Κρείττονα, κρείττω

Κρείττονα, κρείττω

11. Να ... «χρήσις» .

τύραννος

Τύραννος

ιδιώτης

Ενικός

ιδιώτης

χρήσις

Χρήσις

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Τυράννου	ιδιώτου	Χρήσεως
Τυράννω	ιδιώτη	Χρήσει
Τύραννον	ιδιώτην	Χρήσειν
Τύραννε	ιδιώτα	Χρήσει
Πληθυντικός		
Τύραννοι	ιδιώται	Χρήσεις
Τυράννων	ιδιωτῶν	Χρήσεων
Τυράννοις	ιδιώταις	Χρήσεσι
Τυράννουσ	ιδιώτας	Χρήσεις
τύραννοι	ιδιώται	Χρήσεις

➤ **Γ2. Συντακτικό**

1. Να ... συντακτικά :

Απαρέμφατο

- *Εἶναι*

Συντακτική αναγνώριση

- *Ειδικό απαρέμφατο, ως αντικείμενο του ρήματος ἡγεῖται*

2. Να ... συντακτικά :

Μετοχή

1. *(εὐφραίνεται) ἔχων*

Συντακτική αναγνώριση

1. *επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος «τύραννος»*

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

2. (φαίνεται) ἔχων 3. (ἔστι) τὰ ὑπερβάλλοντα 4. (ἔστι) τὰ ἐλλείποντα	2. κατηγορηματική μετοχή, συνημμένη στο εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος «τύραννος» 3. επιθετική μετοχή ως υποκείμενο στο ρήμα ἔστι 4. επιθετική μετοχή ως υποκείμενο στο ρήμα ἔστι

3. Να ... πλήρως :

Απόσπασμα

Οὐ γὰρ τῶ ἀριθμῶ οὔτε τὰ πολλὰ κρίνεται οὔτε τὰ ὀλίγα

ὥστε τὰ μὲν ὑπερβάλλοντα τὰ ἰκανὰ πολλά ἐστι

τὰ δὲ τῶν ἰκανῶν ἐλλείποντα ὀλίγα

Τῶ οὖν τυράννῳ τὰ πολλαπλάσια ἦττον ἰκανά ἐστιν εἰς τὰ ἀναγκαῖα δαπανήματα ἢ τῶ ἰδιώτῃ

Σύνταξη

Κρίνεται = ρήμα, τὰ πολλά/τὰ ὀλίγα = υποκείμενα του ρήματος, τῶ ἀριθμῶ = δοτική της αναφοράς

ἔστι = ρήμα, τὰ ὑπερβάλλοντα = υποκείμενο, τὰ ἰκανά = αντικείμενο της μετοχής, πολλά = κατηγορούμενο του υποκειμένου

(ἔστι = εννοούμενο ρήμα), τὰ ἐλλείποντα = υποκείμενο, τῶν ἰκανῶν = αντικείμενο της μετοχής ἢ γενική συγκριτική

Τῶ τυράννῳ ἢ τῶ ἰδιώτῃ = δοτική της αναφοράς στο ἰκανά, α' και β' ὅρος σύγκρισης, ἐστὶ = ρήμα, τὰ πολλαπλάσια = υποκείμενο του ρήματος, ἰκανά = κατηγορούμενο του υποκειμένου, εἰς τὰ δαπανήματα = εμπρόθετος προσδιορισμός του σκοπού,

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ἀναγκαῖα = επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη
«δαπανήματα»

4. Να ... πίνακες :

Προσδιορισμός του χρόνου	Προσδιορισμός του ποσού	Προσδιορισμός της αιτίας
τότε, οὐχ ὅταν ιδιωτῶν γένωνται κρείττονες , ὅταν τῶν ἀνταγωνιστῶν ἥττους, ὅταν τῶν ιδιωτῶν πλείω φαίνεται ἔχων, ἀλλ' ὅταν ἑτέρων τυράννων ἐλάττω ἔχη	ἥττον	ἀπ' αὐτῶν, ἔχων (εὐφραίνεται), διὰ τοῦτο, τούτῳ,

- **Δ. Ασκήσεις παράλληλου κειμένου :** (να αιτιολογήσετε τις απαντήσεις σας με αναφορές στο κείμενο)

1. Τα δύο κείμενα της ανάπτυξη των θεμάτων;

Αμφότερα τα κείμενα της ενότητας είναι διάλογοι. Με τη χρήση του διαλόγου ο δημιουργός τους μπορεί να αποδώσει πιο ξεκάθαρα και πειστικά τα νοήματα που θέλει, αφού παρουσιάζονται μέσα από το στόμα ανθρώπων που βιώνουν όσα αναφέρουν, και επίσης προσδίδεται ζωντάνια και παραστατικότητα κάνοντας έτσι το κείμενο πιο ενδιαφέρον.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

2. Σε αμφότερα τα κείμενα γίνεται λόγος για το τι ορίζεται ως πλούτος. Μπορείτε να τις εντοπίσετε και να αναλύσετε το νόημά τους ;

Κύριο σημείο και στα δύο κείμενα για να οριστεί η έννοια του πλούτου είναι η κάλυψη των αναγκών. Αν, λοιπόν, οι ανάγκες του ατόμου καλύπτονται, τότε είναι πλούσιο, άσχετα με το πόσα ακριβώς κατέχει.

➤ **E. Ασκήσεις για το σπίτι**

1. Να .. αποσπασμάτων :

Εί ... φαίνεται ἔχων, τότε εὐφραίνεται, εἶναι.

Αν λοιπόν εσύ νομίζεις ότι επειδή ο τύραννος έχει περισσότερα αγαθά από τους πολίτες γι' αυτό και εξαιτίας αυτών περισσότερο χαίρεται ούτε αυτό είναι έτσι, Σιμωνίδη, αλλά όπως και οι αθλητές, όχι όταν γίνονται καλύτεροι από τους πολίτες, αυτό τους ευχαριστεί, αλλά όταν γίνουν κατώτεροι από τους συναθλητές τους, αυτό τους ενοχλεί, έτσι και ο τύραννος, όχι όταν φαίνεται ότι έχει περισσότερα από τους πολίτες, τότε ευχαριστείται, αλλά όταν είναι κατώτερος από άλλους τυράννους, λυπάται γι' αυτό γιατί νομίζει ότι αυτοί είναι ανταγωνιστές του στον πλούτο.

Οὐδέ ἰσχυρῶν [...].

Ούτε βέβαια ο τύραννος αποκτά κάτι από όσα επιθυμεί γρηγορότερα από τον απλό πολίτη. Γιατί ο πολίτης επιθυμεί σπίτια ή αγρό ή δούλο, ενώ ο τύραννος ή πόλεις ή τεράστια περιοχή ή λιμάνια ή οχυρωμένες ακροπόλεις [...]

2. Το έργο .. αποδεικνύουν;

Το έργο είναι διάλογος καθώς συνομιλούν δύο πρόσωπα αναλύοντας ένα συγκεκριμένο θέμα. Οι απόψεις τους παρουσιάζονται σε ευθύ λόγο, οπότε η επικοινωνία γίνεται σε α' και β' πρόσωπο.

3. Γιατί οι .. γρηγορότερα;

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Οι αναγκαίες δαπάνες των ιδιωτών καλύπτονται πιο εύκολα, καθώς δεν είναι τόσο μεγάλες όσο οι ανάγκες των τυράννων.

4. Πότε τα .. λίγα;

Λίγα θεωρούνται τα αγαθά που δεν καλύπτουν τις ανάγκες του ατόμου –όχι τις βιοποριστικές μόνο- ενώ πολλά όσα επαρκούν.

5. Σύμφωνα ... πλούσιος ;

Ένας άνθρωπος είναι πλούσιος όταν τα αγαθά που έχει επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες του και μπορεί συχνά να αποταμιεύει κιάλας. Οπότε η έννοια πλούσιος δε σχετίζεται με την ποσότητα των αγαθών αλλά με τη χρήση τους.

6. Ποιες ...τύραννοι;

Οι ανάγκες των τυράννων δεν είναι εύκολο να ικανοποιηθούν, καθώς δεν είναι κάτι συγκεκριμένο και περιορισμένο – όπως των ιδιωτών- αλλά αφορούν την κατάκτηση πόλεων για παράδειγμα. Οπότε είναι δύσκολο να καλυφθούν και αυτό τους κάνει δυστυχημένους, αφού νιώθουν κατώτεροι από τους ανταγωνιστές τους τυράννους.

7. Ποια ... μας διδάσκουν;

Τα δύο κείμενα της ενότητας πραγματεύονται την έννοια του πλούτου και πότε ο άνθρωπος νιώθει πραγματικά πλούσιος. Το ηθικό δίδαγμα που απορρέει είναι ότι δεν κάνουν έναν άνθρωπο πλούσιο τα χρήματα αλλά το αν αυτά καλύπτουν αυτά που ο άνθρωπος χρειάζεται. Αν επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών τους, τότε οι άνθρωποι είναι πλούσιοι.

8. Να κλίνετε .. και τη μετοχή.

	Οριστική	Υποτακτική	Προστακτική	Απαρέμφατο /μετοχή
άνιῶ	άνιῶ	άνιῶ	-	άνιᾶν
	άνιᾶς	άνιᾶς	άνιᾶ	
	άνιᾶ	άνιᾶ	άνιᾶτω	

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

	ἀνιῶμεν	ἀνιῶμεν	-	ἀνιῶν,
	ἀνιᾶτε	ἀνιᾶτε	ἀνιᾶτε	ἀνιῶσα,
	ἀνιῶσιν	ἀνιῶσιν	ἀνιώντων, ἀνιάτωσαν	ἀνιῶν
ἀνιῶμαι	ἀνιῶμαι	ἀνιῶμαι	-	ἀνιᾶσθαι
	ἀνιᾶ	ἀνιᾶ	ἀνιῶ	
	ἀνιᾶται	ἀνιᾶται	ἀνιάσθω	
	ἀνιῶμεθα	ἀνιῶμεθα	-	ἀνιῶμενος,
	ἀνιᾶσθε	ἀνιᾶσθε	ἀνιᾶσθε	ἀνιωμένη,
	ἀνιῶνται	ἀνιῶνται	ἀνιάσθων, ἀνιάσθωσαν	ἀνιῶμενον

9. Να ...ρήματος :

	ἀνιῶ	ἀνιῶμαι
Ενεστώτας	ἀνιῶ	ἀνιῶμαι
Παρατατικός	ἠνίων	ἠνιῶμην
Μέλλοντας	ἀνιάσω	ἀνιάσομαι
Αόριστος	ἠνιάσα	ἠνιασάμην
Παρακείμενος	ἠνίακα	ἠνίαμαι
Υπερσυντέλικος	ἠνιάκειν	ἠνιάμην

10. Να κάνετε ... πρόταση :

τούτους γὰρ ἀνταγωνιστὰς ἠγεῖται αὐτῷ	• ἠγεῖται = ρήμα • εἶναι = αντικείμενο του ρήματος

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

**τοῦ πλούτου
εἶναι.**

- τούτους = υποκείμενο του απαρεμφάτου σε ετεροπροσωπία
- ἀνταγωνιστάς = κατηγορούμενο στο υποκείμενο τούτους
- αὐτῷ = δοτική αντικειμενική στο κατηγορούμενο ἀνταγωνιστάς
- τοῦ πλούτου = γενική αντικειμενική στο κατηγορούμενο ἀνταγωνιστάς

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης

Στις ερμηνευτικές ασκήσεις να αιτιολογείτε τις απαντήσεις σας με αναφορές στο κείμενο

1. Να ... απόσπασμα :

Ὁ μὲν τοῖνον πόλεμος ἀπάντων ἡμᾶς τῶν εἰρημένων ἀπεστέρηκεν· καὶ γὰρ πνευστέρους ἐποίησεν καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπομένειν ἡνάγκασεν καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαβέβληκεν καὶ πάντας τρόπους τεταλαιπώρηκεν ἡμᾶς. Ἦν δὲ τὴν εἰρήνην ποιησόμεθα, [...] μετὰ πολλῆς μὲν ἀσφαλείας τὴν πόλιν οἰκήσομεν, ἀπαλλαγέντες πολέμων καὶ κινδύνων καὶ ταραχῆς, [...] καθ' ἑκάστην δὲ τὴν ἡμέραν πρὸς εὐπορίαν ἐπιδώσομεν, [...] ἀδεῶς γεωργοῦντες καὶ τὴν θάλατταν πλέοντες καὶ ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις ἐπιχειροῦντες αἰνῶν διὰ τὸν πόλεμον ἐκλεοῖπασιν.

Ὁ πόλεμος, ὅμως, μας ἔχει στερήσει ὅλα αὐτὰ που ἔχουν λεχθεῖ· γιατί πράγματι καὶ φτωχότερους μας ἔκανε καὶ πολλοὺς κινδύνους μας ἔκανε νὰ ανεχτούμε καὶ ἀπέναντι στους Ἕλληνες μας ἔχει διαβάσει καὶ μας ἔχει ταλαιπωρήσει με κάθε τρόπο. Ἀν ὅμως συνάψουμε εἰρήνη, θὰ κατοικοῦμε τὴν πόλη με μεγάλη ἀσφάλεια, ἀφοῦ ἀπαλλαγούμε ἀπὸ πολέμους, καὶ κινδύνους καὶ διχόνοια, καὶ κάθε μέρα θὰ γινόμαστε πιο εὐποροί, καλλιεργώντας τὴ γῆ χωρὶς φόβο καὶ πλέοντας στὴ θάλασσα καὶ ἀσχολούμενοι με τὰ ἄλλα επαγγέλματα, που τώρα ἔχουν ἐκλείψει λόγῳ τοῦ πολέμου.

2. Να ... σημασία τους :

1. ἐξαρκέσειεν ἄν	i. ἔχει διαβάσει/συκοφαντήσει
2. τούτων ὑπαρξάντων	ii. φτωχότερους
3. τελέως	iii. χωρὶς φόβο
4. πνευστέρους	iv. καὶ κάθε μέρα
5. τὰ εἰρημένα	v. τὸ ἔσοδο
6. διαβέβληκεν	vi. γεμάτη

Απλά καὶ Κατανοητὰ ἢ Γνώση!

7. καθ' ἐκάστηνδὲτὴνἡμέραν	vii. πλήρως
8. ἢ ταραχή	viii. ἀν γίνου ἀυτά
9. ἀδεῶς	ix. θα ἀρκούσε
10. ἢ πρόσοδος	x. ἡ διχόνοια
11. μεστήν	xi. ἀυτά που ἔχουν λεχθεῖ
Απάντηση : 1-ix, 2-viii, 3-vii, 4-ii, 5-xi, 6-i, 7-iv, 8-x, 9-iii, 10-v, 11-vi	

3. Ποιες παρατηρεῖτε;

Ρήματα για την ειρήνη : ποιησώμεθα, οικήσομεν, ἐπιδύσομεν, ὀφόμεθα, ἔξομεν.

Ρήματα για τον πόλεμο : ἀπεστέρηκεν, ἐποίησεν, ἠνάγκασεν, διαβέβληκεν, τεταλαιπώρηκεν.

Παρατηρούμε πως τα ρήματα που αναφέρονται στην ειρήνη ἔχουν δημιουργική ἔννοια και τίθενται στο ἀ'πληθυντικό, για να δηλωθεῖ πως οι ωφέλειες της ειρήνης ἀφορούν ὅλο τον κόσμο. Αντίθετα, τα ρήματα που ἀφορούν τον πόλεμο ἔχουν ἀρνητική ἔννοια και βρίσκονται σε γ'ενικό, για να δηλωθεῖ πως υπεύθυνος για ὅλα τα κακά εἶναι ο πόλεμος.

4. Ποιος ... Ἰσοκράτης;

Ο Ἰσοκράτης θεωρεῖ πως η ελεύθερη βούληση εἶναι πολύ σημαντική σε μια συνεργασία, καθώς τότε και μόνο τότε τα μέλη ἔχουν μεταξύ τους ἀλληλεγγύη.

5. Για ποιο ... δείχνουν;

Ο Ἰσοκράτης συνέταξε τον λόγο αυτό για να τονίσει πως οι Αθηναῖοι πρέπει να πάψουν να ἔχουν ηγεμονικές βλέψεις και να επενδύσουν στις ἀρμονικές σχέσεις με τους συμμάχους τους. Αφορμή για αυτόν τον λόγο ἦταν ο πόλεμος διεξήγαγαν οι Αθηναῖοι ἐναντίον των Ροδίων, των Χίων και των Κώων, που εἶχαν ἀποστατήσει ἀπό τη Β' Αθηναϊκή Συμμαχία ἀρνούμενοι να καταβάλουν τις υπέρογκες συμμαχικές εἰσφορές (συντάξεις) που ἀπαιτούσαν οι Αθηναῖοι. Τους προτρέπει, λοιπόν, σε ειρήνη ἀναφέροντας την καταστροφή που

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

προκάλεσε στους Αθηναίους ο πόλεμος και αντιδιαστέλλοντας την με τα θετικά που θα απέρρεαν από την ειρήνη.

6. Ποιος ... στο κείμενο;

Η ρητορική ερώτηση βοηθά στην οργάνωση του λόγου και δίνει την αφορμή για να αναφερθούν τα αρνητικά του πολέμου και να επιτονιστούν τα θετικά της ειρήνης.

7. Ποια ... κείμενο;

Σύμφωνα με τον Ισοκράτη, αν οι Αθηναίοι συνάψουν ειρήνη, θα κατοικούν την πόλη με μεγάλη ασφάλεια, αφού απαλλαχθούν από πολέμους, και κινδύνους και διχόνοια, και κάθε μέρα θα γίνονται πιο εύποροι, καλλιεργώντας τη γη χωρίς φόβο και πλέοντας στη θάλασσα και ασχολούμενοι με τα άλλα επαγγέλματα, που είχαν εκλείψει λόγω του πολέμου. Η πόλη θα έχει διπλάσια έσοδα απ' ό,τι είχε, και θα ήταν γεμάτη από εμπόρους και ξένους και μέτοικους, από τους οποίους είχε ερημωθεί. Και το σημαντικότερο θεωρούσε πως ήταν ότι θα είχαν συμμάχους όλους τους ανθρώπους, όχι με εξαναγκασμό, αλλά με τη θέλησή τους.

8. Ποιες είναι οι επιπτώσεις του πολέμου που παρουσιάζονται στον λόγο;

Ο πόλεμος τους έχει στερήσει όλα αυτά που είχαν λεχθεί: γιατί πράγματι και φτωχότερους τους έκανε και πολλούς κινδύνους τους έκανε να ανεχτούμε και απέναντι στους Έλληνες τους είχε διαβάλει και είχε ταλαιπωρήσει με κάθε τρόπο. Είχαν γίνει πιο φτωχοί καθώς καλλιεργούσαν τη γη με φόβο και έπλεαν στη θάλασσα και ασχολούμενοι με τα άλλα επαγγέλματα, που είχαν εκλείψει λόγω του πολέμου. Η Αθήνα είχε λίγα έσοδα και είχε ερημωθεί από εμπόρους και ξένους και μέτοικους ενώ οι σύμμαχοί τους ήταν εξαναγκασμένοι και όχι με δική τους βούληση.

9. Ποια θεωρεί ο ... την ειρήνη;

Το σημαντικότερο από όλα τα οφέλη, σύμφωνα με τον ρήτορα, είναι η συμμαχία με ανθρώπους που την επιθυμούν και όχι εξαναγκασμένους. Αυτό το πιστεύει καθώς σε αυτήν την περίπτωση θα υπήρχε πίστη, ομόνοια και σύμπνοια, οπότε θα ήταν μια πολύ δυνατή συμμαχία.

10. Για ...πρόσωπο;

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Με το ἀπληθυντικό ο ρήτορας τονίζει πως οι ωφέλειες από την ειρήνη θα βοηθήσουν όλη την πόλη, άρα το γενικό καλό θα ήταν να υπάρξουν καλές σχέσεις με τους υπόλοιπους Έλληνες και να εγκαταλειφθούν οι ηγεμονικές τάσεις.

11. Να ... φράσεων :

περιτὸν βίον	Εμπρόθετος της αναφοράς
ὑπαρξάντων	Γενική απόλυτη υποθετική μετοχή
τελέως	Επίρρημα του τρόπου
εὐδαιμονήσειν	Ειδικό απαρέμφατο ως αντικείμενο του ρήματος ἡγοῦμαι
ἀπάντων	Ἐμμεσο αντικείμενο στο ρήμα ἀπεστέρηκεν
τῶν εἰρημένων	Επιθετική μετοχή ως επιθετικός προσδιορισμός στο ἔμμεσο αντικείμενο ἀπάντων
πενεστέρους	Κατηγορούμενο στο εννοούμενο αντικείμενο ἡμᾶς
ὑπομένειν	Τελικό απαρέμφατο ως ἔμμεσο αντικείμενο του ρήματος ἠνάγκασεν
ἀπαλλαγέντες	Χρονική μετοχή συνημμένη στο εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος ἡμεῖς
λαμβάνουσαν	Κατηγορηματικές μετοχές με υποκείμενο τὴν πόλιν
διὰ τὸν πόλεμον	Εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας

B. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά

1. Να ενώσετε τις ... τη σημασία των ρηματικών επιθέτων που προκύπτουν.

Κλίνω	-τός	Κλιτός = αυτός που μπορεί να κλιθεί
Διδάσκω	-τεος	Διδακτέος = αυτός που πρέπει να διδαχθεί
Ἀγαπῶ	-τός	ἀγαπητός = αυτός που μπορεί να αγαπηθεί
Κρατῶ	-τικός	Κρατικός
Εἰσάγω	-τέος	Εἰσακτέος = αυτός που πρέπει να εισαχθεί

2. Να σχηματίσετε τα ζητούμενα μέρη του λόγου από τα συνθετικά μέρη που σας δίνονται :

Ἄντι + ἀλλάσσω (επίθ.)	ἀνταλλακτικός

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Διά + γράφω (ουσ.)	Διαγραφή
Δυσ + τυγχάνω (επίθ.)	Δυστυχής
Σύν + τυγχάνω (θ. τευξ-) (ουσ.)	Συνέντευξη
Παρά + τίθημι (ουσ.)	Παράθεση

3. Με τις ... προτάσεις.

Άντί + αλλάσσω (επίθ.)	Μία από τις πρώτες μορφές εμπορίου ήταν το ανταλλακτικό, καθώς οι άνθρωποι έδιναν ό,τι δε χρειάζονταν για να αποκτήσουν αυτό που είχαν ανάγκη.
Διά + γράφω (ουσ.)	Δεν παρακολουθούσε τα μαθήματα, οπότε η διαγραφή του από το πρόγραμμα ήταν αναμενόμενη.
Δυσ + τυγχάνω (επίθ.)	Ο δυστυχής δεν ήξερε πως το λαχείο που πέταξε κέρδιζε μεγάλο ποσό.
Σύν + τυγχάνω (θ. τευξ-) (ουσ.)	Έχω προετοιμαστεί πολύ καλά για τη συνέντευξη, ελπίζω όλα να πάνε καλά.
Παρά + τίθημι (ουσ.)	Η παράθεση των λεγομένων κάποιου άλλου τίθεται μέσα σε εισαγωγικά.

4. Με ποιες λέξεις του κειμένου είναι ετυμολογικά συγγενείς οι παρακάτω λέξεις;

Διάρκεια	έξαρκέσειεν
Σφάλμα	άσφαλείας
Διάδοση	επιδώσομεν
Χειρουργός	έπιχειροῦντες
Παράλειψη	έκλελοίτασιν
Παραλήπτης	λαμβάνουσαν
Κατάσταση	καθέστηκεν
Γόνος	γιγνομένην

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

➤ **Γ1. Γραμματική**

1. Να εντοπίσετε τα ουσιαστικά του κειμένου και να τα κατατάξετε στον πίνακα :

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση
ειρήνην, ασφαλείας, ταραχής, ήμεραν, εύπορίαν, θάλατταν, έργασίας	βίον, πόλεμος, κινδύνους, τρόπους, πολέμων, κινδύνων, πόλεμον, προσόδους, εμπόρων, ξένων, μετοίκων, συμμάχους, ανθρώπους	πόλιν, Ἕλλησιν, Ἕλληνας

2. Αφού ... ουσιαστικών :

	Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση
Γενική ενικού	ειρήνης, ασφαλείας, ταραχής, ημέρας, εύπορίας, θαλάττης, έργασίας	βίου, πόλεμου, κινδύνου, τρόπον, προσόδου, εμπόρου, ξένου, μετοίκου, συμμάχου, ανθρώπου	πόλειως, Ἕλληνος
Δοτική ενικού	ειρήνην, ασφαλεία, ταραχήν, ημέρα, εύπορία, θαλάττη, έργασία	βίῳ, πολέμῳ, κινδύνῳ, τρόπῳ, προσόδῳ, εμπόρῳ, ξένῳ, μετοίκῳ, συμμάχῳ, ἀνθρώπῳ	πόλει, Ἕλλησι
Αιτιατική ενικού	ειρήνην, ασφάλειαν, ταραχήν, ήμέραν, εύπορίαν, θάλατταν, έργασίαν	βίον, πόλεμον, κίνδυνον, τρόπον, πρόσδοδον, ἔμπορον, ξένον, μέτοικον, σύμμαχον, ἀνθρωπον	πόλιν, Ἕλληνα
Γενική πληθυντικού	-, ασφαλειῶν, ταραχῶν, ήμερῶν, εύποριῶν, θαλαττῶν, έργασιῶν	βίων, πολέμων, κινδύνων, τρόπων, προσόδων, εμπόρων, ξένων, μετοίκων, συμμάχων, ἀνθρώπων	πόλεων, Ἑλλήνων

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Δοτική πληθυντικού	-, ασφαλείας, ταραχαῖς, ἡμέραις, εὐπορίας, θαλάτταις, ἐργασίας	βίους, πολέμους, κινδύνους, τρόποις, προσόδους, ἐμπόρους, ξένους, μετοίκους, συμμάχοις, ἀνθρώποις	πόλεις, Ἑλλησιν,
Αιτιατική πληθυντικού	-, ασφαλείας, ταραχάς, ἡμέρας, εὐπορίας, θαλάττας, ἐργασίας	βίους, πολέμους, κινδύνους, τρόπους, προσόδους, ἐμπόρους, ξένους, μετοίκους, συμμάχους, ἀνθρώπους	πόλεις, Ἑλληνας

3. Να γράψετε ... και Μέλλοντα.

Ευκτική	
Ενεστώτας	Μέλλοντας
εἶην	ἐσοίμην
εἶης	ἔσοιο
εἶη	ἔσοιτο
εἶημεν –εἶμεν	ἐσοίμεθα
εἶητε – εἶτε	ἔσοισθε
εἶησαν – εἶεν	ἔσονται

4. Να ... «στρατεύω» :

Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος	
Στρατεύοιμι	Στρατεύσοιμι	Στρατεύσαμι	ἔστρατεύκοιμι	ἔστρατευκώς
Στρατεύοις	Στρατεύσοις	Στρατεύσαις,	ἔστρατεύκοις	εἶην
Στρατεύοι	Στρατεύσοι	στρατεύσειας	ἔστρατεύκοι	ἔστρατευκώς εἶης
Στρατεύοιμεν	Στρατεύσοιμεν	Στρατεύσαι,	ἔστρατεύκοιμεν	ἔστρατευκώς εἶη
Στρατεύοιτε	Στρατεύσοιτε	στρατεύσειεν	ἔστρατεύκοιτε	ἔστρατευκότες
Στρατεύοιεν	Στρατεύσοιεν	Στρατεύσαιμεν	ἔστρατεύκοιεν	εἶημεν –εἶμεν
		Στρατεύσαιτε		ἔστρατευκότες
		Στρατεύσαιεν,		εἶητε –εἶτε
		στρατεύσειαν		ἔστρατευκότες
				εἶησαν –εἶεν

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

5. Να ... «συγκόπτομαι»:

Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος
Συγκοπτοίμην	Συγκοφοίμην	Συγκοφαίμην	Συγκεκομμένος είην
Συγκόπτοιο	Συγκόφοιο	Συγκόφαιο	Συγκεκομμένος είης
Συγκόπτοιοτο	Συγκόφοιοτο	Συγκόφαιοτο	Συγκεκομμένος είη
Συγκοπτοίμεθα	Συγκοφοίμεθα	Συγκοφαίμεθα	Συγκεκομμένοι είημεν –είμεν
Συγκόπτοισθε	Συγκόφοισθε	Συγκόφαισθε	Συγκεκομμένοι είητε –είτε
Συγκόπτοιντο	Συγκόφουντο	Συγκόφαιντο	Συγκεκομμένοι είησαν –είεν

6. Να ... Ευκτικής :

έξαρκέσειεν	Γενικό Αορίστου Ενεργητικής φωνής
γιγνοίμεθα	Α'πληθυντικό Ενεστώτα Μέσης φωνής
οικοΐμεν	Α'πληθυντικό Ενεστώτα Ενεργητικής φωνής
ποιησοίμεθα	Α'πληθυντικό Μέλλοντα Μέσης φωνής
πεπεισμένα εΐεν	Γ'πληθυντικό Παρακειμένου Μέσης φωνής

7. Να ενώσετε τους ρηματικούς τύπους της Ευκτικής με τη σωστή αναγνώρισή τους :

1. Γενήσονται	i. Γ'ενικό πρόσωπο Παρακειμένου Ενεργητικής φωνής
2. Λαμβάνοιτε	ii. Γ'πληθυντικό πρόσωπο Αορίστου Ενεργητικής φωνής
3. Πεπεικώσεις	iii. Β'πληθυντικό πρόσωπο Ενεστώτα Ενεργητικής φωνής
4. Έρραφώζει	iv. Γ'πληθυντικό πρόσωπο Μέλλοντα Μέσης φωνής
5. Βλάψειαν	v. Β'ενικό πρόσωπο Παρακειμένου Ενεργητικής φωνής
6. Γεγραμμένοι είημεν	vi. Α'πληθυντικό πρόσωπο Παρακειμένου Μέσης φωνής
7. Πραξάιμην	vii. Α'ενικό πρόσωπο Ενεστώτα Μέσης φωνής

Απάντηση : 1-iv, 2-iii, 3-v, 4-ii, 5-ii, 6-vi, 7- δεν έχει σωστή αναγνώριση

8. Να εντοπίσετε τα συνηρημένα ρήματα β'τάξης που υπάρχουν στο κείμενο και να τα αναγνωρίσετε :

Ρήματα	Αναγνώριση
1. οικοΐμεν	1. Α'πληθυντικό Οριστικής Ενεστώτα Ενεργητικής φωνής
2. όμονοοΐμεν	2. Α'πληθυντικό Οριστικής Ενεστώτα Ενεργητικής φωνής

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

3. εὐδοκιμοῖμεν	3. Ἀπληθυντικό Οριστικής Ενεστώτα Ενεργητικής φωνής
4. ἠγοῦμαι	4. Ἀ'ενικό Οριστικής Ενεστώτα Μέσης φωνής
5. εὐδαιμονήσειν	5. Απαρέμφατο Μέλλοντα Ενεργητικής φωνής
6. ἐποίησεν	6. Γενικό Οριστικής Αορίστου Ενεργητικής φωνής
7. τεταλαιπώρηκεν	7. Γενικό Οριστικής Παρακειμένου Ενεργητικής φωνής
8. ποιησώμεθα	8. Ἀπληθυντικό Υποτακτικής Αορίστου Μέσης φωνής
9. οἰκήσομεν	9. Ἀπληθυντικό Οριστικής Μέλλοντας Ενεργητικής φωνής
10. γεωργοῦντες	10. Μετοχή Ενεστώτα Ενεργητικής φωνής, πληθυντικός αρσενικού
11. πλέοντες	11. Μετοχή Ενεστώτα Ενεργητικής φωνής, πληθυντικός αρσενικού
12. ἐπιχειροῦντες	12. Μετοχή Ενεστώτα Ενεργητικής φωνής, πληθυντικός αρσενικού

9. Να ... Οριστικής :

Ρήμα	Β' ενικό Ενεστώτα
1. οἰκοῖμεν	1. οἰκεῖς
2. ὁμονοοῖμεν	2. ὁμονοεῖς
3. εὐδοκιμοῖμεν	3. εὐδοκιμεῖς
4. ἠγοῦμαι	4. ἠγεῖ/ἠγηῖ
5. εὐδαιμονήσειν	5. εὐδαιμονεῖς
6. ἐποίησεν	6. ποιεῖς
7. τεταλαιπώρηκεν	7. ταλαιπωρεῖς
8. ποιησώμεθα	8. ποιεῖ/ποιῆ
9. οἰκήσομεν	9. οἰκεῖς
10. γεωργοῦντες	10. γεωργεῖς
11. πλέοντες	11. πλεῖς
12. ἐπιχειροῦντες	12. ἐπιχειρεῖς

10. Να κλίνετε το ρήμα «πλέω» στην Οριστική του Ενεστώτα και να γράψετε το απαρέμφατο και τη μετοχή του :

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Ενεστώτας	Απαρέμφατο	Μετοχή
Πλέω Πλείς Πλεί Πλέομεν Πλείτε Πλέουσιν	Πλείν	Πλέων –πλέουσα – πλέον

11. Να ... «ταλαιπωρῶ» :

Ενεστώτας	ταλαιπωρῶ
Παρατατικός	ἐταλαιπώρουν
Μέλλοντας	ταλαιπωρήσω
Αόριστος	ἐταλαιπώρησα
Παρακείμενος	τεταλαιπώρηκα
Υπερσυντέλικος	ἐτεταλαιπώρηκειν

Γ2. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

1. Να ... συντακτικά :

	Χαρακτηρισμός
Ἐγὼ μὲν γὰρ ἠγοῦμαι τούτων ὑπαρξάντων τελέως τὴν πόλιν εὐδαιμονήσειν.	Αντικείμενο του ρήματος
Τούτους γὰρ ἀνταγωνιστὰς ἠγεῖται αὐτῷ τοῦ πλούτου εἶναι.	Αντικείμενο του ρήματος
Βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε, τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν.	Επεξήγηση στο ἔργον

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

• Τὸ σιγᾶν κρεῖττον ἔστι τοῦ λαλεῖν.	Υποκείμενο του ρήματος /κατηγορούμενο του υποκειμένου
• Ἄξιον ἦν τοῖς ζῶσιν πενθεῖν τοὺς τεθνεῶτας.	Υποκείμενο της απρόσωπης έκφρασης

2. Από την ... ετεροπροσωπία :

Απαρέμφατο	Ταυτοπροσωπία /ετεροπροσωπία	Υποκείμενο
Εὐδαμονήσειν	Ετεροπροσωπία	Τὴν πόλιν
Εἶναι	Ετεροπροσωπία	Τούτους
Πενθεῖν	Ετεροπροσωπία	Τοὺς τεθνεῶτας

3. Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε τις μετοχές κειμένου της ενότητας :

Μετοχές	Χαρακτηρισμός
1. τῶν εἰρημένων : 2. ἀπαλλαγέντες : 3. γεωργοῦντες - πλέοντες - ἐπιχειροῦντες : 4. λαμβάνουσαν - γιγνομένην : 5. βεβιασμένους - πεπεισμένους :	1. Επιθετική μετοχή ως επιθετικός προσδιορισμός στο ἅπᾶντων. 2. Χρονική μετοχή συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος. 3. Τροπικές μετοχές, συνημμένες στο υποκείμενο του ρήματος. 4. Κατηγορηματικές μετοχές με υποκείμενο τὴν πόλιν. 5. Τροπικές μετοχές με υποκείμενο το ἄνθρωπος, συνημμένες στο αντικείμενο του ρήματος.

4. Στο παρακάτω ... τρόπος;

Απόσπασμα	Επιρρηματικός προσδιορισμός τρόπου

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Ἦν δὲ τὴν εἰρήνην ποιησώμεθα, [...] μετὰ πολλῆς μὲν ἀσφαλείας τὴν πόλιν οἰκήσομεν, ἀπαλλαγέντες πολέμων καὶ κινδύνων καὶ ταραχῆς, [...] καθ’ ἑκάστην δὲ τὴν ἡμέραν πρὸς εὐπορίαν ἐπιδώσομεν, [...] ἀδεῶς γεωργοῦντες καὶ τὴν θάλατταν πλέοντες καὶ ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις ἐπιχειροῦντες αἱ νῦν διὰ τὸν πόλεμον ἐκλελοίπασιν.	μετὰ ἀσφαλείας, γεωργοῦντες – πλέοντες – ἐπιχειροῦντες, ἀδεῶς

5. Να ... αποσπάσματος :

Απόσπασμα	Συντακτική αναγνώριση
συμμάχους ἔξομεν ἅπαντας ἀνθρώπους, οὐ βεβιασμένους, ἀλλὰ πεπεισμένους.	• ἔξομεν: ρήμα. • ἡμεῖς: εννοούμενο υποκείμενο • ἀνθρώπους: αντικείμενο ρήματος • συμμάχους: κατηγορούμενο στο ἀνθρώπους • ἅπαντας: Κατηγορηματικός προσδιορισμός στο ἀνθρώπους • βεβιασμένους – πεπεισμένους: τροπικές μετοχές με υποκείμενο το ἀνθρώπους, συνημμένες στο αντικείμενο του ρήματος

➤ **Δ. Ασκήσεις παράλληλου κειμένου :** (να αιτιολογήτε τις απαντήσεις σας με κειμενικές αναφορές)

1. Σύμφωνα ... ειρήνης;

Στην απάντηση αυτή πρέπει να ληφθούν υπόψη οι αλλαγές στην καθημερινή ζωή, την προσωπική και δημόσια, καθώς και στην οικονομική ανάπτυξη.

2. Σύμφωνα ... των πολέμων;

Το δεύτερο παράλληλο εστιάζει στη φθορά των ηθών και του χαρακτήρα, καθώς στον εμφύλιο ο πατέρας στρέφεται εναντίον του γιου και οι άνθρωποι αποκτηνώνονται και απομακρύνονται από όσα θεωρεί ιερά η εκάστοτε κοινωνία.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

➤ **E. Ασκήσεις για το σπίτι**

1. Να ... αποσπασμάτων :

Θα δούμε, μάλιστα, την πόλη να έχει διπλάσια έσοδα απ' ό,τι τώρα, και να είναι γεμάτη από εμπόρους και ξένους και μέτοικους, από τους οποίους τώρα έχει ερημωθεί. Και το σημαντικότερο· θα έχουμε συμμάχους όλους τους ανθρώπους, όχι με εξαναγκασμό, αλλά με τη θέλησή τους.

Θα ήταν άραγε αρκετό σε μας, αν την πόλη κατοικούμε με ασφάλεια και αν γίνουμε πιο πλούσιοι στα σχετικά με τη ζωή και να έχουμε μεταξύ μας ομόνοια και να χαίρουμε εκτιμήσεως μεταξύ των Ελλήνων; Γιατί εγώ βέβαια θεωρώ πως, αν γίνουν αυτά, η πόλη μας θα είναι πλήρως ευτυχισμένη. Ποια επιχειρήματα παρουσιάζει ο ρήτορας; Πώς τα αξιολογείτε;

2. Ποιο από τα το πιο πειστικό;

Το σημαντικότερο επιχειρήματά του τίθεται στο τέλος, καθώς εστιάζει στην ελεύθερη βούληση για συμμαχία και γενικά στην ελεύθερη επιλογή στη ζωή. Αυτό γιατί τότε και μόνο τότε υπάρχει πραγματική συμμαχία, φιλία και αλληλοϋποστήριξη.

3. Ο ρήτορας ... επιτυγχάνει;

Στον λόγο του ο ρήτορας χρησιμοποιεί επιχειρήματα απευθυνόμενος στη λογική των ακροατών και έντονα φορτισμένες λέξεις και εικόνες, για να απευθυνθεί στον συναίσθημά τους.

4. Να γράψετε τον ... λέξεων του κειμένου :

	Συντακτικός ρόλος
Διπλασίας	Κατηγορηματικός προσδιορισμός στο ουσιαστικό τας προσόδους
Συμμάχους	Κατηγορούμενο στο αντικείμενο ανθρώπους
άνθρώπους	Αντικείμενο στο ρήμα ἔξομεν
Πρός εὐπορίαν	Εμπρόθετος προσδιορισμός του σκοπού
αἷ	Υποκείμενο στο ρήμα ἐκλελοίπασιν

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

έμπόρων και ξένων και μετοίκων	Γενικές αντικειμενικές από το μεστήν

5. Να ... λέξεων :

ήγοῦμαι: ηρέτης, καθηγητής

βίον: επιβίωση, βιώσιμος

εὐπορώτεροι: άπορος, πορώδης

ταραχῆς: ταραξίας, αναταραχή

Ὀψόμεθα: όραση, κάτοπτρο

ἔξομεν: ευεξία, σχέση

6. Να κλιθεῖ ... στην Ευκτική:

	Ενεργητική	Μέση
Ενεστώτας	Παρασκευάζομι Παρασκευάζοις Παρασκευάζοι Παρασκευάζομεν Παρασκευάζοιτε Παρασκευάζοιεν	Παρασκευαζοίμην Παρασκευάζοιο Παρασκευάζοιτο Παρασκευαζοίμεθα Παρασκευάζοισθε Παρασκευάζοιντο
Μέλλοντας	Παρασκευάσομι Παρασκευάσοις Παρασκευάσοι Παρασκευάσομεν Παρασκευάσοιτε Παρασκευάσοιεν	Παρασκευασοίμην Παρασκευάσοιο Παρασκευάσοιτο Παρασκευασοίμεθα Παρασκευάσοισθε Παρασκευάσoιντο
Αόριστος	Παρασκευάσαμι Παρασκευάσαις, παρασκευάσαις Παρασκευάσαι, παρασκευάσαιεν Παρασκευάσαιμεν Παρασκευάσαιτε	Παρασκευασαίμην Παρασκευάσαιο Παρασκευάσαιτο Παρασκευασαίμεθα Παρασκευάσαισθε

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

	Παρασκευάσαιεν, παρασκευάσειαν	Παρασκευάσαιντο
Παρακείμενος	Παρεσκευάκοιμι Παρεσκευάκοις Παρεσκευάκοι Παρεσκευάκοιμεν Παρεσκευάκοιτε Παρεσκευάκοιεν Παρεσκευακώς είην Παρεσκευακώς είης Παρεσκευακώς είη Παρεσκευακότες είημεν – είμεν Παρεσκευακότες είητε – είτε Παρεσκευακότες είησαν – είεν	Παρεσκευασμένος είην Παρεσκευασμένος είης Παρεσκευασμένος είη Παρεσκευασμένοι είημεν -είμεν Παρεσκευασμένοι είητε -είτε Παρεσκευασμένοι είησαν -είεν

7. Να ... Ευκτικής :

Ευκτική	Ενεργητική	Μέση
Ενεστώτας	Οικοίμεν, όμονοοίμεν, εϋδοκιμοίμεν	Γιγνοίμεθα, ήηοίμην
Μέλλοντας	Οικήσοιμεν, επιδώσοιμεν, έξοιμεν	Ποιησοίμεθα, όφοίμεθα

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Αόριστος	ἐξαρκέσειεν, ποιήσαι, ἀναγκάσαι	
Παρακείμενος	ἀπεστερηκώς εἶη, διαβεβληκώς εἶη, τεταλαιπωρηκώς εἶη, ἐκλελοιπυῖαι εἶεν	Καθεστηκυῖα εἶη

8. Να ... τρία γένη:

	Α' πρόσωπο	Β' πρόσωπο	Γ' πρόσωπο
ον.	ἐγὼ	σύ	—
γεν.	ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὔ)
δοτ.	ἐμοί, μοι	σοί, σοι	αἶ, αἰ
αιτ.	ἐμέ, με	σέ, σε	(ἐ)
ον.	ἡμεῖς	ὕμεις	(σφεῖς)
γεν.	ἡμῶν	ὕμῶν	(σφῶν)
δοτ.	ἡμῖν	ὕμῖν	σφίσι(ν)
αιτ.	ἡμᾶς	ὕμᾶς	(σφᾶς)

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
ον.	αὐτός	αὕτη	τοῦτο
γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου
δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ
αιτ.	τοῦτον	ταύτην	τοῦτο
κλ.	(ὦ) αὐτός	(ὦ) αὕτη	—
ον.	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
γεν.	τούτων	τούτων	τούτων

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

δοτ.	τούτοις	ταύταις	τούτοις
αιτ.	τούτους	ταύτας	ταῦτα
κλ.	—	—	

9. Να ενώσετε ... από μία απαντήσεις) :

1. ε+ε	i. ει
2. ε+ο	ii. ου
3. ε+ω	iii. το μακρό ή τη δίφθογγο που ήδη υπάρχουν
4. ε+η	
5. ε+ει	
6. ε+ου	
7. ε+οι	
8. ε+η	
Απάντηση : 1-ι, 2-ιι, 3-ιιι, 4-ιιι, 5-ι & ιιι, 6-ιι & ιιι, 7-ιιι, 8-ιιι	

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ΕΝΟΤΗΤΑ 5

Η ισονομία των πολιτών εγγύηση της δημοκρατίας

➤ Α. Κείμενο

- Στις ερμηνευτικές ασκήσεις να αιτιολογείτε τις απαντήσεις σας με αναφορές στο κείμενο

1. Να ... :

Ού ... πολιτών.

Γιατί δεν είναι δίκαιο να επιβάλλετε πιο ήπιες ποινές στους αφανείς απ' ό,τι στους επιφανείς, ούτε να νομίζετε κατώτερους τους φτωχούς από αυτούς που έχουν πολλά. Γιατί θα περιφρονούσατε τους εαυτούς σας αν αποφασίζατε τέτοια πράγματα για τους πολίτες.

2. Να σημασία τους :

12. ἔστι δικαστῶν νοῦν ἔχόντων	xii.	ισχύω (για νόμους)
13. περιτῶν ἄλλοτρίων τὰ δίκαια ψηφίζομένους	xiii.	να επιβάλλετε ηπιότερες τιμωρίες
14. ἄμα καὶ τὰ σφέτερ' αὐτῶν εὐτίθεσθαι	xiv.	κατέχω, διαθέτω
15. ἀποβλέπω	xv.	θα ψηφίσει
16. τὸ πλῆθος	xvi.	το πρόστιμο
17. τὸ τίμημα	xvii.	παρά στους επιφανείς
18. τῶν διωνομασμένων	xviii.	ο απλός λαός
19. οἴσει τὴν ψῆφον	xix.	παρατηρώ, λαμβάνω υπόψη
20. κεῖμαι	xx.	παίρνοντας δίκαιες αποφάσεις για τις υποθέσεις των άλλων

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

21. ελάττουςποιεῖσθαιτὰς τιμωρίας	xxi. να τακτοποιούν συγχρόνως και ὅσα ἔχουν σχέση με τοὺς ἰδίους
22. κέκτημαι	xxii. εἶναι καθήκον των συνετῶν δικαστῶν

Απάντηση : 1-χί, 2-ίχ, 3-χ, 4-νίι, 5-νίι, 6-ν, 7-νί, 8-ίν, 9-ί, 10-ίι, 11-ίι

3. Ποια στοιχεία δηλώνουν ότι το έργο είναι δικανικός λόγος;

Εκτός του γεγονότος πως το ακροατήριο στο οποίο απευθύνεται αποτελείται από δικαστές, ο ρήτορας προσπαθεί να υποστηρίξει τη θέση του με επίκληση στη λογική, στο συναίσθημα και στο ήθος πομπού και δέκτη.

4. Τι ... «Κατὰ Λοχίτου»;

Ο λόγος του Ισοκράτη (436-338 π.Χ.) Κατὰ Λοχίτου αναφέρεται στην κακοποίηση από τον Λοχίτη, που ήταν μέλος της αριστοκρατίας, ενός Αθηναίου πολίτη που ανήκε σε κατώτερη κοινωνική τάξη. Με αφορμή το περιστατικό, ο ρήτορας βρίσκει την ευκαιρία να εκφράσει τις απόψεις του για τη σημασία που έχει η ισονομία για την καλή λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

5. Τι ... ισονομία;

Ισονομία είναι η ισότητα όλων των πολιτών απέναντι στον νόμο.

6. Ο κατήγορος ... άποψη;

Αν οι δικαστές δεν ήταν ουδέτεροι, θα ήταν σα να περιφρονούν τους ίδιους τους τους εαυτούς : «Υμᾶς γὰρ ἂν αὐτοὺς ἀτιμάζοιτ', εἰ τοιαῦτα γιγνώσκοιτε περὶ τῶν πολιτῶν.».

7. Ποιο ... κοινωνία;

Το χειρότερο όλων θα ήταν να μην έχουν ὅλοι την ἴδια αντιμετώπιση και τα ἴδια δικαιώματα, παρὰ το γεγονός πως το πολίτευμα εἶναι δημοκρατικό.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

8. Ποιοι ανθρώπους;

Όλους τους ανθρώπους ανεξαιρέτως τους αδικούν όσοι αντιβαίνουν στον νόμο που προστατεύει τη σωματική ακεραιότητα των πολιτών.

9. Στον χρήσης τους;

Οι αποφθεγματικές φράσεις είναι κοινά αποδεκτές οπότε με τη χρήση τους ο ρήτορας ενισχύει τον λόγο του. Ὑμᾶς γὰρ ἂν αὐτοὺς ἀτιμάζοιτ', εἰ τοιαῦτα γιγνώσκοιτε περὶ τῶν πολιτῶν. Ἔτι δὲ καὶ πάντων ἂν εἴη δεινότατον, εἰ δημοκρατουμένης τῆς πόλεως μὴ τῶν αὐτῶν ἅπαντες τυγχάνοιμεν [...]. Ἄπαντας γὰρ ὁμοίως ἀδικοῦσιν οἱ τολμῶντες τοῦτον τὸν νόμον παραβαίνειν τὸν ὑπὲρ τῶν σωμάτων τῶν ὑμετέρων κείμενον.

10. Ποιοι είναι οι λόγο διαφωνούν;

Οι αντίδικοι είναι ένας Αθηναίος κατώτερης τάξης και ο Λοχίτης, ο οποίος σύμφωνα με τον Αθηναίο τον κακοποίησε.

11. Να εντοπίσετε λέξεων / φράσεων :

τίθεσθαι	Υποκείμενο του ρήματος ἐστὶ
ὑμῶν	Γενική διααιρετική
πένης	Κατηγορούμενο στο εννοούμενο υποκείμενο ἐγώ
ποιεῖσθαι	Υποκείμενο της απρόσωπης έκφρασης οὐ δίκαιόν ἐστι
τούς κεκτημένους	Επιθετική μετοχή ως αντικείμενο του ἠγεῖσθαι
ἅπαντες	Κατηγορηματικός προσδιορισμός
τοιαῦτα	Αντικείμενο του ρήματος γιγνώσκοιτε
μοι	Αντικείμενο του ρήματος πεισθῆτε
οἰτολμῶντες	Επιθετική μετοχή ως υποκείμενο του ρήματος ἀδικοῦσιν
τοῦτον	Επιθετικός προσδιορισμός στον νόμον

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

➤ **Β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά**

1. Να ..., θρυλικός.

Χρόνος ή μέτρο	Πλησμονή ή αφθονία	Αυτόν που ανήκει σε εκείνο που δηλώνει η πρωτότυπη λέξη ή έχει σχέση με αυτό
ήμερήσιος, τριταΐος	πειναλέος, σιτηρός, μοχθηρός, δαιδαλώδης	τίμιος, γενναΐος, θρυλικός

2. Να ουσιαστικά :

άρχη	ἀρχικός
μήτηρ	μητρῶος
σίδηρος	σιδηροῦς
νόσος	Νοσηρός
μανία	Μανιώδης
τύχη	Τυχερός
ἄλγος	ἀλγεινός

3. Να εντοπίσετε στο κείμενο τις ομόρριζες των παρακάτω λέξεων :

Επίτευγμα	Τυγχάνοιμεν
Ελάττωμα	ἐλάττους
Παραποίηση	Πτοιεῖσθαι

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Οισοφάγος	Οΐσει
Αφηρημάδα	Άφαιρειν
Βωμός	Παραβαίνειν
Κοιτίδα	Διακείσεσθε
Ψηφοθήρας	Ψηφιζομένους
Δοκησίσοφος	ἀδόξων
Ανεκτίμητος	Τμημάτος
Ταξιθέτης	Τίθεσθαι

➤ **Γ1. Γραμματική**

1. Να ...:

9. ο+ε	iv. ω
10. ο+ο	v. ου
11. ο+ω	vi. οι
12. ο+η	
13. ο+ει	
14. ο+ου	
15. ο+οι	
16. ο+η	

Απάντηση : 1-ίι, 2-ίι, 3-ι, 4-ι, 5-ίι, 6-ίι, 7-ίι, 8-ίι

2. Να κλίνετε το ... οὔμαι» :

Ενεστώτας

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο /μετοχή
πληρῶ	πληρῶ	πληροῖμι	-	πληροῦν
πληροῖς	πληροῖς	πληροῖς	πλήρου	
πληροῖ	πληροῖ	πληροῖ	πληρούτω	πληρῶν
πληροῦμεν	πληρῶμεν	πληροῖμεν	-	πληροῦσα
πληροῦτε	πληρῶτε	πληροῖτε	πληροῦτε	πληροῦν
πληροῦσιν	πληρῶσιν	πληροῖεν	πληρούντων	
πληροῦμαι	πληρῶμαι	πληροῖμην	-	πληροῦσθαι
πληροῖ	πληροῖ	πληροῖο	πληροῦ	
πληροῦται	πληρῶται	πληροῖτο	πληρούσθω	πληρούμενος
πληρούμεθα	πληρώμεθα	πληρίμεθα	-	πληρουμένη
πληροῦσθε	πληρῶσθε	πληροῖσθε	πληροῦσθε	πληρούμενον
πληροῦνται	πληρῶνται	πληροῖντο	πληρούσθων	

Παρατατικός

Οριστική
 ἐπλήρουν
 ἐπλήρους
 ἐπλήρου
 ἐπληροῦμεν
 ἐπληροῦτε
 ἐπλήρουν

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ἐπληρούμην

ἐπληροῦ

ἐπληροῦτο

ἐπληρούμεθα

ἐπληροῦσθε

ἐπληροῦντο

3. Να γράψετε ... «δηλόομαι–οὔμαι» :

	Δηλώω -ῶ	Δηλόομαι -οὔμαι
Ενεστώτας	Δηλῶ	Δηλοῦμαι
Παρατατικός	ἐδήλουν	ἐδηλούμην
Μέλλοντας	Δηλώσω	Δηλώσομαι
Αόριστος	ἐδήλωσα	ἐδηλώσάμην
Παρακείμενος	Δεδήλωκα	Δεδήλωμαι
Υπερσυντέλικος	ἐδεδηλώκειν	ἐδεδηλώμην

4. Να γράψετε το β'ενικό και γ'πληθυντικό της Οριστικής του Ενεστώτα και του Παρατατικού του ρήματος «βεβαιοῦμαι – οὔμαι» :

	Ενεστώτας	Παρατατικός
Β'ενικό	Βεβαιοῖ	ἐβεβαιοῦ
Γ'πληθυντικό	Βεβαιοῦνται	ἐβεβαιοῦντο

5. Να ...ἐλευθερώω -ῶ» :

	Ενεστώτας	Παρατατικός
Β'ενικό	ἐλευθεροῖς	ἠλευθέρους
Γ'πληθυντικό	ἐλευθεροῦσιν	ἠλεθεύρουσιν

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

6. Να γράψετε ...«ρίγω-ῶ» :

	Ενεστώτας	Παρατατικός
Β'ενικό	ρίγῳς	ἐρίγους
Γ'πληθυντικό	ρίγῳσιν	ἐρίγουν

7. Στο κείμενο τάξεις :

Α'τάξη	Β'τάξη	Γ'τάξη
κεκτημένους, οἱ τολμῶντες	ἀφαιρεῖν, ποιεῖσθαι, ἡγεῖσθαι, καταφρονεῖν, ἡγήσεσθ', ἀδικούσιν	δημοκρατουμένης, ἀξιούτω

8. Να κατατάξετε ... οποία ανήκουν :

Α'κλίση	Β'κλίση	Γ'κλίση
δικαστῶν, τιμωρίας	νοῦν, ψῆφον, νόμον	πλήθους, τμήματος, πόλεως, ἀγώνων, σωμαίων

9. Να ... που ανήκουν :

Β'κλίση	Γ'κλίση
τῶν ἀλλοτρίων, τὰ δίκαια, δίκαιον, ἀδόξων, δεινότατον, τοὺς νεωτέρους, ἀλλοτρίους, ἕκαστος	πένης, ἐλάττους, χείρους, πολλὰ, ἅπαντες, Ἄπαντας

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

➤ **Γ2. Συντακτικό**

1. Να ... δηλώνουν :

Εμπρόθετος

1. περί τῶν ἀλλοτρίων
2. εἰς τοῦτο
3. ὑπὲρ τῶν ἀδόξων ἢ τῶν διωνομασμένων
4. περί τῶν πολιτῶν
5. πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς
6. ὑπὲρ αὐτοῦ
7. ὑπὲρ τῶν σωμάτων

Σημασία

1. Αναφορά
2. Κατεύθυνση
3. Υπεράσπιση – σκοπός
4. Αναφορά
5. Φιλική διάθεση
6. Υπεράσπιση
7. Σκοπός

8. Να ρόλο:

Απαρέμφατο

Ρόλος

1. τίθεσθαι	1. Υποκείμενο του ρήματος ἐστὶ
2. ἀφαιρεῖν	2. Αντικείμενο του ρήματος ἀξιούτω
3. ποιεῖσθαι	3. Υποκείμενο της απρόσωπης έκφρασης δίκαιον ἐστὶ
4. ἡγεῖσθαι	4. Υποκείμενο της απρόσωπης έκφρασης δίκαιον ἐστὶ
5. καταφρονεῖν	5. Ἐμμεσο αντικείμενο του ρήματος διδάξετε
6. παραβαίνειν	6. Αντικείμενο της μετοχής οἱ τολμῶντες

9. Να ... συντακτικά :

Μετοχή

Συντακτική αναγνώριση

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

1. έχοντων	1. Επιθετική μετοχή =επιθετικός προσδιορισμός τῶν δικαστῶν
2. ψηφίζομένους	2. Επιρρηματική μετοχή ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου/χρόνου, συνημμένη
3. ἀποβλέψας	3. Επιρρηματική μετοχή ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου, συνημμένη
4. τῶν διωνομασμένων	4. Επιθετική μετοχή, μέρος του προθετικού συνόλου της υπεράσπισης/σκοπού, β'όρος σύγκρισης
5. τοὺς πενομένους	5. Επιθετική μετοχή, αντικείμενο του ἡγεῖσθαι, ἀ'όρος σύγκρισης
6. τοὺς κεκτημένους	6. Επιθετική μετοχή, αντικείμενο του ἡγεῖσθαι, β'όρος σύγκρισης
7. δημοκρατουμένης	7. Επιρρηματική μετοχή ως επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης, ἀπόλυτη
8. δικάζων	8. Επιρρηματική μετοχή ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας, συνημμένη
9. οἱ τολμῶντες	9. Επιθετική μετοχή ως υποκείμενο του ρήματος
10. τὸν κείμενον	10. Επιθετική μετοχή ως επιθετικός προσδιορισμός στον νόμον

10 Να ... προσδιορισμούς :

Επιθετικοί προσδιορισμοί

ἐχόντων, τοῦτον, τὸν κείμενον

Κατηγορηματικοί προσδιορισμοί

ἅπαντες

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

11. Ποιες ... δευτερεύουσες;**Κύριες**

- Ἔστι δὲ δικαστῶν νοῦν ἔχόντων περὶ τῶν ἀλλοτρίων τὰ δίκαια ψηφίζομένους ἅμα καὶ τὰ σφέτερ' αὐτῶν εὖ τίθεσθαι.
- Καὶ μηδεὶς ὑμῶν, εἰς τοῦτ' ἀποβλέψας ἀξιούτω τοῦ τιμήματος ἀφαιρεῖν.
- Οὐ γὰρ δίκαιον ἐλάττους ποιεῖσθαι τὰς τιμωρίας ὑπὲρ τῶν ἀδόξων ἢ τῶν διωνομασμένων, οὐδὲ χεῖρους ἡγεῖσθαι τοὺς πενομένους ἢ τοὺς πολλὰ κεκτημένους.
- Ὑμᾶς γὰρ ἂν αὐτοὺς ἀτιμάζοιτ'
- Ἔτι δὲ καὶ πάντων ἂν εἴη δεινότατον
- Οὐκ [...] οὕτω διακείσεσθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς
- οὐδὲ διδάξετε τοὺς νεωτέρους καταφρονεῖν τοῦ πλήθους τῶν πολιτῶν,
- οὐδὲ ἀλλοτρίους ἡγήσεσθ' εἶναι τοὺς τοιούτους τῶν ἀρχόνων,
- ἀλλ' ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ δικάζων οὕτως ἕκαστος ὑμῶν οἶσει τὴν ψήφον.
- Ἄπαντας γὰρ ὁμοίως ἀδικοῦσιν οἱ τολμῶντες τοῦτον τὸν νόμον παραβαίνειν τὸν ὑπὲρ τῶν σωμάτων τῶν ὑμετέρων κείμενον.

Δευτερεύουσες

- ὅτι πένης εἰμι καὶ τοῦ πλήθους εἷς
- εἰ τοιαῦτα γιγνώσκοιτε περὶ τῶν πολιτῶν
- εἰ δημοκρατουμένης τῆς πόλεως μὴ τῶν αὐτῶν ἅπαντες τυγχάνομεν
- ἂν γέ μοι πεισθῆθ'

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

➤ **Δ. Ασκήσεις παράλληλου κειμένου :**(να αιτιολογείτε τις απαντήσεις σας με αναφορές στο κείμενο)

1. Ποιες είναι οι πολιτεύματος;

Να μην έχουμε την αξίωση να είμαστε δούλοι ούτε άρχοντες ο ένας στον άλλον, αλλά να ζητούμε ισονομία σύμφωνα με τον νόμο και να μην υπακούμε σε κανέναν άλλον στις μεταξύ μας σχέσεις παρά μόνο σε όποιον επιδεικνύει αρετή και φρόνηση.

2. Πώς...καλής φύσης;

Αφού βγήκαν από καλής φύσης, επέδειξαν λοιπόν πολλά και ωραία έργα σε όλους τους ανθρώπους και στην ιδιωτική και στη δημόσια ζωή, θεωρώντας ότι έπρεπε να πολεμούν για χάρη της ελευθερίας και με Έλληνες, υπερασπίζοντας τους Έλληνες, και με βαρβάρους, υπερασπίζοντας όλους τους Έλληνες.

➤ **Ε. Ασκήσεις για το στίχι**

1. Να ... αποσπασμάτων :

Ἔστι δὲ ...ἀφαιρεῖν. ...Οὐ γὰρ δίκαιον ... κεκτημένους.

Είναι καθήκον των συνετών δικαστών παίρνοντας δίκαιες αποφάσεις για τις υποθέσεις των άλλων να τακτοποιούν συγχρόνως και όσα έχουν σχέση με τους ίδιους. Και κανείς από σας, αφού έχει υπόψη του αυτό, ότι δηλαδή είμαι φτωχός κι ένας από τον απλό λαό, ας μη θεωρεί σωστό να μειώσει το πρόστιμο. Γιατί δεν είναι δίκαιο να επιβάλλετε πιο ήπιες ποινές στους αφανείς απ' ό,τι στους επιφανείς, ούτε να νομίζετε κατώτερους τους φτωχούς από αυτούς που έχουν πολλά.

Οὐκ,τὴν ψῆφον.κείμενον.

Αν βέβαια πεισθείτε σε μένα δε θα συμπεριφερθείτε με αυτόν τον τρόπο στους εαυτούς σας ούτε θα διδάξετε στους νεότερους να περιφρονούν τον απλό λαό των πολιτών, ούτε θα θεωρήσετε ότι είναι διαφορετικές οι τέτοιαις λογής δίκες, αλλά με την ιδέα ότι δικάζει για λογαριασμό του έτσι θα ψηφίσει ο καθένας από σας.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Γιατί όλους εμάς εξίσου αδικούν όσοι τολμούν να περιφρονούν αυτόν το νόμο που ισχύει για την προστασία της δικής σας βιωματικής ακεραιότητας.

2. Ποια ... ενότητας;

Και τα δύο κείμενα πραγματεύονται τη σημασία της ισονομίας για τη διατήρηση της δημοκρατίας, καθώς αποτελεί προϋπόθεσή της.

3. Να ... Ισοκράτη.

Ο Ισοκράτης, για να πείσει, επικαλείται τη λογική των ακροατών. Τα επιχειρήματά του στηρίζονται στη λογική και έχουν αποδεικτική ισχύ.

4. Ποια ... αντικειμενικοί;

Θα διαφυλάξουν την ακεραιότητά τους, θα λειτουργούν με βάση τη συνείδησή τους και θα αποτελούν παράδειγμα προς μίμηση και όχι προς αποφυγή για τους νεότερους.

5. Ποιαδικαστών;

Το γεγονός ότι είναι φτωχός και προέρχεται από τον απλό λαό.

6. Σε ποια ... δικαστές;

Να είναι δίκαιοι, αξιολογικοί και να ψηφίσουν ανεπηρέαστα με βάση τη συνείδησή τους.

7. Να πρόταση :

Ἄπαντας γὰρ ὁμοίως ἀδικοῦσιν οἱ τολμῶντες τοῦτον τὸν νόμον παραβαίνειν τὸν ὑπὲρ	• ἀδικούσιν =ρήμα• οἱ τολμῶντες =υποκείμενο ρήματος & του απαρεμφάτου• ἄπαντας =κατηγορηματικός προσδιορισμός• παραβαίνειν =αντικείμενο της μετοχής• τον νόμον =αντικείμενο του απαρεμφάτου

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

τῶν
σωμάτων
τῶν
ὑμετέρων
κείμενον.

- τοῦτον = επιθετικός προσδιορισμός στον νόμον
- τόν κείμενο = επιθετικός προσδιορισμός στον νόμον
- ὑπέρ τῶν σωμάτων = εμπρόθετος προσδιορισμός του σκοποῦ
- τῶν ὑμετέρων = επιθετικός προσδιορισμός στο τῶν σωμάτων

8. Να ... προτάσεις :

- εἰ τοιαῦτα γιγνώσκοντες περὶ τῶν πολιτῶν
- εἰ δημοκρατουμένης τῆς πόλεως μὴ τῶν αὐτῶν ἅπαντες τυγχάνομεν [...]
- ἂν γέ μοι πεισθῆθ'

9. Να κλίνετε ... μετοχή.

	Οριστική	Υποτακτική	Προστακτική	Απαρέμφατο /μετοχή
ἀξιῶ	ἀξιῶ	ἀξιῶ	-	ἀξιῶν
	ἀξιῶσις	ἀξιῶσις	ἀξιῶ	
	ἀξιῶσι	ἀξιῶσι	ἀξιῶντι	ἀξιῶν, ἀξιῶσα, ἀξιῶν
	ἀξιῶμεν	ἀξιῶμεν	-	ἀξιῶν
	ἀξιῶτε	ἀξιῶτε	ἀξιῶτε	
	ἀξιῶσιν	ἀξιῶσιν	ἀξιῶντων	
ἀξιῶμαι	ἀξιῶμαι	ἀξιῶμαι	-	ἀξιῶσθαι
	ἀξιῶ	ἀξιῶ	ἀξιῶ	

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

αξιούται	αξιῶται	αξιούσθω	αξιούμενος,
αξιούμεθα	αξιώμεθα	-	αξιουμένη,
αξιούσθε	αξιῶσθε	αξιούσθε	αξιούμενον
αξιούνται	αξιῶνται	αξιούσθων	

10. Να ... ρήματος :

	αξιῶ	αξιούμαι
Ενεστώτας	αξιῶ	αξιούμαι
Παρατατικός	ἠξιῶν	ἠξιούμην
Μέλλοντας	αξιῶσω	αξιῶσομαι
Αόριστος	ἠξίωσα	ἠξίωσάμην
Παρακείμενος	ἠξίωκα	ἠξίωμαι
Υπερσυντέλικος	ἠξιώκειν	ἠξιώμην

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ΕΝΟΤΗΤΑ 6

Η μουσική εξημερώνει

A. Κείμενο

- Στις ερμηνευτικές ασκήσεις να αιτιολογείτε τις απαντήσεις σας με αναφορές στο κείμενο

1. Να απόσπασμα :

Καὶ τῶν μὲν ἄλλων μαθημάτων ἀρνηθῆναι τι μὴ γινώσκειν οὐδὲν αἰσχρὸν ἡγοῦνται, τὴν γε μὴν ὠδὴν οὐτ' ἀρνηθῆναι δύνανται διὰ τὸ κατ' ἀνάγκην πάντας μανθάνειν, οὐθ' ὁμολογοῦντες ἀποτρίβεσθαι διὰ τὸ τῶν αἰσchrῶν παρ' αὐτοῖς νομίζεσθαι τοῦτο.

Και ἀπὸ τὰ ἄλλα μαθήματα δὲν θεωροῦν ντροπὴ νὰ παραδεχτοῦν ὅτι δὲν γνωρίζουν κάτι, γιὰ τὸ τραγούδι ὅμως οὔτε μποροῦν νὰ το παραδεχτοῦν ἀφοῦ το μαθαίνουν ὅλοι υποχρεωτικά, οὔτε, ἐὰν το παραδεχτοῦν, μποροῦν νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ αὐτό, ἐπειδὴ αὐτὸ θεωρεῖται ντροπὴ στὴν κοινωνία τους.

2. Να ... σημασία τους :

23. ἐκ νηπίων	xxiii. τοπικός
24. ἡ φιλοτιμία	xxiv. ἡ ἀμίλλα
25. οὐ τρυφῆς καὶ περιουσίας χάριν	xxv. τραγουδῶ
26. ἡ αὐτουργία	xxvi. συνηθίζω
27. συλλήβδην	xxvii. ὁ μόχθος (σε αὐτὸ το κείμενο)
28. κατὰ τὸ πλεῖστον	xxviii. περιληπτικά, με λίγα λόγια
29. θεωρῶ	xxix. ἐρχομαι ως συνέπεια, ἀκολουθῶ

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

30. παρέπομαι	xxx. παρατηρώ, εξετάζω
31. ἄδω	xixi. στο μεγαλύτερο μέρος
32. ἐθίζομαι	xxii. όχι για να καλλιεργήσουν τη φιληδονία και την επίδειξη πλούτου
33. ἐπιχώριος	xxiii. από τη νηπιακή τους ηλικία

Απάντηση : 1- χί, 2- ν, 3- χ, 4- ύ, 5- νί, 6-ιχ, 7-νίι, 8-νίι, 9-ίι, 10-ίω, 11-ί

3. Ο Πολύβιος ... αναλύσετε;

Ψυχρότητα και στυγνότητα, η ψυχρότητα αναφέρεται στο κλίμα και η στυγνότητα, δηλαδή η τραχύτητα, στο έδαφος, συνακολουθώντας στον τρόπο ζωής.

4. Ποια ... των ανθρώπων;

Είναι ωφέλιμη για όλους, καθώς τους βοηθά να αντιμετωπίζουν τις δυσκολίες της ζωής.

5. Από ... και τον χορό;

Γιατί μόνο στους Αρκάδες πρώτα τα παιδιά από τη νηπιακή τους ηλικία συνηθίζουν να τραγουδούν σύμφωνα με τους μουσικούς ρυθμούς τους ύμνους και τους παιάνες, με τους οποίους ο καθένας σύμφωνα με τα πατροπαράδοτα υμνεί τους τοπικούς ήρωες και θεούς; έπειτα με μεγάλο συναγωνισμό παίρνουν μέρος σε χορούς κάθε χρόνο με τη συνοδεία των αυλητών του Διονύσου στα θέατρα.

6. Για ... καλλιτεχνική παιδεία;

Επειδή παρατηρούσαν τον μόχθο του καθένα χωριστά και με λίγα λόγια την επίπονη και σκληρή ζωή, και επειδή έβλεπαν την αυστηρότητα των ηθών, που ερχόταν ως συνέπεια του ψύχους και της τραχύτητας του τόπου στον οποίον ζουν και η οποία υπάρχει στο μεγαλύτερο μέρος των τόπων αυτών

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

7. Η ζωή .. πηγάζει;

Λόγω του ψύχους και της τραχύτητας στο μέρος όπου ζουν, διαμορφώθηκαν έχοντας πιο αυστηρά ήθη.

8. Ποια η .. αντικειμένου;

Και από τα άλλα μαθήματα δεν θεωρούν ντροπή να παραδεχτούν ότι δεν γνωρίζουν κάτι, για το τραγούδι όμως ούτε μπορούν να το παραδεχτούν αφού το μαθαίνουν όλοι υποχρεωτικά, ούτε, εάν το παραδεχτούν, μπορούν να απαλλαγούν από αυτό, επειδή αυτό θεωρείται ντροπή στην κοινωνία τους.

9. Ποια .. Αρκάδων;

Το γεγονός ότι όλοι έπαιρναν μέρος με μεγάλο συναγωνισμό σε χορούς κάθε χρόνο με τη συνοδεία των αυλητών του Διονύσου στα θέατρα.

10. Ποια ... μουσικής;

Στους Αρκάδες η διδασκαλία της μουσικής είναι κάτι το απαραίτητο, δεν είναι προαίρεση.

11. Να εντοπίσετε τον συντακτικό ρόλο των παρακάτω λέξεων / φράσεων :

ἀσκεῖν	Υποκείμενο της απρόσωπης έκφρασης ὄφελος ἀσκεῖν
ἀνθρώποις	Δοτική προσωπική
πᾶσι	Κατηγορηματικός προσδιορισμός στο ἀνθρώποις
ᾄδειν	Αντικείμενο του ρήματος ἐθίζονται
ἐκ νηπίων	Εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου
μετὰ δὲ ταῦτα	Εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου
τῶν μαθημάτων	Γενική διααιρετική
ὁμολογοῦντες	Επιρρηματική υποθετική μετοχή ως επιρρηματικός προσδιορισμός της προϋπόθεσης
διὰ τὴν ψυχρότητα	Εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

τοῦ περιέχοντος	Επιθετική μετοχή
ἐν τοῖς τόποις	Εμπρόθετος του τόπου

B. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά

1. Να ... δίνεται.

θεωροῦντες	Θεωρία, θεωρητικός
τρυφῆς	Τρυφηλός, τρυφηλότητα
νομίζεσθαι	Νόμισμα, νομισματικός
ᾠδῆν	Ωδικός, τραγωδία
μανθάνειν	Μαθητικός, μάθηση

2. Να βρείτε ... από το κείμενο :

Συναγωνισμός	Φιλοτιμία
Ζωή	ὁ βίος
Ευσύνοπτα	Συλλήβδην
Εγχώριος	ἐπιχώριος
Εξ απαλῶν ονύχων	ἐκ νηπίων

3. Με βρείτε ... στο κείμενο.

Θέαμα	Θεάτροις
Εκπαιδευτικός	Παῖδες
Ωδείο	ᾠδῆν

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Εθισμός	εθίζονται
Ανοχή	Περιέχοντος

4. Από το ... ζητείται :

Πρόσωπο που ενεργεί	Μαθητής
Αποτέλεσμα ενέργειας	Μάθημα
Ενέργεια / κατάσταση	Μάθησις

5. Από ποια .. λέξεις;

εργάζομαι	ἔργον
δουλώω -ῶ	Δουλεία
Τοξεύω	Τόξο

➤ **Γ1. Γραμματική**

1. Να εντοπίσετε ... στον πίνακα :

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση
Μουσικήν, φιλοτιμία, αὐληταῖς, ὠδὴν, τρυφῆς, περιουσίας, αὐτουργίαν	ἀνθρώποις, νόμους, ᾠμους, θεάτροις, βίων, τόποις, θεοῦς	ὄφελος, Ἀρκάσι, παῖδες, παιῶνας, ἥρωας, μαθημάτων, χάριν, ἠθῶν, ψυχρότητα, στυγνότητα

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

2. Αφού .. ουσιαστικών :

	Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση
Γενική ενικού	Μουσικής, φιλοτιμίας, αύλητου, ώδης, τρυφής, περιουσίας, αύτουρχίας	άνθρώπου, νόμου, ύμνου, θεάτρου, βίου, τόπου, θεοῦ	-, Ἀρκάδος, παιδός, παιῶνος, ἥρωος, μαθήματος, χάριτος, ἠθους, ψυχρότητας, στυγνότητος
Δοτική ενικού	Μουσικῆ, φιλοτιμία, αύλητῆ, ώδῆ, τρυφῆ, περιουσία, αύτουρχία	άνθρώπῳ, νόμῳ, ὕμνῳ, θεάτρῳ, βίῳ, τόπῳ, θεῷ	-, Ἀρκάδι, παιδί, παιῶνι, ἥρωι, μαθήματι, χάριτι, ἠθει, ψυχρότητι, στυγνότητι
Αιτιατική ενικού	Μουσικῆν, φιλοτιμίαν, αύλητήν, ώδήν, τρυφήν, περιουσίαν, αύτουρχίαν	ἄνθρωπον, νόμον, ὕμνον, θέατρον, βίον, τόπον, θεόν	ὄφελος, Ἀρκάδα, παιδά, παιῶνα, ἥρωα, μάθημα, χάριν, ἠθος, ψυχρότητα, στυγνότητα
Γενική πληθυντικού	Μουσικῶν, φιλοτιμιῶν, αύλητῶν, ώδῶν, τρυφῶν, περιουσιῶν, αύτουρχιῶν	άνθρώπων, νόμων, ὕμνων, θεάτρων, βίων, τόπων, θεῶν	-, Ἀρκάδων, παίδων, παιῶνων, ἠρώων, μαθημάτων, χαρίτων, ἠθῶν, ψυχροτήτων, στυγνοτήτων

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Δοτική πληθυντικού Μουσικαῖς, ἀνθρώποις, -, Ἀρκάσι, παισί,
 φιλοτιμίαις, νόμοις, ὕμνοις, παιᾶσι, ἥρωσι,
 αὐληταῖς, ὠδαῖς, θεάτροις, βίοις, μαθήμασι, χάρισι,
 τρυφαῖς, τόποις, θεοῖς ἤθεσι, ψυχρότησι,
 περιουσίαις, αὐτουργίαις στυγνότησι

Αιτιατική πληθυντικού Μουσικὰς, ἀνθρώπους, -, Ἀρκάδας, παιῖδας,
 φιλοτιμίας, νόμους, ὕμνους, παιᾶνας, ἥρωας,
 αὐλητάς, ὠδάς, θεάτρα, βίους, μαθήματα,
 τρυφάς, τόπους, θεοῦς χάριτας, ἤθη,
 περιουσίας, αὐτουργίας ψυχρότητας,
 στυγνότητας

3. Να ... πίνακα :

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Γενική ενικού	ἀναγκαίου, μόνου, πρώτου, νηπίου, ἐκάστου, πατρίου, ἐπιχωρίου, διονυσιακοῦ, ἄλλου, αἰσχροῦ, ἐπιπόνου, σκληροῦ	ἀναγκαίας, μόνης, πρώτης, νηπίας, ἐκάστης, πατρίας, ἐπιχωρίας, διονυσιακῆς, ἄλλης, αἰσχροῦς, ἐπιπόνης, σκληρᾶς	ἀναγκαίου, μόνου, πρώτου, νηπίου, ἐκάστου, πατρίου, ἐπιχωρίου, διονυσιακοῦ, ἄλλου, αἰσχροῦ, ἐπιπόνου, σκληροῦ,

Δοτική ενικού	ἀναγκαίῳ, μόνῳ, πρώτῳ, νηπίῳ, ἐκάστῳ, πατρίῳ, ἐπιχωρίῳ, διονυσιακῷ, ἐκάστη, πατρία,	ἀναγκαία, μόνη, πρώτη, νηπία, ἐκάστη, πατρία,	ἀναγκαίῳ, μόνῳ, πρώτῳ, νηπίῳ, ἐκάστῳ, πατρίῳ,

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ἄλλω, αἰσχρῶ, ἐπιπόνω, σκληρῶ	ἐπιχωρία, διονυσιακῆ, ἄλλη, αἰσχρᾶ, ἐπιπόνη, σκληρᾶ	ἐπιχωρίω, διονυσιακῶ, ἄλλω, αἰσχρῶ, ἐπιπόνω, σκληρῶ

**Αιτιατική
ενικού**

ἀναγκαῖον, μόνον, πρῶτον, νήπιον, ἕκαστον, πάτριον, ἐπιχώριον, διονυσιακόν, ἄλλον, αἰσχρόν, ἐπίπονον, σκληρόν	ἀναγκαίαν, μόνην, πρώτην, νηπίαν, ἐκάστην, πατρίαν, ἐπιχωρίαν, διονυσιακὴν, ἄλλην, αἰσχράν, ἐπιπόνην, σκληράν	ἀναγκαῖον, μόνον, πρῶτον, νήπιον, ἕκαστον, πάτριον, ἐπιχώριον, διονυσιακόν, ἄλλον, αἰσχρόν, ἐπίπονον, σκληρόν

**Γενική
πληθυντικού**

ἀναγκαίων, μόνων, πρώτων, νηπίων, ἐκάστων, πατρίων, ἐπιχωρίων, διονυσιακῶν, αἰσχρῶν, σκληρῶν	ἀναγκαίων, μόνων, πρώτων, νηπίων, ἐκάστων, πατρίων, ἐπιχωρίων, διονυσιακῶν, αἰσχρῶν, ἐπιπόνων, σκληρῶν	ἀναγκαίων, μόνων, πρώτων, νηπίων, ἐκάστων, πατρίων, ἐπιχωρίων, διονυσιακῶν, ἄλλων, αἰσχρῶν, ἐπιπόνων, σκληρῶν

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ἐπιπόνων,
σκληρῶν

**Δοτική
πληθυντικού**

ἀναγκαίους, μόνοις, ἀναγκαίαις, ἀναγκαίους, μόνοις,
πρώτοις, νηπίους, ἐκάστοις μόναις, πρώτοις, νηπίους,
πατρίους, ἐπιχωρίους, πρώταις, ἐκάστοις πατρίους,
διονυσιακάς, ἄλλοις, νηπίαίς, ἐκάσταις ἐπιχωρίους,
αἰσχροῖς, ἐπιπόνους, πατρίαίς, διονυσιακάς,
σκληροῖς ἐπιχωρίαίς, ἄλλοις, αἰσχροῖς,
ἐπιπόνας, ἐπιπόνους, σκληροῖς
ἄλλαις, αἰσχροῖς,
ἐπιπόνας,
σκληροῖς

**Αιτιατική
πληθυντικού**

ἀναγκαίους, μόνοις, ἀναγκαίαις, ἀναγκαῖα, μόνα,
πρώτους, νηπίους, μόναις, πρώτας, πρώτα, νηπία,
ἐκάστους, πατρίους, νηπίας, ἐκάστας, ἕκαστα, πάτρια,
ἐπιχωρίους, διονυσιακοῦς, πατρίαίς, ἐπιχώρια,
ἄλλους, αἰσχροῦς, ἐπιχωρίαίς, διονυσιακά, ἄλλα,
ἐπιπόνους, σκληροῦς διονυσιακάς, αἰσχρά, ἐπίτονα,
ἄλλας, αἰσχράς, σκληρά
ἐπιπόνας,
σκληράς

4. Να εντοπίσετε ... βρίσκονται :

**Ρήματα &
αναγνώριση**

Οριστική

Υποτακτική

Ευκτική

Προστακτική

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ἀσκεῖν, ὕμνοισι, ἤχουσι, ὀμολογοῦντες, δοκοῦσιν, θεωροῦντες	ἀσκεῖς, ὕμνοισι, ἤχεϊ-ῆ, ὀμολογεῖς, δοκεῖς, θεωρεῖς	ἀσκεῖς, ὕμνοισι, ἤχη, ὀμολογεῖς, δοκεῖς, θεωρεῖς	ἀσκοῖς, ὕμνοισι, ἤχοιο, ὀμολογοῖς, δοκοῖς, θεωροῖς	ἄσκει, ὕμνου, ἤχου, ὀμολόγει, δόκει, θεωρεῖ

5. Να σχηματίσετε ... «παιδεύομαι».

Παιδεύω	Β'ενικό	Γ'πληθυντικό
Ενεστώτας	Παιδεύεις	Παιδεύουσιν
Παρατατικός	ἐπαιδεues	ἐπαίδευον
Μέλλοντας	Παιδεύσεις	Παιδεύσουσιν
Αόριστος	ἐπαιδευσας	ἐπαίδευσαν
Παρακείμενος	Πεπαιδευκας	πεπαιδεύκασιν
Υπερσυντέλικος	ἐπεπαιδεύκεις	ἐπεπαιδύκεσαν
Παιδεύομαι	Β'ενικό	Γ'πληθυντικό
Ενεστώτας	Παιδεύῃ-ει	Παιδεύονται
Παρατατικός	ἐπαιδεύου	ἐπαιδεύοντο
Μέλλοντας	Παιδεύσῃ-ει	παιδεύσονται
Αόριστος	ἐπαιδεύσω	Ἐπαιδύσαντο
Παρακείμενος	Πεπαιδευσαι	Πεπαιδευνται
Υπερσυντέλικος	ἐπεπαιδευσο	ἐπεπαιδευντο

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

6. Να σχηματίσετε το .. «γυμνάζω» & «γυμνάζομαι».

Γυμνάζω	Β'ενικό	Γ'πληθυντικό	
	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
Ενεστώτας	Γυμνάζεις- γυμνάζωσιν	Γυμνάζοις- γυμνάζοιεν	Γύμναζε – γυμναζόντων, γυμναζέτωσαν
Παρατατικός	-	-	-
Μέλλοντας	-	Γυμνάσεις- γυμνάσοιεν	-
Αόριστος	Γυμνάσεις- γυμνάσωσιν	Γυμνάσαις- γυμνάσαιεν	Γύμνασον – γυμνασάντων, γυμνασάτωσαν
Παρακείμενος	Γεγυμνακώς ἦς – γεγυμνακότες ὄσιν	Γεγυμνακώς εἶης – γεγυμνακότες εἶεν	Γεγυμνακώς ἴσθι – γεγυμνακότες ἔστων, ὄντων, ἔστωσαν
Υπερσυντέλικος	-	-	-
Γυμνάζομαι	Β'ενικό	Γ'πληθυντικό	
	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
Ενεστώτας	Γυμνάζῃ- γυμνάζωνται	Γυμνάζοιο- γυμνάζοιντο	Γυμνάζου – γυμναζέσθων, γυμναζέσθωσαν
Παρατατικός	-	-	-

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Μέλλοντας	-	Γυμνάσιο- γυμνάσονται	-
Αόριστος	Γυμνάση- γυμνάσονται	Γυμνάσαι- γυμνάσαιντο	Γύμνασαι - γυμνασάσθων, γυμνασάσθωσαν
Παρακείμενος	Γεγυμνασμένος ής - γεγυμνασμένοι ᾧσιν	Γεγυμνασμένος εἷς - γεγυμνασμένοι εἶεν	Γεγύμνασο - γεγυμνάσθων, γεγυμνάσθωσαν
Υπερσυντέλικος	-	-	-

7. Να γράψετε ...& «πράττομαι».

πράττω	Απαρέμφατο	Μετοχή
Ενεστώτας	Πράττειν	Πράττων, πράττουσα, πράττον
Παρατατικός	-	-
Μέλλοντας	Πράξειν	Πράξων, πράξουσα, πράξον
Αόριστος	Πράξαι	Πράξας, πράξασα, πράξαν
Παρακείμενος	Πεπραχέναι	Πεπραχώς, πεπραχυῖα, πεπραχός
Υπερσυντέλικος	-	-
πράττομαι	απαρέμφατο	μετοχή

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Ενεστώτας	Πράττεσθαι	Πραττόμενος, πραττομένη, πραττόμενον
Παρατατικός	-	-
Μέλλοντας	Πράξεσθαι	Πραξόμενος, πραξομένη, πραξόμενον
Αόριστος	Πράξασθαι	Πραξάμενος, πραξαμένη, πραξάμενον
Παρακειμένος	Πεπραχθαι	Πεπραχμένος, πεπραχμένη, πεπραχμένον
Υπερσυντέλικος	-	-

8. Να ... τους :

8. Μανθανόντων	viii.	Γ'ενικό πρόσωπο Οριστικής Υπερσυντελικού Μέσης φωνής
9. Γενήσεσθαι	ix.	Β'ενικό πρόσωπο Αορίστου Ευκτικής Ενεργητικής φωνής
10. Λέλυσο	x.	Απαρέμφατο Παρακειμένου Ενεργητικής φωνής
11. Κεκόφθαι	xi.	Απαρέμφατο Παρακειμένου Μέσης φωνής
12. Έρραφέναι	xii.	Β'ενικό πρόσωπο Προστακτικής Παρακειμένου Μέσης φωνής
13. Γράψειας	xiii.	Γενική πληθυντικού της μετοχής του Ενεστώτα της Ενεργητικής φωνής
14. Έπέπρακτο	xiv.	Απαρέμφατο Μέλλοντα Μέσης φωνής

Απάντηση : 1-νί, 2- νίι, 3-ν, 4-ιν, 5-ίιι, 6-ίι, 7-ί

9. Να κλίνετε ... «ράπτομαι» :

ράπτω

Παρατατικός

Αόριστος

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ράπτομαι

ἔρραπτον

ἔρραφα

ἔρραπτες

ἔρραφας

ἔρραπτε

ἔρραψε

ἐρράπτομεν

ἐρράψαμεν

ἐρράπτετε

ἐρράψατε

ἔρραπτον

ἔρραψαν

Παρατατικός

Αόριστος

ἐρραπτόμην

ἐρραψάμην

ἐρράπτου

ἐρράψω

ἐρράπτετο

ἐρράψατο

ἐρραπτόμεθα

ἐρραψάμεθα

ἐρράπτεσθε

ἐρράψασθε

ἐρράπτοντο

ἐρράψαντο

10. Να κλίνετε ... άσκησης :

ράπτω

Υποτακτική

Ευκτική

Προστακτική

ράψω

ράψαιμι

-

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

	ράψης	ράψαις	ράψον
	ράψη	ράψαι	ράψάτω
	ράψωμεν	ράψαιμεν	-
	ράψητε	ράψαιτε	ράψατε
	ράψωσιν	ράψαιεν	ράψάντων, ραψάτωσαν
ράπτομαι	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
	ράψωμαι	ράψαίμην	-
	ράψη	ράψαιω	ράψαι
	ράψηται	ράψαιτο	ράψάσθω
	ράψώμεθα	ράψαίμεθα	-
	ράψησθε	ράψαισθε	ράψασθε
	ράψωνται	ράψαιντο	ράψάσθων, ραψάσθωσαν

11. Να σχηματίσετε ... ρημάτων :

Λαμβάνω	ἔλαβον
Εύρισκω	εὔρον, ἠῦρον
Τρέχω	ἔδραμον
Βάλλω	ἔβαλον

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Γίγνομαι έγενόμην

Έχω έσχον

12. Να ... εγκλίσεις :

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
έμαθον	Μάθω	Μάθοιμι	-
έμαθες	Μάθης	Μάθεις	Μάθε
έμαθε	Μάθη	Μάθοι	Μαθέτω
έμάθομεν	Μάθωμεν	Μάθοιμεν	-
έμάθητε	Μάθητε	Μάθοιτε	Μάθετε
έμαθον	Μάθωσιν	Μάθοιεν	Μαθόντων, μαθέτωσαν

13. Να ... όλες τις εγκλίσεις :

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
έγενόμην	Γένωμαι	Γενοίμην	-
έγένου	Γένη	Γένοιο	Γενοῦ
έγένετο	Γένηται	Γένοιτο	Γενέσθω
έγενόμεθα	Γενώμεθα	Γενοίμεθα	-
έγένεσθε	Γένησθε	Γένοισθε	Γένεσθε

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ἐγένοντο

Γένωνται

Γένοιτο

Γενέσθων, γενέσθωσαν

14. Να σημειώσετε ... ασκήσεων 12 & 13 :

Απαρέμφατο

Μαθεῖν

Γενέσθαι

Μετοχή

Μαθών-ούσα-όν

Γενόμενος-η-ον

15. Να ... πίνακα :

Οριστική

Υποτακτική

Ευκτική

Προστακτική

έλιπου

Λίπει

Λίποιο

Λιποῦ

ἔδραμες

Δράμης

Δράμοις

Δράμε

ἔσχου

Σχῆ

Σχοῖο

Σχοῦ

Προέσχου

Πρόσχη

Πρόσχοιο

Προσχοῦ

Παρέσχου

Παράσχη

Παράσχοιο

Παράσχοιο

ἔλαβες

Λάβης

Λάβοις

Λαβέ

Παρέλαβες

Παραλάβης

Παραλάβοις

Παράλαβε

16. Να .. «γυνή» :

Ενικός αριθμός

Πληθυντικός αριθμός

Ονομαστική ἡ γυνή

αἱ γυναῖκες

Γενική Τῆς γυναικός

Τῶν γυναικῶν

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Δοτική	τῆ γυναικί	Ταῖς γυναίξι
Αιτιατική	Τήν γυναίκα	Τάς γυναίκας
Κλητική	(ῶ) γυναί	(ῶ) γυναῖκες

17. Να ...του ουσιαστικού «παῖς» :

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	Παῖς	Παῖδες
Γενική	Παιδός	Παίδων
Δοτική	Παιδί	Παισί
Αιτιατική	Παῖδα	Παῖδας
Κλητική	Παῖ	Παῖδες

18. Να κλίνετε ... κλητική!)

	Ενικός	Θηλυκό	Ουδέτερο
	Αρσενικό		
Ον.	Αὐτός	Αὐτή	Αὐτό
Γεν.	Αὐτοῦ	Αὐτῆς	Αὐτοῦ
Δοτ.	Αὐτῷ	Αὐτῇ	Αὐτῷ

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Αιτ.	Αὐτόν	Αὐτήν	Αὐτό
Κλητ.	-	-	-
	Πληθυντικός		
Ον.	Αὐτοί	Αὐταί	Αὐτά
Γεν.	Αὐτῶν	Αὐτῶν	Αὐτῶν
Δοτ.	Αὐτοῖς	Αὐταῖς	Αὐτοῖς
Αιτ.	Αὐτούς	Αὐτάς	Αὐτά
Κλητ.	-	-	-

19. Να σημειώσετε ...:

	Οριστική	Επαναληπτική
τήν στρατείαν αὐτός Ξέρξης ἤγαγε	✓	
πολλά καὶ δεινὰ συνειδῶς Σίμωνι, ὧ βουλή, οὐκ ἂν ποτ' αὐτόν εἰς τοσοῦτον τόλμης ἡγησάμην ἀφικέσθαι		✓
Σοφοκλῆς ἔφη αὐτός μὲν οἴους δεῖ (= τέτοιους που πρέπει) ποιεῖν, Εὐριπίδην δὲ οἴοι εἶσιν.		✓
Καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο ἰέναι	✓	

20. Να κλίνετε την αντωνυμία .. κλητική!)

	Ενικός	Θηλυκό	Ουδέτερο
	Αρσενικό		
Ον.	Οὗτος	Αὕτη	Τοῦτο
Γεν.	Τούτου	Ταύτης	Τούτου
Δοτ.	Τούτῳ	Ταύτῃ	Τούτῳ

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Αιτ.	Τοῦτον	Ταύτην	Τοῦτο
Κλητ.	Οὗτος	Αὕτη	-
	Πληθυντικό		
Ον.	Οὗτοι	Αὗται	Ταῦτα
Γεν.	Τούτων	Τούτων	Τούτων
Δοτ.	Τούτοις	Ταύταις	Τούτοις
Αιτ.	Τούτους	Ταύτας	Ταῦτα
Κλητ.	-	-	-

Γ2. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

1. Να ... έχουν;

Επιρρηματικός προσδιορισμός

Διά τό μαθάνειν

Διά τό νομίζεσθαι

Θεωροῦντες

Διά τήν ψυχρότητα καί στυγνότητα

Μορφή

Εμπρόθετος προσδιορισμός

Εμπρόθετος προσδιορισμός

Μετοχή

Εμπρόθετος προσδιορισμός

2. Να εντοπίσετε ... κειμένου :

Αντωνυμία

1. αἶς
2. ταῦτα
3. οὐδέν
4. αὐταῖς
5. τοῦτο
6. Ταῦτά

Αναγνώριση

1. Δοτική του μέσου
2. Μαζί με το μετά =εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου
3. Επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού
4. Μαζί με το παρά =εμπρόθετος προσδιορισμός του τόπου

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

7. μοι	5. Υποκείμενο του απαρεμφάτου νομίζεσθαι
8. ήτις	6. Αντικείμενο του απαρεμφάτου παρεισαγαγείν
9. αὐταῖς	7. Δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου
	8. Υποκείμενο του ρήματος παρέπεται
	9. Αντικείμενο του ρήματος παρέπεται

3. Να ... ενόητας :

Μετοχές

1. όμολογοῦντες
2. θεωροῦντες
3. θεωροῦντες
4. τοῦ περιέχοντος
5. τήν ὑπάρχουσαν

Χαρακτηρισμός

1. Επιρρηματική υποθετική μετοχή, συνημμένη
2. Επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, συνημμένη
3. Επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, συνημμένη
4. Επιθετική μετοχή
5. Επιθετική μετοχή

4. Να ... αναγνωρίσετε.

Απαρέμφατα

- ἄσκειν
ἄδειν
ἀρνηθῆναι
γινώσκειν
ἀρνηθῆναι
τό μανθάνειν
ἀποτρίβεσθαι

Αναγνώριση & Συντακτικός ρόλος

- Υποκείμενο της απρόσωπης έκφρασης
Αντικείμενο του ρήματος
Υποκείμενο του απαρεμφάτου από απρόσωπη έκφραση
Αντικείμενο του απαρεμφάτου
Αντικείμενο του ρήματος
Μαζί με το διά = εμπρόθετος της αιτίας

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

νομίζεσθαι

Αντικείμενο του ρήματος

παρεισαχραγεῖν

Αντικείμενο του ρήματος

5. Να ... αποσπάσματος :

Απόσπασμα

Συντακτική αναγνώριση

[...] Παρά ...
ὕμνοισι·

Παρά μόνους γὰρ Ἀρκάσι πρῶτον μὲν οἱ παῖδες ἐκ νηπίων ἄδειν ἐθίζονται κατὰ νόμους τοὺς ὕμνους καὶ παιᾶνας: Κύρια πρόταση

ἐθίζονται: Ρήμα. οἱ παῖδες: Υποκείμενο. ἄδειν: Τελικό απαρέμφατο ως αντικείμενο του ρήματος. Ως υποκείμενο του απαρεμφάτου τίθεται το οἱ παῖδες (ταυτοπροσωπία). τοὺς ὕμνους καὶ παιᾶνας: Αντικείμενα του απαρεμφάτου. Παρά Ἀρκάσι: Εμπρόθετος προσδιορισμός του τόπου. μόνους: Κατηγορηματικός προσδιορισμός στο Ἀρκάσι. πρῶτον: Επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου. ἐκ νηπίων: Εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου (χρονική αφετηρία). κατὰ νόμους: Εμπρόθετος προσδιορισμός της συμφωνίας.

οἷς ἕκαστοι κατὰ τὰ πάτρια τοὺς ἐπιχωρίους ἥρωας καὶ θεοὺς ὕμνοισι: Δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική στις λέξεις τοὺς ὕμνους καὶ παιᾶνας της προηγούμενης πρότασης.

ὕμνοισι: Ρήμα. ἕκαστοι: Υποκείμενο. τοὺς ἥρωας καὶ θεοὺς: Αντικείμενα του ρήματος. τοὺς ἐπιχωρίους: Εμπρόθετος προσδιορισμός στο ἥρωας. κατὰ τὰ πάτρια: Εμπρόθετος προσδιορισμός της συμφωνίας. οἷς: Δοτική του μέσου.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

- **Δ. Ασκήσεις παράλληλου κειμένου :** (να αιτιολογήσετε τις απαντήσεις σας με κειμενικές αναφορές)

Πρώτο παράλληλο

Η μουσική και το τραγούδι προκαλούν αγαλλίαση και ευφροσύνη στην ανθρώπινη ψυχή. Στους παρακάτω στίχους από την *Ίλιάδα* η ομάδα των Αχαιών που έχει αναλάβει να πείσει τον Αχιλλέα να επιστρέψει στη μάχη τον βρίσκει να παίζει κιθάρα και να τραγουδά, και μάλιστα ύστερα από την προσβλητική συμπεριφορά του Αγαμέμνονα που τον πίκρανε.

*Μυρμιδόνων δ' ἐπί τε κλισίας καὶ νῆας
ικέσθην,
τὸν δ' εὖρον φρένα τερπόμενον
φόρμιγγι λιγείῃ
καλῆ δαιδαλέῃ, ἐπὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν
ἦεν,
τὴν ἄρετ' ἐξ ἐνάρων πόλιν Ἡετίωνος
ὀλέσσας·
τῇ ὄγε θυμὸν ἔτερπεν, ἄειδε δ' ἄρα κλέα
ἀνδρῶν.*

Ἕομηρος, Ίλιάς Ι 185-189

Κι ως τέλος στα καλύβια κι ἄρμενα των Μυρμιδόνων φτάσαν, να φραίνεται τον βρήκαν με ὄμορφη, πολύπλουμη κιθάρα, γλυκόφωνη, που ο καβαλάρης της ξεχώριζε ασημένιος – κούρσος δικό του, του Ηετίωνα σαν πάτησε το κάστρο. Με αυτή φαινόταν τώρα κι ἔψελνε παλικαριές μεγάλες.

(μτφρ. Ν. Καζαντζάκης – Ι.Θ. Κακριδής)

Δεύτερο παράλληλο

Πίνδαρος ασχολήθηκε με ὅλα σχεδόν τα εἶδη της χορικής λυρικής ποίησης. Το παρακάτω απόσπασμα ανήκει στο προοίμιο του *Α΄ Πυθιόνικου* (πρόκειται για ποιήματα που συντέθηκαν για να τιμηθούν νικητές των αθλητικών αγώνων που τελούνταν στους Δελφούς). Εδώ

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

υμνείται η δύναμη του Απόλλωνα και της μουσικής.

*Χρυσέα φόρμιγξ, Απόλλωνος και
ίοπλοκάμων
σύνδικον Μοισᾶν κτέανον· τᾶς ἀκούει
μὲν βάσις ἀγλαΐας ἀρχά,
πείθονται δ' ἄοιδοὶ σάμασιν
ἀγησιχόρων ὅποταν προοιμίων
ἀμβολὰς τεύχης ἐλελιζομένα.*

Πίνδαρος, Α' Πυθιονικός 1-6

Τρίτο παράλληλο

Στο παρακάτω απόσπασμα ο Αιλιανός σχολιάζει τη σημασία που έδιναν οι Μυτιληναίοι στη διδασκαλία της μουσικής.

Ἦνίκα τῆς θαλάττης ἦρξαν Μυτιληναῖοι, τοῖς ἀφισταμένοις τῶν συμμάχων τιμωρίαν ἐκείνην ἐπήρητησαν, γράμματα μὴ μανθάνειν τοὺς παῖδας αὐτῶν μηδὲ μουσικὴν διδάσκεσθαι, πασῶν κολάσεων ἠγησάμενοι βαρυτάτην εἶναι ταύτην, ἐν ἀμουσίᾳ καὶ ἀμαθίᾳ καταβιῶναι.

Αιλιανός, Ποικίλη Ἱστορία 7.15

Φόρμιγγα χρυσή! Ο Απόλλωνας σε ορίζει,
Μα κι οι Μούσες, θεές μενεξεδομαλλούσες.
Ο δικός σου αχός τα βήματα ρυθμίζει
Τα χορευτικά που ανοίγουν το γιορτάσι.
Οι τραγουδιστές τα σήματά σου ακούνε,
Όταν προανακρούσματα των προοιμίων,
Που οδηγούν χορούς, τρεμάμενη εσύ δίνεις.

(μτφρ. Θ. Σταύρου)

Όταν οι Μυτιληναίοι εξουσίαζαν στη θάλασσα, επέβαλαν σε αυτούς από τους συμμάχους που επαναστατούσαν αυτήν την τιμωρία, να μη μαθαίνουν, δηλαδή, τα παιδιά τους γράμματα και να μη διδάσκονται μουσική, επειδή θεώρησαν ότι είναι αυτή η πιο βαριά από όλες τις ποινές, να περνάει, δηλαδή, κανείς τη ζωή του χωρίς αρμονία και γνώσεις.

1. Σύμφωνα...Ελλάδα;

Επέβαλλαν ως τιμωρία να μη μαθαίνουν γράμματα και μουσική, καθώς θεωρούσαν χειρίστη τη ζωή χωρίς γνώσεις και αρμονία. Καταλαβαίνουμε, λοιπόν, πως στην αρχαία Ελλάδα φρόντιζαν όχι μόνο το γνωστικό κομμάτι, αλλά και το ψυχικό -πνευματικό -αισθητικό.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

2. Μελετώντας ... εξαγάγουμε;

Η μουσική και το τραγούδι στην αρχαία Ελλάδα διαδραμάτιζαν πολύ σημαντικό ρόλο. Σε διάφορες εκδηλώσεις του βίου, χαρά/λύπη/τιμητική εκδήλωση, εκφράζονταν με αυτόν τον τρόπο. Συνειδητοποιούμε, έτσι, ότι η μουσική αποτελούσε πυλώνα της εκπαίδευσης στην αρχαία Ελλάδα.

3. Οι αρχαίοι ... μόνο, ζωή τους;

Η μουσική συνδέεται άμεσα με ό,τι λαμπερό, υγιές, θετικό, για αυτόν τον λόγο ο Απόλλωνας είναι ο θεός της μουσικής και του φωτός. Συνειδητοποιούμε ότι η αρμονία διαδραμάτιζε σημαντικό ρόλο στη ζωή των αρχαίων Ελλήνων.

➤ E. Ασκήσεις για το σπίτι

1. Να δοθεί η μετάφραση των αποσπασμάτων :

Ταῦτά τέ ... τοῖς τόποις ὑπάρχουσαν.

Αυτά μου φαίνεται ότι τα θέσπισαν οι παλιοί όχι για να καλλιεργήσουν τη φιληδονία και την επίδειξη πλούτου, αλλά επειδή παρατηρούσαν τον μόχθο του καθένα χωριστά και με λίγα λόγια την επίπονη και σκληρή ζωή, και επειδή έβλεπαν την αυστηρότητα των ηθών, που ερχόταν ως συνέπεια του ψύχους και της τραχύτητας του τόπου στον οποίον ζουν και η οποία υπάρχει στο μεγαλύτερο μέρος των τόπων αυτών.

Μουσικήν [...] ... Διονυσιακοῖς αὐληταῖς ἐν τοῖς θεάτροις

Σε όλους τους ανθρώπους είναι ωφέλιμο να μαθαίνουν μουσική, για τους Αρκάδες αναγκαίο. Γιατί μόνο στους Αρκάδες πρώτα τα παιδιά από τη νηπιακή τους ηλικία συνηθίζουν να τραγουδούν σύμφωνα με τους μουσικούς ρυθμούς τους ύμνους και τους παιάνες, με τους οποίους ο καθένας σύμφωνα με τα πατροπαράδοτα υμνεί τους τοπικούς ήρωες και θεούς· έπειτα με μεγάλο συναγωνισμό παίρνουν μέρος σε χορούς κάθε χρόνο με τη συνοδεία των αυλητών του Διονύσου στα θέατρα.

2. Γιατί οι ... λάμβαναν;

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Όλοι τη μαθαίνουν τη μουσική αναγκαστικά και αν δεν ξέρω είναι ντροπή και δεν μπορούν να αποφύγουν να τη μάθουν. Αυτό δηλώνει πως λάμβαναν πολύπλευρη μόρφωση ακονίζοντας τον νου με γνώσεις, αλλά και με καλαισθησία και αρμονία.

3. Στη ... με αυτήν;

Στη σημερινή εποχή η καλλιτεχνική παιδεία έχει υποτιμηθεί πολύ, κάτι που φαίνεται από τον εξοστρακισμό της από το σχολείο. Αυτό έχει σα συνέπεια να μην έχουν αρμονία στη ζωή μας με ό,τι αυτό συνεπάγεται, έλλειψη κουλτούρας, πολιτισμού και αξιοπρέπειας για παράδειγμα.

4. Ποια ... παιάνα;

- τούς ύμνους: Λατρευτικά άσματα προς τιμήν θεών ή ηρώων που ψάλλονταν από χορό με τη συνοδεία κιθάρας. Ο Πίνδαρος, ο Βακχυλίδης και ο Σιμωνίδης συνέθεσαν ύμνους προς τιμήν κορυφαίων αθλητών αλλά και για τη συνοδεία πανηγυρικών εορτών. Σύμφωνα με τον Πταυσανία, αχώνας ύμνων θεσπίστηκε για πρώτη φορά προς τιμήν του Απόλλωνα στους Δελφούς.
- παιάνας: Ο παιάνας ήταν χορικό (δηλ. χορωδιακό και συνοδευόμενο από ρυθμικές κινήσεις) άσμα αρχικά προς τιμήν του Απόλλωνα και στη συνέχεια προς τιμήν άλλων θεών. Περιείχε συνήθως ευχαριστίες για τη λύτρωση από κάποιο κακό· αργότερα χρησιμοποιήθηκε ως θριαμβευτικό επινίκιο άσμα και ως πολεμικό εμβατήριο.

5. Τι γνωρίζετε ... στον διθύραμβο;

χορεύουσι κατ' ένιαυτὸν τοῖς Διονυσιακοῖς αὐληταῖς ἐν τοῖς θεάτροις: Ιερό τραγούδι του Διονύσου ήταν ο διθύραμβος. Περὶ το 600 π.Χ. ο τύραννος της Κορίνθου Περικλῆς ανέθεσε στον Αρίωνα τον Μηθυμναίο να του δώσει τεχνική μορφή. Τελικά ο διθύραμβος παρουσιαζόταν από χορό πενήντα ανδρών που σχημάτιζαν κύκλο· τα μέλη του χορού εμφανίζονταν μεταμφιεσμένα σε τραχόμορφους Σατύρους (συνήθεις ακολούθους του Διονύσου) και τα θέματα του άσματος ήταν σχετικά με τις περιπέτειες και το μεγαλείο του θεού.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Καλλιεργήθηκε ιδιαίτερα στις δωρικές περιοχές και αποτέλεσε το υπόβαθρο στο οποίο βασίστηκε το λυρικό στοιχείο της αττικής τραγωδίας.

6. Να ... του κειμένου:

Συντακτικός ρόλος

ἄλλων	Επιθετικός προσδιορισμός στο ουσιαστικό «μαθημάτων»
Μοι	Δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου
ἐκάστων	Γενική υποκειμενική
συλλήβδην	Επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού
τῶν βίων	Γενική διααιρετική/κτητική/αντικειμενική
τῶν ἡθῶν	Γενική διααιρετική/κτητική/αντικειμενική

7. Να ... ονόματα :

ὕμνος :	ὕμνῳ
βίος :	βιῶ
δόξα :	δοξάζω
παῖς :	παιδεύω
σιγή :	σιγῶ
βοή :	βοῶ

8. Να ... με αυτά.

- *Εισακτέος* = που πρέπει να εισαχθεί
- *Εισακτός* = που μπορεί να εισαχθεί

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

9. Να ... Αόριστο β:

	Παρατατικός	Αόριστος β'
ἔπασχον	✓	
ἔπαθον		✓
ἐγίγγοντο	✓	
ἐγένοντο		✓
ἐλάμβανες	✓	
ἔλαβες		✓

10. Να ... ρημάτων :

	Απαρέμφατα	Μετοχές
ἐγκαταλείπω	ἐγκαταλιπεῖν	ἐγκαταλιπῶν-οῦσα-όν
Φέρω	ἐνεγκεῖν	ἐνεγκῶν-οῦσα-όν
ἀφικνοῦμαι	ἄφικέσθαι	ἄφικόμενος-ομένη-όμενον

11. Να ... ρημάτων :

Β'ενικό πρόσωπο	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ἄγω	ἤγαγον	ἀγάγω	ἀγάγοιμι	ἄγαγε
αἰρώ	Εἶλον	ἔλω	ἔλοιμι	ἔλε
ἁμαρτάνω	ἤμαρτον	ἀμάρτω	ἀμάρτοιμι	ἄμαρτε
λέγω	Εἶπον	Εἶπω	Εἶποιμι	Εἶπέ
γίνομαι	ἐγενόμην	Γένωμαι	Γενοίμην	Γενοῦ
ἔρχομαι	ἦλθον	ἔλθω	ἔλθοιμι	ἔλθέ

12. Ποιοι ... σε προτάσεις.

Τύποι

ἔμαθες-ἔμαθε

μάθω

μάθε-μάθετε

Προτάσεις

-Ἐμαθες ποιος ἦρθε;

-Θέλω να μάθω ποιος ἦρθε!

-Μάθε, σε παρακαλώ, ποιος ἦρθε..

13. Να ... παῖς»

ἡ γυνή

ὁ/ἡ παῖς

Ενικός

Ον.

Γυνή

Παῖς

Γεν.

Γυναϊκός

Παιδός

Δοτ.

Γυναϊκί

Παιδί

Αιτ.

Γυναῖκα

Παῖδα

Κλητ.

Γύναι

Παῖ

Πληθυντικός

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Ον.	Γυναίκες	Παίδες
Γεν.	Γυναικῶν	Παίδων
Δοτ.	Γυναίξι	Παισί
Αιτ.	Γυναίκας	Παίδας
Κλητ.	Γυναίκες	Παίδες

14. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους κατάλληλους τύπους των ουσιαστικών «ή γυνή, ό/ή παῖς» :

Σύν γυναιξί και τέκνοις. (γυνή)

οἱ παῖδες ἐκ νηπίων ἄδειν ἐθίζονται. (ό/ή παῖς)

ἐκ γυναικός ἐρρῦη τά κρείττω. (γυνή)

Ἐν Ἀθήναις τοὺς παῖδας μετ' ἐπιμελείας διδάσκουσι καὶ νοθετοῦσι. (ό/ή παῖς)

15. Να ... χαρακτηρίσετε :

Απόσπασμα από το κείμενο

- *διὰ τὸ τῶν αἰσχροῶν παρ' αὐτοῖς νομίζεσθαι τοῦτο.*
- *ἥτις αὐτοῖς παρέπεται διὰ τὴν τοῦ περιέχοντος ψυχρότητα καὶ στυγνότητα τὴν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς τόποις ὑπάρχουσαν.*

Οριστική ή επαναληπτική;

- Επαναληπτική
- Επαναληπτική

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Αξίες για μια ζωή!

- ✓ Εξυπνάδα
- ✓ Κριτική Σκέψη
- ✓ Αυτοπεποίθηση

Βρες τον Καθηγητή σου!
στο arnos.gr

Ο Καθηγητής - Δάσκαλος arnos.gr:

- ★ **Διδάσκει** μεθοδικά και οργανωμένα με το Τετράδιο Σπουδής.
- ★ **Καθοδηγεί** το Μαθητή να μαθαίνει βήμα - βήμα.
- ★ Οδηγεί στην **Αυτομάθηση**.
- ★ **Υλοποιεί** τους στόχους του μαθήματος.
- ★ **Πιστοποιεί** με διαγωνίσματα την πρόοδο του Μαθητή.

Γιατί επιλέγω Τετράδιο Σπουδής;

- ★ Είναι απαραίτητο διδακτικό εργαλείο βασισμένο στους στόχους του μαθήματος και τον τρόπο Υλοποίησής του.
- ★ Σε αυτό βρίσκεται το υλικό Διδασκαλίας για τον Καθηγητή και Μελέτης για το Μαθητή.
- ★ Το Τετράδιο Σπουδής σε συνδυασμό με το course οδηγούν το **Μαθητή** στην **Αυτομάθηση**.
- ★ Είναι το Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο πραγματοποίησης της **online διδασκαλίας με φυσικό τρόπο**.
- ★ Με αυτό **ενημερώνονται** άμεσα **οι γονείς** και **ελέγχουν την πρόοδο** του παιδιού τους.

Τετράδια Σπουδής για:

Γυμνάσιο

Μαθηματικά

Αρχαία

Γλώσσα

Φυσικά

13-15
ετών

